

โครงการ

พัฒนาดัชนีชี้วัด

ผลการปฏิบัติงานคุ้มครอง

ผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8

DEVELOPMENT OF INDICATORS FOR THE ACHIEVEMENT OF CONSUMER PROTECTION
ON HEALTH PRODUCTS ACCORDING TO THE EIGHTH NATIONAL SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT PLAN

โดย

นางสุนัญญา หุตังคบดี

นางอวีวรรณ ศรีโกมล

นางจงกลณี วิทยารุ่งเรืองศรี

นายชาญชัย เอื้อชัยกุล

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

“

โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

ความเห็นและข้อเสนอแนะที่ปรากฏในเอกสารนี้เป็นของผู้วิจัย มิใช่ความเห็นของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

”

โครงการ

พัฒนาดัชนีชี้วัด

ผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค
ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8

Development of indicators
for the achievement
of consumer protection on health products
according to The Eighth National
Socio-economic Development Plan

โดย...

นางสุบุญญา หุตังคบดี

นางฉวีวรรณ ศรีโกมล

นางจงกลณี วิทยารุ่งเรืองศรี

นายชาญชัย เอื้อชัยกุล

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

“โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
ความเห็นและข้อเสนอแนะที่ปรากฏในเอกสารนี้เป็นของผู้วิจัย
มิใช่ความเห็นของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข”

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาด้านชีวิตผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ และได้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการวิจัยนี้

การวิจัยครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากหลายฝ่ายได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน องค์กรเอกชน สาธารณประโยชน์ ผู้ประกอบการและหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุขของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศในการระดมความคิดเห็นและตอบแบบสอบถามในขั้นตอนของการสร้างดัชนีชีวิต ตลอดจนคณะเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี ปทุมธานี อ่างทอง เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน อุตรดิตถ์ หนองคาย หนองบัวลำภู นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ตรัง ในการอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือ ในการทดสอบดัชนีชีวิตในพื้นที่

ขอขอบคุณเภสัชกร ประสาท ลิมตุลย์ หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค และเภสัชสาธารณสุข และเภสัชกรหญิงสมหญิง พุ่มทอง เภสัชกร 5 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทอง ที่ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลงานวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พตท. ดร.นภดล ทองนพเนื้อ ที่ปรึกษาโครงการที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำให้กำลังใจและร่วมดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่ จนทำให้การวิจัยสำเร็จลงในที่สุด

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบดัชนีชี้วัดและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่มีความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ การดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนาชุดดัชนี ขั้นตอนที่ 2 เป็นการทดสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือและการทดลองนำเครื่องมือไปใช้ โดยเริ่มจากคณะทำงานพัฒนาร่างดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎี (theoretical indicator) จากนั้นจัดทำเป็นแบบสอบถามสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุขของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศเกี่ยวกับร่างดัชนีชี้วัดและตัวแทนผลิตภัณฑ์ และสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ประกอบการ องค์กรเอกชนคุ้มครองผู้บริโภค และผู้บริโภค โดยการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มแต่ละกลุ่มแล้วนำผลมาวิเคราะห์ และนำไปเป็นปัจจัยนำเข้าในกลุ่มต่อไปตามลำดับ จนพัฒนาเป็นดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ (Empirical indicator) จากนั้นสร้างเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม แล้วนำไปทดสอบต่อในขั้นตอนที่ 2 เพื่อทดสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ การทดสอบดำเนินการในพื้นที่ 12 อำเภอ 4 ภาคทั่วประเทศ โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครเป็นกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล หลังจากนั้น ปรับปรุงแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ในจังหวัดอ่างทองในกลุ่มผู้บริโภค ผลการศึกษามีดังนี้

ชุดดัชนีที่สร้างขึ้นมีทั้งหมด 7 ชุด แต่ละชุดมีลักษณะเป็นดัชนีผสม (scale) ที่มีความเฉพาะเจาะจงในการวัด มีความเรียบง่าย สะดวกในการใช้ และตลอดจนมีความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ โดยมีความน่าเชื่อถืออยู่ระหว่าง 0.6784 - 0.9754 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้วัด คือ แบบสอบถาม แบบสำรวจ และแบบบันทึกข้อมูล ประกอบด้วยชุดดัชนีที่ใช้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค 2 ด้านคือ ด้านประสิทธิผลของการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์ มีดัชนีผสม 4 ชุด คือ ดัชนีชี้วัดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภค 11 ตัว ดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค 8 ตัว ดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ 8 ตัว และดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์ 10 ตัว สำหรับด้านความเป็นธรรมที่ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครอง มีดัชนีผสม 3 ชุด คือ ดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ 8 ตัว ดัชนีชี้วัดความเสมอภาคของการได้รับการคุ้มครอง 10 ตัว และดัชนีชี้วัดการได้รับการชดเชยเมื่อเกิดความเสียหายจากการบริโภค 3 ตัว

Abstract

The objectives of this research were to develop reliable and valid set of indicators measuring the effectiveness and fairness of the health consumer protection activities as well as to develop tools to evaluate the practicality and of the designed indicators prior to their application. This activity is in accordance with the Eighth National Socio-economic Development Plan (1997-2001) on the Consumer Protection on Health Products. Sets of indicators were developed and subject to test of their validity and reliability in the field. Thus, the working group set the guideline of theoretical indicators. Suggestions from the chief of health consumer protection and pharmacy section all over the country of 76 provincial health offices regarding the indicators via questionnaire were made, after that brainstorming the stakeholders in health consumer protection and carried out empirical indicator. Then setting the questionnaire to test validity and reliability by health officers and health volunteer groups in twelve districts, of four regions and retest by consumer groups in Angthong province.

Effectiveness and fairness were the two areas of the seven sets of indicators which had been found. The reliability was between 0.6784 and 0.9754. The effectiveness indicators had four sets; skill to know how to consume (11 items), known how to develop themselves (8 items), quality of products (8 items) and proper distribution of products (10 items). The fairness indicators had three sets; fair price (8 items), equality (10 items) and product liability (3 items). Tools for measuring were questionnaires, survey and data collection form.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
Abstract	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาคผนวก	ช
บทที่ 1 คำนำ : หลักการและเหตุผล	1
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	3
บทที่ 3 วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการวิจัย	10
บทที่ 4 ผลการศึกษา	17
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	105

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ผลการดัชนีชี้วัดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภคตามลำดับขั้นตอน	19-20
ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ของดัชนีชี้วัดชุดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภค	21
ตารางที่ 3 ผลการพัฒนาดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภคตามลำดับขั้นตอน	22
ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ของชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภคจาก 12 อำเภอ	23
ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ของชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภคจากจังหวัดอ่างทอง	24
ตารางที่ 6 ผลการพัฒนาดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ตามลำดับขั้นตอน	25-26
ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ของชุดดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์	27
ตารางที่ 8 ผลการพัฒนาดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์ตามลำดับขั้นตอน	28-29
ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ของชุดดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์	30
ตารางที่ 10 ผลการพัฒนาดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ตามลำดับขั้นตอน	31
ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ของดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์	32
ตารางที่ 12 ผลการพัฒนาดัชนีชี้วัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบทในการได้รับการคุ้มครองจากสินค้าและบริการตามลำดับขั้นตอน	34-35
ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ของดัชนีชี้วัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบทในการได้รับการคุ้มครองจากสินค้าและบริการ	36

สารบัญภาคผนวก

	หน้า
ภาคผนวกที่ 1	106
1 สำเนาคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ที่ 49/2540 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดผล การปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค	
ภาคผนวกที่ 2	108
2 โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการดำเนินการ โครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค	
ภาคผนวกที่ 3	113
3 แบบสอบถามการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค	
ภาคผนวกที่ 4	122
4 รายชื่อผู้บริหารที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับดัชนีชี้วัด	
ภาคผนวกที่ 5	123
5 คำถามเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงาน	
ภาคผนวกที่ 6	126
6 รายชื่อผู้ปฏิบัติงานที่เข้าร่วมประชุมระดมสมอง	
ภาคผนวกที่ 7	127
7 คำถามเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับผู้ประกอบการผู้บริโภค และองค์กรเอกชนสาธารณสุขประโยชน์	
ภาคผนวกที่ 8	131
8 รายชื่อผู้ประกอบการผู้บริโภค และองค์กรเอกชนสาธารณสุขประโยชน์ ที่เข้าร่วมประชุมระดมสมอง	
ภาคผนวกที่ 9	132
9 แบบสอบถามโครงการพัฒนาดัชนี สำหรับ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอสม.	
ภาคผนวกที่ 10	139
10 แบบสอบถามผู้บริโภค	
ภาคผนวกที่ 11	146
11 แบบสำรวจข้อมูลการวัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์	
ภาคผนวกที่ 12	149
12 แบบสำรวจข้อมูลวัดความถูกต้องการกระจายของผลิตภัณฑ์	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 41 Correlation coefficient matrix ของดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ จาก 12 อำเภอ	66
ตารางที่ 42 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัด ชี้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ จาก 12 อำเภอ	67
ตารางที่ 43 Correlation coefficient matrix ของดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ จากจังหวัดอ่างทอง	68
ตารางที่ 44 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัด ความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ จากจังหวัดอ่างทอง	69
ตารางที่ 45 การวิเคราะห์ปัจจัยชุดดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ Factor Analysis Communalities	70
ตารางที่ 46 ความสอดคล้องของลักษณะเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัด ความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์	72
ตารางที่ 47 Reliability analysis scale (alpha) ชุดดัชนีชี้วัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบท	73
ตารางที่ 48 Correlation coefficient matrix ของดัชนีชี้วัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบท	74
ตารางที่ 49 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัด ความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบท	75
ตารางที่ 50 การวิเคราะห์ปัจจัยชุดดัชนีชี้วัดความเสมอภาค	76
ตารางที่ 51 ความสอดคล้องของลักษณะเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัด ของชุดดัชนีชี้วัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบท ในการได้รับความคุ้มครองจากสินค้าและบริการ	78

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 28 ความสอดคล้องของลักษณะเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค	51
ตารางที่ 29 Reliability analysis scale (alpha) ชุดดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์	52
ตารางที่ 30 Correlation coefficient matrix ของดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์	53
ตารางที่ 31 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์	53
ตารางที่ 32 การวิเคราะห์ปัจจัยชุดดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ Factor Analysis Communafities	54
ตารางที่ 33 ความสอดคล้องของลักษณะเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์	56-57
ตารางที่ 34 Reliability analysis scale (alpha) ชุดดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์	58
ตารางที่ 35 Correlation coefficient matrix ของดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์	59
ตารางที่ 36 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์	60
ตารางที่ 37 การวิเคราะห์ปัจจัยชุดดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์ Factor Analysis Communafities	61
ตารางที่ 38 ความสอดคล้องของลักษณะเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจาย	63
ตารางที่ 39 Reliability analysis scale (alpha) ชุดดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาสินค้าผลิตภัณฑ์ จาก 12 อำเภอ	64
ตารางที่ 40 Reliability analysis scale (alpha) ชุดดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาสินค้าผลิตภัณฑ์ จากจังหวัดอ่างทอง	65

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 14 ผลการพัฒนาดัชนีชี้วัดการได้รับการชดเชยเมื่อผู้บริโภคเกิดความเสียหาย จากการบริโภคตามลำดับขั้นตอน	37
ตารางที่ 15 Reliability analysis scale (alpha) ชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักผู้บริโภคใน 12 อำเภอ	38
ตารางที่ 16 Reliability analysis scale (alpha) ชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักผู้บริโภคใน จังหวัดอ่างทอง	39
ตารางที่ 17 Correlation Coefficient matrix ของดัชนีชุดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภค	40
ตารางที่ 18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภครายข้อกับกลุ่ม	41
ตารางที่ 19 การวิเคราะห์ปัจจัยชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักบริโภค	42
ตารางที่ 20 ความสอดคล้องของลักษณะเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภค	44
ตารางที่ 21 Reliability analysis scale (alpha) ชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภคใน 12 อำเภอ	45
ตารางที่ 22 Reliability analysis scale (alpha) ชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภคในจังหวัดอ่างทอง	46
ตารางที่ 23 Correlation Coefficient matrix ของดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภคใน 12 อำเภอ	47
ตารางที่ 24 Correlation Coefficient matrix ของดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภคในจังหวัดอ่างทอง	47
ตารางที่ 25 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภครายข้อกับกลุ่มจาก 12 อำเภอ	48
ตารางที่ 26 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภครายข้อกับกลุ่มจากจังหวัดอ่างทอง	48
ตารางที่ 27 การวิเคราะห์ปัจจัยชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค	49

คำนำ

หลักการและเหตุผล

การคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ประชาชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์หรือสินค้าเกี่ยวกับสุขภาพ อาทิ ผลิตภัณฑ์อาหาร ยา เครื่องสำอาง เครื่องมือแพทย์ วัตถุอันตรายและวัตถุออกฤทธิ์ และสารเสพติดที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีความปลอดภัยมีประสิทธิภาพและประหยัด ซึ่งในการวางแผนการคุ้มครองผู้บริโภคในภาพรวมระดับประเทศได้จัดทำเป็นแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ภายใต้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ได้ระบุถึงสถานการณ์และแนวโน้มของปัญหาในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพดังนี้ ผู้บริโภคในเขตชนบทมีความรู้ไม่เพียงพอในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เหมาะสมเนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านการกระจายของข้อมูลข่าวสารและมีการบริโภคยาที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น ผู้บริโภคในเขตเมืองยังมีการบริโภคผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพอย่างไม่จำเป็น ส่วนผู้ประกอบการมีแนวโน้มฝ่าฝืนหรือละเลยการปฏิบัติตามกฎหมายมากขึ้น อาทิ การผลิตผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่ขาดคุณภาพ สำหรับตัวผลิตภัณฑ์จะมีปัญหาเรื่องจุลินทรีย์ และวัตถุเจือปนที่เกินมาตรฐาน ทางด้านภาครัฐเองจะมีปัญหาของกฎหมายมีข้อบกพร่องและล้าสมัย ขาดบุคลากรที่มีคุณภาพและระบบการบริหารจัดการยังซับซ้อนทั้งนี้แผนงานการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข (เฉพาะด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ ให้ประชาชนมีโอกาสบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัย มีประสิทธิภาพ มีกระจายของผลิตภัณฑ์อย่างเหมาะสมและสมประโยชน์ โดยกำหนดเป้าหมายของแผนฯ ไว้ดังนี้

- 1) ผลิตภัณฑ์กลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพได้มาตรฐานร้อยละ 90
- 2) สถานประกอบการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 3) มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มเป้าหมายในสถานที่จำหน่ายอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
- 4) ประชาชนมีความรู้ในการตัดสินใจเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเหมาะสม
- 5) ประชาชนทราบสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะผู้บริโภคและได้รับความเป็นธรรมเมื่อร้องทุกข์

จากการวิเคราะห์แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพปรากฏว่าได้รับรู้ถึงสถานการณ์และแนวโน้มของปัญหา โดยจัดเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 4 ด้าน คือ ด้านผู้บริโภค ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านผู้ประกอบการและด้านการปฏิบัติงานของภาครัฐ และมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานไว้อย่างกว้างๆ ในลักษณะผลกระทบ (Impact) ที่จะเกิดกับประชาชน สำหรับเป้าหมายเป็นการกำหนดโดยเน้นถึงผลิตภัณฑ์และผู้บริโภค แต่ยังมีได้กำหนดเป้าหมาย ทางด้านผู้ประกอบการและด้านภาครัฐ ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาต่างๆ ของการจัดทำแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขทั้งในอดีตและปัจจุบันมีดังนี้

1. ปัญหาจากการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่จะดำเนินการในลักษณะเช่นนี้คือ

1.1 ปัญหาการทราบผลสำเร็จของแผน เนื่องจากการระบุเป้าหมายมีลักษณะเป็นนามธรรมอย่างสูง ไม่ได้กำหนด ความหมายของคำ หรือตัวชี้วัดที่ชัดเจน และมีได้มีการระบุวิธีการประเมินหรือเครื่องมือในการดำเนินงาน ตลอดจนผลที่ได้ออกมายังไม่มีความชัดเจน

ตัวอย่างเช่น ผลผลิตหนึ่งกลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพ ความหมายของคำว่าคุณภาพเป็นอย่างไรและต้องประเมินด้วยค่าอะไร ค่าที่ออกมาจะเป็นลักษณะใด และประเมินโดยวิธีอะไร หรือประชาชนทราบสิทธิหน้าที่ และได้รับความเป็นธรรม ทำอย่างไรจึงจะเรียกว่าประชาชนมีหรือได้รับสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น จะมีการประเมินด้วยวิธีใด และจะได้ผลอะไรออกมา

1.2 ทำอย่างไรจึงจะทราบผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคเป็นไปได้อย่างดีหรือไม่ มีทรัพยากรเพียงพอหรือได้ใช้ทรัพยากรไปอย่างเหมาะสมมากน้อยเพียงใด มีปัญหาเกิดขึ้นหรือไม่ ควรแก้ไข และนำมาเป็นบทเรียนในภายหน้าอย่างไร ซึ่งก็เช่นเดียวกับปัญหาเรื่องผลของการดำเนินงานที่กล่าวมาแล้วนั้นคือ จะทำการประเมินที่อะไร ด้วยวิธีใดได้ผลอะไรออกมา และมีการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินความสำเร็จอย่างไร

1.3 ไม่สามารถทำการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานหรือผลที่เกิดต่อผู้บริโภคตามแผนฉบับปัจจุบันกับแผนงานฉบับอื่นๆ ที่ผ่านมา หรือศึกษาแนวโน้มที่จะเกิดในภายหน้าต่อเนื่องกับปัจจุบันและผลในอดีต เนื่องจากขาดฐานข้อมูลทุกด้าน และหรือบางส่วนของข้อมูลและระบบบริหารจัดการและกระบวนการประเมินไม่เคยทำอย่างจริงจังในการจัดทำงบประมาณประจำปี การจะนำผลต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกันให้ได้นี้ชี้ให้เห็นถึงการที่ต้องมีความเป็นมาตรฐานหรือความเหมือนกันของขบวนการกำหนดสิ่งที่จะถูกวัด กระบวนการประเมิน เครื่องมือที่จะใช้วัดมาตรา ที่ใช้กำหนด ค่าของเครื่องมือ และหน่วยในการวัด

2. กระบวนการจัดทำตัวชี้วัดและการกำหนดตัวชี้วัดที่ผ่านมา เป็นการกำหนดตัวชี้วัดในลักษณะ Top down คือ คิดจากข้างบน โดยนักวิชาการ ผู้จัดทำแผนงานของรัฐเป็นผู้กำหนดฝ่ายเดียวมิได้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค อาทิ ผู้บริโภค องค์กรเอกชน สาธารณประโยชน์ ผู้ประกอบการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ผ่านมามีลักษณะของการวัดปัจจัยนำเข้า(Input)หรือวัดผลสำเร็จหรือผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน เช่น จำนวนตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ตรวจวิเคราะห์ เป็นลักษณะการวัดทางอ้อมซึ่งคาดหวังว่าหากดำเนินการเช่นนี้แล้วจะทำให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองที่ดีไม่ได้วัดถึงผลกระทบ (Impact) ต่อผู้บริโภคโดยตรง

3. ปัญหาของความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของตัวชี้วัด เนื่องจากการกำหนดตัวชี้วัดที่ผ่านมาไม่ได้จัดทำด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ดังที่กล่าวแล้ว ฉะนั้นจึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของตัวชี้วัดว่าสามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้หรือไม่ หรือมีความสอดคล้องเหมาะสมในการใช้เป็นเครื่องมือติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพหรือไม่

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาดัชนีชี้วัดผลงานปฏิบัติการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ให้มีลักษณะเป็นกระบวนการจัดทำทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้ดัชนีชี้วัดที่มีมาตรฐานถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือตลอดจนการกำหนดวิธีการใช้การประเมินค่าและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบให้เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินผลการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ■

บทบาทวรรณกรรม

การคุ้มครองผู้บริโภค

การคุ้มครองผู้บริโภค หมายถึง กลยุทธ์ในการดูแลคุ้มครองประชาชนให้ได้รับความปลอดภัยในการบริโภคผลิตภัณฑ์และการได้รับบริการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและสุขภาพอนามัย รวมทั้งการพิทักษ์ประโยชน์ของประชาชนผู้บริโภคมิให้ต้องถูกเอารัดเอาเปรียบหรือตกอยู่ภายใต้การแสวงประโยชน์จากฝ่ายผู้ประกอบการโดยไม่เป็นธรรม

ผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผลิตภัณฑ์สุขภาพ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และผลิตภัณฑ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสุขภาพอนามัย รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพด้านการแพทย์และสาธารณสุข ตลอดจนผลิตภัณฑ์ที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ได้แก่ อาหาร ยา เครื่องมือแพทย์ เครื่องสำอาง วัตถุออกฤทธิ์และสารเสพติด และวัตถุอันตราย

การประเมินผล (Evaluation)

การประเมินผล มีหลายความหมาย อาทิ

หมายถึงการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือการใช้เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้ของโครงการเพื่อการพิจารณาโครงการดังกล่าวดีหรือไม่อย่างไร หรือ

หมายถึง การค้นหาผลของกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการประสบความสำเร็จตรงกับวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของโครงการ หรือไม่ หรือ

หมายถึง กระบวนการเพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกหาข้อเท็จจริง (Fact and Information) รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เพื่อทำรายงานสั้นๆ เฉพาะข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ หรือ

หมายถึง กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ค้นหาความหมายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการ การหาแนวทางวิธีปรับปรุง วิธีการจัดการเกี่ยวกับโครงการ และหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการ เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

การประเมินผลแบ่งเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การประเมินการวางแผน (Planning Evaluation) เป็นการประเมินว่าโครงการที่มีอยู่ มีปัญหาด้านการบริหารแผนการบริหารจัดการโครงการและมีอุปสรรคหรือไม่อย่างไร การดำเนินการตรงตามกลุ่มเป้าหมายและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ อาจมีกิจกรรมซึ่งเป็นทางเลือกอื่นอีก รวมทั้งอาจมีกลยุทธ์ที่ไม่ได้วางแผนไว้เกิดขึ้นและให้ผลอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำมาประเมินดำเนินงานของโครงการปรับปรุง หรือขยายโครงการ

2. การประเมินในการติดตามผล (Monitoring Evaluation) เป็นการประเมินว่าติดตามโครงการนั้นมีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในแผนหรือไม่ได้รับทรัพยากรครบถ้วน และใช้ทรัพยากรตามที่วางแผนไว้หรือไม่ความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ผู้บริโภคร่วมและองค์กรอื่นเป็นอย่างไร ได้รับความสำเร็จจากการสนับสนุนของแผนงานรอง เช่น งานสารสนเทศ

3. การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) เป็นการประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนว่า ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์หลักของโครงการหรือไม่โดยทั่วไปจะประเมินการดำเนินการและผลกระทบรวมกันเนื่องจากบางครั้งเกิดผลกระทบกับประชาชนแต่ไม่ได้ดำเนินการตามแผนที่กำหนด ซึ่งผลที่เกิดขึ้นกับประชาชนอาจจะเกิดจากผลกระทบนอกโครงการ หรือได้มีการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ แต่ผลกระทบกับประชาชนไม่ได้เกิดขึ้น แสดงว่า ทฤษฎีหรือสมมติฐานที่ตั้งไว้ผิดต้องปรับปรุงใหม่

4. การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการรวมถึงความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริโภคร่วมเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้บริหาร และองค์กรชุมชนสาธารณสุขประโยชน์ ตลอดจนความเหมาะสมของกลยุทธ์

5. การประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency Evaluation) เป็นการประเมินความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรและผลที่เกิดขึ้น (Productivity) ได้แก่ ผลได้ ค่าใช้จ่าย จำนวนผู้ได้รับประโยชน์ ความรวดเร็วในการดำเนินงาน ประสิทธิภาพของบุคลากร ซึ่งเป็นผลในรูปการดำเนินงานต่อหน่วยของทรัพยากร เช่น คน เงิน เวลา

การวัด (Measurement)

การวัด หมายถึง กระบวนการแปรสภาพข้อความคิด (concept) หรือตัวแปร (Variable) ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมให้เป็นข้อมูลทางสถิติเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ (Qualitative or Quantitative data) กระบวนการดังกล่าวนี้รวมถึงวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่จะนำข้อมูลนั้นมาใช้ เช่น แบ่งกลุ่มจัดอันดับ จัดช่วงความแตกต่าง

การวัดเริ่มจากการกำหนดให้เด่นชัดว่าสิ่งที่ต้องการวัดหรือตัวแปรที่ต้องการวัดนั้น คืออะไร และต้องการจะวัดอะไรของสิ่งนั้น กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่จะใช้ในการวัดจะถูกกำหนดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้มีการระบุให้แน่ชัดเสียก่อนว่าต้องการจะวัดอะไรบ้าง ซึ่งจะต้องมีการกำหนดคำนิยามของตัวแปรให้ครบถ้วนจนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้

ตัวแปร (Variable)

ตัวแปร คือ สิ่งที่อยู่สภาพทั่วไปแล้วสามารถแปรค่าได้ ค่าที่แปรออกมาของตัวแปรย่อมมีคุณสมบัติแตกต่างกันออกไป คุณสมบัติเหล่านี้เป็นเกณฑ์ที่นำมาใช้แบ่งประเภทของตัวแปรนั่นเอง การแบ่งประเภทตัวแปรขึ้นกับเกณฑ์ที่นำไปใช้ในการพิจารณาคุณสมบัติค่าของตัวแปร ในที่นี้จะพิจารณาเกณฑ์การจำแนกประเภทของตัวแปรเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. พิจารณาคุณสมบัติของค่าที่แปรออกมา เป็นปริมาณหรือคุณลักษณะ (คุณภาพ) ด้วยเกณฑ์นี้ จึงแบ่งตัวแปรออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรเชิงปริมาณ (Quantitative Variables) กับตัวแปรเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Variables)

2. พิจารณาถึงความต่อเนื่องของภาวะสันนิษฐานหรือธรรมชาติของตัวแปรด้วยเกณฑ์นี้จึงสามารถแบ่งตัวแปรออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรต่อเนื่อง (Continuous Variables) และตัวแปรไม่ต่อเนื่อง (Discrete Variables)

3. พิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในเชิงเหตุเชิงผล ซึ่งแบ่งตัวแปรออกเป็น ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น (Independent Variable) กับตัวแปรตามหรือตัวแปรไม่อิสระ (Dependent Variables) การแบ่งตัวแปรตามเกณฑ์นี้เป็นการแบ่งในเชิงใช้ตัวแปรมากกว่าความแตกต่างระหว่างตัวแปร

4. พิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่ผู้วิจัยจะกำหนดตัวแปรนั้นให้กลุ่มตัวอย่างได้หรือไม่ ตัวแปรบางตัวสามารถจัดกระทำหรือกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างได้ ตัวแปรพวกนี้เรียกว่า ตัวแปรที่กำหนดได้ (Active Variables) ตัวแปรบางตัวเราไม่สามารถกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างได้ หรือจะกำหนดให้ก็ด้วยความยากลำบากมาก ตัวแปรเหล่านี้มักเป็นคุณลักษณะของมนุษย์ ซึ่งธรรมชาติเป็นผู้กำหนด จึงเรียกตัวแปรเหล่านี้ว่า ตัวแปรลักษณะ (Attribute or Organismic Variables)

ตัวชี้วัด (Indicator)

หมายถึงตัวแปรที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้วัดความเปลี่ยนแปลงหรือใช้บ่งบอกสถานภาพหรือสะท้อนลักษณะการดำเนินงาน เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์มาตรฐาน สามารถใช้วัดความสำเร็จ หรือผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการระบุปัญหาการวางแผน และประเมินผลการพัฒนาใช้ประเมินวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่าบรรลุความสำเร็จเพียงใด เครื่องชี้วัดมิได้เป็นเป้าหมายของการพัฒนา เป็นแต่เพียงเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบความสำเร็จว่าผลเป็นอย่างไร เครื่องชี้วัดแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

- แสดงปัจจัยนำเข้า (Input indicator) ใช้วัดเมื่อจะดำเนินการพัฒนา
- แสดงการกระทำที่เกิดขึ้น (Process or performance indicator) ใช้วัดจำนวนกิจกรรมที่ดำเนินการ
- แสดงผลที่ได้รับ (Output indicator) ใช้วัดผลงานเมื่อโครงการและกิจกรรมต่างๆ ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว โดยเทียบกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และความครอบคลุม
- แสดงผลสำเร็จ (Outcome indicator) ใช้วัดผลสำเร็จเมื่อโครงการและกิจกรรมต่างๆ สิ้นสุด ทั้งนี้โดยเทียบกับจุดมุ่งหมายระยะยาวของโครงการ หรือผลกระทบด้านต่างๆ ของโครงการที่นอกเหนือไปจากที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้
- ประสิทธิผล (Effectiveness) ใช้วัดผลผลิตตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ
- ประสิทธิภาพ (Efficiency) ใช้วัดค่าใช้จ่ายที่ลงทุนเปรียบเทียบกับผลผลิตที่เกิดขึ้น
- ผลกระทบ (Impact) ใช้วัด นโยบาย แผนงาน และโครงการที่จัดทำขึ้นนั้นได้แก้ปัญหาสาธารณสุขหรือปัญหาสุขภาพของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้หรือไม่เพียงใด

การกำหนดและจัดประเภทเครื่องชี้วัด

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พิจารณาจัดกลุ่มและระดับเครื่องชี้วัดดังนี้คือ

1. เครื่องชี้วัดตามลักษณะของกิจกรรม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.1 เครื่องชี้วัดด้านเศรษฐกิจ (Economic indicators) ได้แก่ เครื่องชี้วัดที่แสดงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ เช่น อัตราการเจริญเติบโตของ GDP อัตราเงินเฟ้อ การออมการลงทุน ระดับความยากจน เป็นต้น

1.2 เครื่องชี้วัดด้านสังคม (Social indicators) ได้แก่ เครื่องชี้วัดที่แสดงสถานการณ์ทางสังคม เช่น การศึกษา อัตราการเรียนรู้อัตราการเกิด อัตราการตาย อาชญากรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

1.3 เครื่องชี้วัดด้านการเมือง (Political indicators) ได้แก่ สิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมของประชาชน ระบบการเมือง เสรีภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นต้น

2. เครื่องชี้วัดตามลักษณะของข้อมูล แยกออกเป็น 2 ด้าน

2.1 เครื่องชี้วัดด้านกายภาพ (Objective indicators) หมายถึง เครื่องชี้วัดในเชิงปริมาณที่มีความเป็นรูปธรรม สามารถแสดงสถานะและการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลหรือความเปลี่ยนแปลงที่วัดได้จริง เป็นตัวชี้วัดที่เป็นเชิงปริมาณ

2.2 เครื่องชี้วัดด้านจิตภาพ (Subjective indicators) หมายถึง เครื่องชี้วัดที่อยู่บนพื้นฐาน

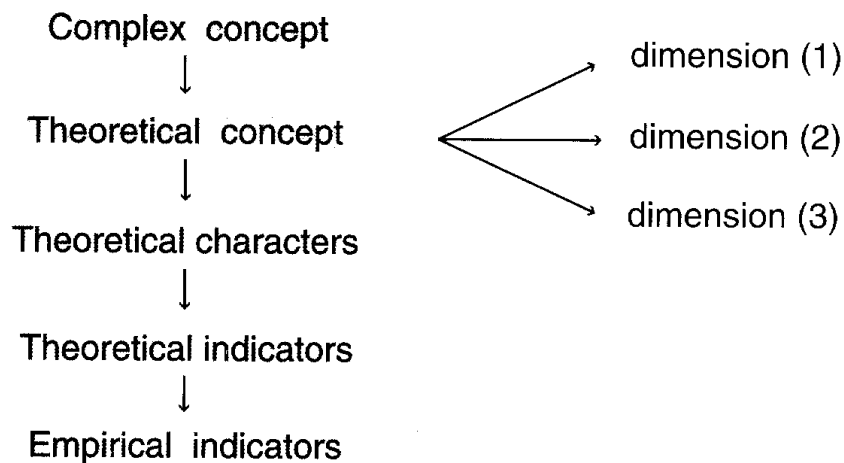
องค์ประกอบของการวัด

การวัดประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

- มาตรฐาน (Scale) เป็นระบบการกำหนดตัวเลขในการวัด เช่น มาตรฐานนิ้ว มาตรฐานฟุต
- หน่วย (Unit) เช่น กิโลกรัม องศา
- เครื่องมือ (Tools) เช่น ดาซัง ไม้มัด แบบสอบถาม

หลักการสร้างดัชนีชี้วัด

การสร้างดัชนีชี้วัดเริ่มจากการกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดโดยพิจารณาว่าสิ่งที่ต้องการวัดมีองค์ประกอบเชิงทฤษฎีอะไร (Theoretical concept) และแต่ละองค์ประกอบมีลักษณะเชิงทฤษฎีอย่างไร (Theoretical characteristic) โดยพิจารณาให้ครอบคลุมทุกมิติ (Dimension) ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงกำหนดว่าจะใช้อะไรเป็นดัชนีชี้วัด (Theoretical indicators) ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ถ้ายุ่งยากซับซ้อนก็จำเป็นต้องใช้ดัชนีชี้วัดหลายตัว เป็นลักษณะของกลุ่มดัชนีชี้วัด ดัชนีชี้วัดที่ได้เป็นดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎีต้องนำไปหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับข้อมูลจริงในลักษณะของดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ ดังแผนภูมิ

ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของการวัด

ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของการวัด จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจในความหมายของคำทั้งสองให้ถูกต้อง

1. ความถูกต้องหรือความตรงของการวัด (Validity) หมายถึง สามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัด เช่น ถ้าต้องการทดสอบความรู้ความเข้าใจของคนในปัญหาสังคม ก็ต้องเข้าใจเสียก่อนว่าปัญหาสังคมคืออะไร มีอะไรบ้างที่ควรนำมาทดสอบความรู้ ความเข้าใจของคน และวัดความรู้ดังกล่าวได้อย่างไร แบ่งเป็น

1.1 ความถูกต้องตามมาตรฐาน หรือความถูกต้องที่เกี่ยวกับมาตรฐาน (Criterion-related Validity)

1.2 ความถูกต้องในเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมของมาตรวัดในเรื่องที่เป็นเนื้อหาของสิ่งที่ต้องการวัด

1.3 ความถูกต้องในตัวสร้าง (Construct Validity) ตัวสร้าง คือ มาตรวัดที่สร้างมาจากแนวความคิดทางทฤษฎีและกฎเกณฑ์ต่างๆ จะใช้เมื่อไม่สามารถหามาตรฐานหรือเนื้อหาที่เป็นที่ยอมรับได้ว่าเพียงพอแก่การทดสอบความถูกต้องเนื่องจากความถูกต้องในตัวสร้างมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีทางสังคมศาสตร์จึงเป็นศูนย์กลางของการวัดแนวความคิดทางทฤษฎีที่เป็นนามธรรมซึ่งใช้กันมากในสังคมศาสตร์การประเมินความถูกต้องของตัวสร้างจึงต้องทำในขอบเขตของทฤษฎีในการทดสอบความถูกต้องทางตัวสร้างของมาตรวัดนั้น มีขั้นตอนที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้

- ก. ระบุความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีระหว่างแนวคิด (concept) หรือตัวแปรต่างๆ
- ข. จะต้องหาความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ระหว่างมาตรวัดและแนวคิดต่างๆ เหล่านั้น
- ค. ตีความหมายของความสัมพันธ์ที่พบว่าช่วยให้ความชัดเจนกับมาตรวัดที่สร้างขึ้นมาได้อย่างไร

1.4 ความถูกต้องเฉพาะผิวหน้า (Face Validity) จัดเป็นประเภทที่ง่ายที่สุดและเกี่ยวกับคำถามที่ว่าถ้าพิจารณาโดยผิวเผินเครื่องมือวัดได้สิ่งที่จะพยายามวัดหรือไม่ การกำหนดความถูกต้องประเภทนี้สำคัญอยู่ที่ดุลยพินิจของแต่ละบุคคล

2. ความเที่ยงหรือความน่าเชื่อถือ (Reliability) คือ ความสามารถในการวัดที่จะให้ผลของการวัดที่เหมือนกันหรือสอดคล้องกัน เช่น ถ้าต้องการวัดความสูงของคนจำนวน 11 คน ด้วยมาตรวัดชนิดหนึ่ง มาตรวัดชนิดนั้นจะต้องสามารถวัดความสูงของคนจำนวน 11 คน ที่ให้ผลเหมือนกันหรือสอดคล้องกันทุกครั้งที่ทำการวัดความสูงของคนทั้ง 11 คนนั้น ถ้าหากผลของการวัดสอดคล้องกันหรือเหมือนกันทุกครั้ง ถือว่าสิ่งที่นำมาใช้วัดเป็นมาตรวัดที่มีความน่าเชื่อถือสูง

หลักในการทดสอบความน่าเชื่อถือ

จากคำนิยามที่ว่าความน่าเชื่อถือของมาตรวัด คือ ความสอดคล้องกันของผลที่ได้จากการวัดแต่ละครั้ง โดยสามารถทำการทดสอบความน่าเชื่อถือด้วยการวัดวิธีเดียวกันหลายๆ ครั้ง แล้วนำผลการวัดมาสัมพันธ์กันค่าของความสัมพันธ์ของการวัดนั้นคือค่าบ่งชี้อัตราความน่าเชื่อถือเนื่องจากการวัดหลายๆ ครั้ง หรือการวัดซ้ำอาจทำได้หลายรูปแบบ วิธีการทดสอบความน่าเชื่อถือของการวัดจึงมีชื่อเรียกต่างๆ กันตามลักษณะของการวัดซ้ำหรือวัดหลายๆ ครั้ง วิธีที่ใช้กันมากในการทดสอบมีดังนี้ คือ

1. วิธีการวัดแล้ววัดซ้ำ หรือทดสอบแล้วทดสอบซ้ำ (Test and retest method) โดยใช้มาตรวัดเดียวกันกับกลุ่มเดียวกันภายในระยะเวลาหนึ่ง
2. วิธีการแบ่งครึ่ง (Split halves method) โดยการแบ่งเครื่องมือที่จะใช้วัด ออกเป็นสองส่วน ทำการวัดพร้อมกันแล้วนำผลของการวัดทั้งสองส่วนมาหาความสัมพันธ์กัน

3. วิธีการวัดแบบที่ทดสอบแทนกันได้ (Alternate forms method) หรือแบบคู่ขนาน (Parallel method) โดยใช้เครื่องมือวัดสิ่งที่ใกล้เคียงกัน มาหาความสัมพันธ์กันระหว่างรายการ (Item) วัดโดยค่า Cronbach's alpha การตีความหมายของค่า alpha เนื่องจากค่าที่ได้นั้นขึ้นอยู่กับค่าเฉลี่ยของค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างรายการซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นค่าที่เกิดจากการสมมติว่า ทุกรายการมีความน่าเชื่อถือเท่ากันหรือทุกรายการขนานกัน ค่า alpha จึงเป็นค่าประมาณต่ำของค่าความน่าเชื่อถือ

4. วิธีการวัดความสอดคล้องภายในให้รายละเอียดมากกว่าการทดสอบแบบอื่นๆ รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงลักษณะของแต่ละรายการที่นำมาสร้างตัวสร้างว่าดีหรือไม่ดี คือ มีความผันแปรมากหรือไม่มาก และเพิ่มความเชื่อถือได้ของผลการวัดมากขึ้นเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับรายการอื่นๆ การทดสอบความสอดคล้องภายในจึงเป็นที่นิยมมากกว่าการทดสอบแบบอื่นๆ

การทดสอบความถูกต้องและ ความน่าเชื่อถือของมาตรวัด

การทดสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของมาตรวัด ส่วนใหญ่จะอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เป็นหลัก โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) วิเคราะห์หา

1. Item analysis หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และความเบ้ (Skeweness) เพื่อดูว่าแต่ละรายการอยู่ในพิสัยที่ใช้ได้หรือไม่และมีการกระจายที่ดีหรือไม่

2. Reliability test หาความสัมพันธ์ในรูปของ Item to item correlation, Item to total correlation, Coefficient of Cronbach alpha และ Factor analysis

วัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงาน คัดกรอง ผู้บริโภค ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ใน 3 ประเด็น คือ ประสิทธิภาพของการคัดกรองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ประสิทธิภาพของการดำเนินการ และความเป็นธรรมที่ผู้บริโภคจะได้รับการคัดกรองผู้บริโภค ซึ่งดัชนีชี้วัดนี้ต้องสั้นง่าย สะดวกในการวัดและมีความถูกต้องและเชื่อถือได้ รวมถึงกำหนดวิธีการใช้เครื่องมือ ขบวนการประเมินค่า และการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่

ขอบเขตการวิจัย

พัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคัดกรองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบอันได้แก่ อาหาร ยา เครื่องมือแพทย์ เครื่องสำอาง วัตถุอันตราย และวัตถุเสพติด ทั้งนี้ได้กำหนดระดับของการวิเคราะห์อยู่ที่ระดับอำเภอ (level of analysis)

ระยะเวลาในการวิจัย

กุมภาพันธ์ 2540 - กรกฎาคม 2542

กรอบแนวคิดในการพัฒนาดัชนีชี้วัด

จากวัตถุประสงค์ของแผนงานคัดกรองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เพื่อให้ประชาชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพที่มีคุณภาพปลอดภัย มีประสิทธิภาพกระจายอย่างเหมาะสมและสมประโยชน์ ซึ่งได้วางเป้าหมายหรือเกณฑ์ความสำเร็จในการประเมินผลจำเป็นต้องพัฒนาดัชนีชี้วัด โดยกำหนดมโนทัศน์หรือกำหนดสิ่งที่ต้องการวัด (Complex Concept) เป็น 3 ประเด็น คือ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และความเป็นธรรมในการคัดกรองผู้บริโภค ซึ่งในแต่ละประเด็นจะพิจารณาถึงแนวคิดที่จะวัดเชิงทฤษฎี (Theoretical Concepts) และนำมาวิเคราะห์และพิจารณาเป็นมิติหลายๆด้าน ได้คุณลักษณะที่จะวัดเชิงทฤษฎี (theoretical characters) และดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎี (Theoretical indicators) จากนั้นวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหรือสถานการณ์จริงในพื้นที่กำหนดเป็นดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ (Empirical indicator) ซึ่งจะเป็นการพัฒนาดัชนีชี้วัดจากนามธรรมสูงไปสู่ความเป็นรูปธรรม ให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นตามลำดับ

ดัชนีชี้วัดฯ ที่ได้นี้ต้องนำไปทดสอบความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ และนำไปทดลองเก็บข้อมูล ก่อนนำไปใช้ประเมินผลงานคัดกรองผู้บริโภคของทั่วประเทศ ดังกรอบแนวความคิดดังนี้

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพมีขั้นตอนการดำเนินงานหลัก 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนาดัชนีและการทดสอบดัชนี แต่ละขั้นตอนมีระเบียบวิธีการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาดัชนี

การพัฒนาดัชนีใช้วิธีการระดมความคิดด้วยเทคนิคเดลไฟล์สำหรับอนาคตศึกษา (Ethnographic delphi for future research) โดยมีขั้นตอนหลัก 2 ขั้นตอน คือ

1.1 การสร้างดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎี (Theoretical indicator)

คณะทำงานพัฒนาดัชนีชี้วัดฯ (ดูภาคผนวกที่ 1) ประชุม 2 ครั้งๆ ละ 2 วัน เพื่อระดมความคิด เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดโดยพิจารณาสิ่งที่ต้องการวัด (parameter) 3 ด้าน คือ ด้านประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และความเป็นธรรม จากนั้นกำหนดแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical concept) เป็นมิติ (dimension) ต่างๆ แล้วพัฒนาเป็นคุณลักษณะเชิงทฤษฎี (Theoretical character) และตัวชี้วัดเชิงทฤษฎี (Theoretical indicator) ตามลำดับ ดูรายละเอียดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ (ภาคผนวก 2) จากนั้นสร้างเป็นแบบสอบถามการพัฒนาดัชนีชี้วัด (ดูภาคผนวกที่ 3)

1.2 การสร้างดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ (Empirical indicator) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุขทั่วประเทศ โดยใช้แบบสอบถามร่างดัชนีชี้วัดที่ได้จากคณะทำงานพัฒนาดัชนีชี้วัดรวมทั้งสอบถามถึงตัวแทนของผลิตภัณฑ์ที่จะใช้วัดจากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อปรับปรุงต่อไป

1.2.2 สัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ (ดูภาคผนวกที่ 4) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดการคุ้มครองผู้บริโภคด้านประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และความเป็นธรรม จากนั้น นำผลที่ได้มาวิเคราะห์รวมกับผลจากข้อ 1.2.1 เพื่อจัดทำเป็นคำถามในการระดมความคิดของผู้ปฏิบัติงาน (ดูภาคผนวก 5)

1.2.3 ระดมความคิดของผู้ปฏิบัติงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (ดูภาคผนวก 6) เพื่อปรับปรุงผลที่ได้จากข้อ 1.2.2 แล้วนำไปจัดทำเป็นคำถามในการประชุมระดมความคิดผู้ประกอบการ ผู้บริโภค และองค์กรเอกชนสาธารณสุขประโยชน์ (ดูภาคผนวก 7)

1.2.4 ระดมความคิดของผู้ประกอบการผู้บริโภคและองค์กรเอกชนสาธารณสุขประโยชน์ (ดูภาคผนวก 8) เพื่อปรับปรุงผลที่ได้จากข้อ 1.2.3 แล้วพัฒนาเป็นตัวชี้วัดเชิงประจักษ์ (Empirical indicator) จากนั้นสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปทดสอบต่อไป (ภาคผนวก 9)

2. การทดสอบดัชนี

การทดสอบความถูกต้อง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของชุดดัชนีดำเนินการตามระเบียบวิธี วิจัยเชิงปริมาณ มีการทดสอบ 2 ครั้ง ดังนี้

2.1 การทดสอบความถูกต้อง และความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ ครั้งที่ 1

2.1.1 กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้แทนของผู้บริโภค จำนวน 156 คน จาก 12 อำเภอ โดยแต่ละอำเภอผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

อาสาสมัครสาธารณสุข	5	คน
เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย	5	คน
สาธารณสุขอำเภอ	1	คน
เภสัชกรโรงพยาบาลชุมชน	1	คน
เภสัชกรในกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค	1	คน

2.1.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยสุ่มเลือกจังหวัดจาก 4 ภาคๆ ละ 3 จังหวัด โดยเลือกจังหวัดขนาดใหญ่ กลาง และเล็กได้ทั้งหมด 12 จังหวัด แต่ละจังหวัดและสุ่มเลือก 1 อำเภอ ได้ 12 อำเภอ แต่ละอำเภอเลือกอาสาสมัครสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย โดยวิธี simple random sampling ส่วนการเลือกสาธารณสุขอำเภอและเภสัชกรเป็นการเลือกแบบจำเพาะรายชื่ออำเภอและจังหวัดที่สุ่มเลือกได้มีดังนี้

ภาค	อำเภอ	จังหวัด
เหนือ	- แม่ทา - ห้างฉัตร - สันทราย	- ลำพูน - ลำปาง - เชียงใหม่
ตะวันออกเฉียงเหนือ	- เมือง - หนองบัว - เพ็ญ	- หนองบัวลำภู - หนองคาย - อุดรธานี
ใต้	- กันตัง - นาสาร - ทุ่งสง	- ตรัง - สุราษฎร์ธานี - นครศรีธรรมราช
กลาง	- โพธิ์ทอง - หนองเสือ - บางแพ	- อ่างทอง - ปทุมธานี - ราชบุรี

2.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 เนื้อหาในแบบสอบถาม (ดูภาคผนวกที่ 10) แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 มาตรวัดซึ่งเป็นดัชนีผสม โดยมีชุดดัชนี ทั้งหมด 7 ชุด ดังนี้

ข้อ 1 ดัชนีวัดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภค

ข้อ 2 ดัชนีวัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค

ข้อ 3 ดัชนีวัดการได้รับการชดเชยเมื่อผู้บริโภคเกิดความเสียหายจากการบริโภค

ข้อ 4 ดัชนีวัดการความเสมอภาคในการได้รับการคุ้มครองจากสินค้าและบริการ

ข้อ 5 ดัชนีวัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์

ข้อ 6 ดัชนีวัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ข้อ 7 ดัชนีวัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์

2.1.4 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองในพื้นที่โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตัวเอง

2.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าทางสถิติ ดังนี้

ก. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนแยกตามชุดดัชนี

ข. วิเคราะห์แยกเป็นรายดัชนีชี้วัด (Item analysis) หาค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ความเบ้ (skewness)

ค. หาคความน่าเชื่อถือ (reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Coefficient of Cronbach alpha)

ง. หาคความสัมพันธ์ของดัชนีชี้วัด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของชุดดัชนี (Item-total correlation coefficient) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อ (Correlation coefficient matrix) ของข้อมูลแต่ละชุดดัชนี

จ. วิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis)

2.2 การทดสอบความถูกต้องและความเที่ยงของเครื่องมือครั้งที่ 2 เพื่อยืนยันผล

การทดสอบครั้งที่ 2 นี้ นอกจากเป็นการทดสอบเพื่อยืนยันผลแล้วยังเป็นการพัฒนาเครื่องมือเพื่อนำไปใช้ จึงมีการดำเนินงาน 2 แนวทาง คือ การใช้แบบสอบถามถามจากผู้บริโภคโดยตรง (ดูภาคผนวก 8) และการสำรวจพื้นที่ในอำเภอ โดยผู้ช่วยนักวิจัย (ดูภาคผนวก 11,12) มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.2.1 การใช้แบบสอบถามถามจากผู้บริโภคโดยตรง เพื่อทดสอบดัชนีชุดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภค, ดัชนีชุดการรู้จักพัฒนาตนเอง และดัชนีชุดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์

1) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภค จำนวน 216 คน

กำหนดคุณลักษณะของผู้บริโภค ดังนี้

- ประชาชนทั่วไปสามารถอ่านออกเขียนได้
- อายุ 15 ปีขึ้นไป
- ไม่จำกัดเพศและระดับการศึกษา

2) วิธีการสุ่มตัวอย่าง มีวิธีการสุ่มเลือก ดังนี้

ก. การเลือกสถานที่สุ่มเลือก 1 จังหวัดจาก 12 จังหวัด (ในข้อ 2.1.2)

ซึ่งได้จังหวัดอ่างทอง จากนั้นเลือกอำเภอ 2 อำเภอ คือ อำเภอเมือง และอำเภอรอบนอก ที่อยู่ห่างไกลจากอำเภอเมือง ได้แก่ อำเภอแสวงหา

ข. การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละอำเภอมีการสุ่ม 2 แบบ คือ

- สุ่มอย่างมีแบบแผน (Systemic random sampling) โดยสุ่มเลือกอำเภอละ 2 ตำบลๆ ละ 3 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 9 หลังคาเรือน ดังนั้น จะได้อำเภอ ละ 54 คน รวม 2 อำเภอ 108 คน

- สุ่มอย่างไม่มีแบบแผน (Non systemic random sampling) โดยสุ่มตามความสะดวกของผู้ช่วยนักวิจัยอำเภอละ 54 คน รวม 2 อำเภอ 108 คน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ได้แก่แบบสอบถามดัชนีชี้วัดที่พัฒนาหลังจากทดสอบความน่าเชื่อถือครั้งที่ 1 แล้ว ประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ

ข้อ 1 ดัชนีวัดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภค

ข้อ 2 ดัชนีวัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์

ข้อ 3 ดัชนีวัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค

4) วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ช่วยวิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้บริโภคตอบด้วยตัวเอง

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าทางสถิติ เช่นเดียวกับครั้งที่ 1

2.2.2 การสำรวจข้อมูลพื้นที่ในอำเภอโดยผู้ช่วยนักวิจัย เพื่อทดสอบดัชนีชุดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และชุดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์

1) กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานประกอบการ ได้แก่ ร้านขายของชำ ร้านขายยา และ ร้านขายอาหาร

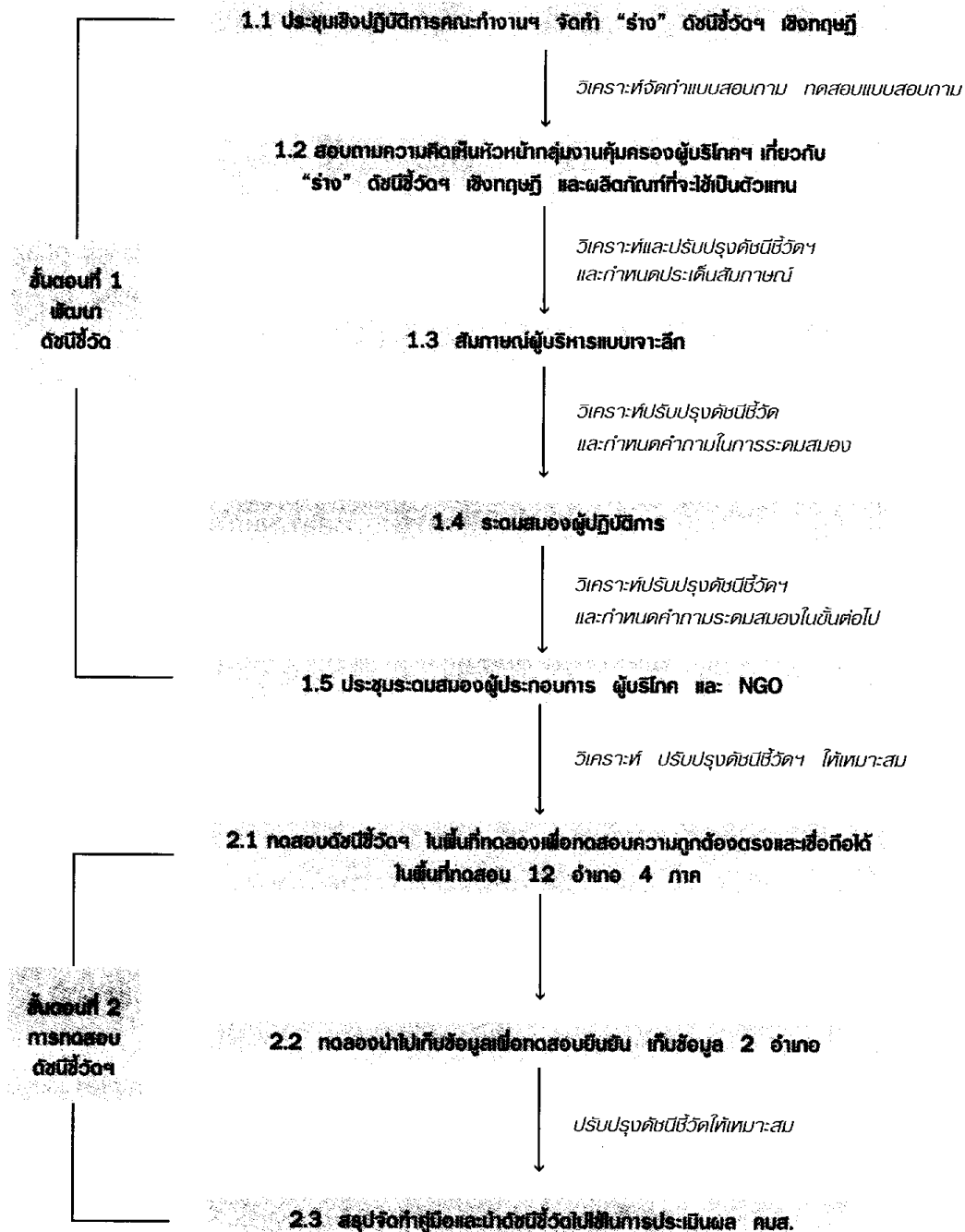
2) วิธีการสุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling)

3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจ

4) วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ช่วยวิจัยสำรวจพื้นที่

5) การวิเคราะห์ข้อมูล แจกแจงความถี่และคำนวณร้อยละแล้วจัดระดับปัญหา

ขั้นตอนในการดำเนินการพัฒนาดัชนีชี้วัด

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาได้ดัชนีชี้วัดที่สร้างขึ้นทั้งหมด 7 ชุด แต่ละชุดมีลักษณะเป็นดัชนีผสมที่วัดผลการคุ้มครองผู้บริโภค 2 ด้าน คือ ด้านประสิทธิผลของการคุ้มครองผู้บริโภคมี 4 ชุด และด้านความเป็นธรรม มี 3 ชุด ดังนี้

1. ด้านประสิทธิผลของการคุ้มครองผู้บริโภค ประกอบด้วย

- 1.1 การรู้จักบริโภคของผู้บริโภค
- 1.2 การรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค
- 1.3 ความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์
- 1.4 ความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์

2. ด้านความเป็นธรรมที่ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครอง ประกอบด้วย

- 2.1 ความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์
- 2.2 ความเสมอภาคในการได้รับการคุ้มครอง
- 2.3 การได้รับการชดเชยเมื่อเกิดความเสียหายจากการบริโภค

การนำเสนอผลการศึกษาที่ได้เสนอเป็น 3 ส่วน คือ

1. ชุดดัชนีชี้วัด
2. ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของชุดดัชนี
3. วิธีการนำเครื่องมือไปใช้

1.1 ชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักบริโภค

ดัชนีชี้วัดชุดที่ 1 เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดการรู้จักบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของผู้บริโภค ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวัดประสิทธิผลของการคุ้มครองผู้บริโภค เครื่องมือประกอบด้วยดัชนีชี้วัดที่ใช้วัดร่วมกัน 11 ตัว (item) ดังนี้

- 1) ผู้บริโภคอ่านฉลากน้ำปลาเมื่อจะซื้อ
- 2) ผู้บริโภคดูเครื่องหมาย อย. ที่น้ำดื่มบรรจุขวด
- 3) ผู้บริโภคดูวันหมดอายุของนมเมื่อจะบริโภค
- 4) ผู้บริโภคพิจารณาลักษณะภายนอกของปลากระป๋องเมื่อจะเปิดบริโภค
- 5) ผู้บริโภคสังเกตสีของกุ้งแห้งเมื่อจะซื้อ
- 6) ผู้บริโภคดูวิธีการใช้ก่อนกินยาแก้ปวดชนิดซอง
- 7) ผู้บริโภคถามสรรพคุณว่ายาสามัญประจำบ้านชนิดใดจึงจะเหมาะสมกับอาการที่เป็นอยู่
- 8) ผู้บริโภคอ่านวิธีรับประทานก่อนใช้ยาแก้หวัด
- 9) ผู้บริโภคอ่านคำเตือนก่อนใช้ยาฆ่าแมลง
- 10) ผู้บริโภคทดลองใช้ครีมทาฝ้าเพียงเล็กน้อยก่อนเพื่อดูว่าจะแพ้หรือไม่
- 11) ผู้บริโภครู้จักเก็บยาที่ได้มาจากแพทย์หรือโรงพยาบาลอย่างถูกต้อง

ดัชนีชี้วัดทั้ง 11 ตัว (item) ได้มาจากการพัฒนาตามลำดับ เริ่มจากการพิจารณาแนวคิดเชิงทฤษฎีขึ้นมา (Theoretical concept) เป็นมิติ ซึ่งมี 2 มิติ ได้แก่ มิติการรู้จักและมิติของประเภทผลิตภัณฑ์ แปลงมิติการวัดทางทฤษฎีเป็นคุณลักษณะเชิงทฤษฎี (Theoretical character) ได้ 8 ลักษณะ แล้วพัฒนาแต่ละลักษณะเป็นดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎี (Theoretical indicator) จากนั้นพัฒนาเป็นดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ (Empirical indicator) โดยระดมความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานองค์กรผู้บริโภค ผู้บริโภคและผู้ประกอบการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาดัชนีวัดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภคตามลำดับขั้นตอน

Theoretical concept	Theoretical character	Theoretical indicator	Empirical indicator
1. การรู้จัก - หาข้อมูล - แหล่งเลือกซื้อ - ใช้ถูกวิธี - ใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ของผลิตภัณฑ์	1. ผู้บริโภครู้จักหาข้อมูลในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวด	1. ผู้บริโภครู้จักหาข้อมูลในการใช้ยา	1. ผู้บริโภคอ่านฉลากนำปลาเมื่อซื้อใหม่ๆ
2. ประเภทผลิตภัณฑ์ - ควบคุมเข้มงวด - ควบคุมไม่เข้มงวด	2. ผู้บริโภครู้จักแหล่งเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ที่ควบคุมเข้มงวด	2. ผู้บริโภครู้จักแหล่งเลือกซื้อยา	2. ผู้บริโภคดูเครื่องหมายอย.ที่น้ำดื่มบรรจุขวด
	3. ผู้บริโภครู้จักใช้ผลิตภัณฑ์ ที่ควบคุมเข้มงวด	3. ผู้บริโภครู้จักใช้ยาอย่างถูกวิธี	3. ผู้บริโภคดูวันหมดอายุของนมเมื่อจะบริโภค
	4. ผู้บริโภครู้จักใช้ผลิตภัณฑ์ ที่ควบคุมเข้มงวดอย่างตรงตามวัตถุประสงค์	4. ผู้บริโภครู้จักใช้ยาตรงตามวัตถุประสงค์	4. ผู้บริโภคพิจารณาลักษณะภายนอกของปลากระป๋องเมื่อจะเปิดบริโภค
	5. ผู้บริโภครู้จักหาข้อมูลในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมไม่เข้มงวด	5. ผู้บริโภครู้จักหาข้อมูลในการใช้อาหาร	5. ผู้บริโภคสังเกตสีของกุ้งแห้งเมื่อจะซื้อ
	6. ผู้บริโภครู้จักแหล่งเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมไม่เข้มงวด	6. ผู้บริโภครู้จักหาข้อมูลในการใช้เครื่องสำอาง	6. ผู้บริโภคดูวิธีการใช้ก่อนกินยาแก้ปวดชนิดซอง
	7. ผู้บริโภครู้จักใช้ผลิตภัณฑ์ ที่ ควบคุมไม่เข้มงวด	7. ผู้บริโภครู้จักหาข้อมูลในการใช้เครื่องมือแพทย์	7. ผู้บริโภคถามสรรพคุณว่ายาสามัญประจำบ้านชนิดใดจึงจะเหมาะสมกับอาการที่เป็นอยู่
	8. ผู้บริโภครู้จักใช้ผลิตภัณฑ์ ที่ควบคุมไม่เข้มงวดอย่างตรงตามวัตถุประสงค์	8. ผู้บริโภครู้จักหาข้อมูลในการใช้วัตถุมีพิษ	8. ผู้บริโภคอ่านวิธีรับประทานก่อนใช้ยาแก้หวัด
		9. ผู้บริโภครู้จักแหล่งเลือกซื้ออาหาร	9. ผู้บริโภคอ่านคำเตือนก่อนใช้ยาฆ่าแมลง
		10. ผู้บริโภครู้จักแหล่งเลือกซื้อเครื่องสำอาง	10. ผู้บริโภคทดลองใช้ครีมทาผิวเพียงเล็กน้อยก่อนเพื่อดูว่าจะแพ้หรือไม่

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาดัชนีวัดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภคตามลำดับขั้นตอน

Theoretical concept	Theoretical character	Theoretical indicator	Empirical indicator
		11. ผู้บริโภครู้จักแหล่งเลือกซื้อเครื่องมือแพทย์	11. ผู้บริโภคกินอาหารเสริมสำเร็จรูปเฉพาะเมื่อถึงคราวจำเป็น
		12. ผู้บริโภครู้จักแหล่งเลือกซื้อวัตถุมีพิษ	12. ผู้บริโภครู้จักเก็บยาที่ได้มาจากแพทย์หรือโรงพยาบาลอย่างถูกต้อง
		13. ผู้บริโภครู้จักใช้อาหารอย่างถูกวิธี	
		14. ผู้บริโภครู้จักใช้เครื่องสำอางอย่างถูกวิธี	
		15. ผู้บริโภครู้จักใช้เครื่องมือแพทย์อย่างถูกวิธี	
		16. ผู้บริโภครู้จักใช้วัตถุมีพิษอย่างถูกวิธี	
		17. ผู้บริโภครู้จักใช้อาหารตรงตามวัตถุประสงค์	
		18. ผู้บริโภครู้จักใช้เครื่องสำอางตรงตามวัตถุประสงค์	
		19. ผู้บริโภครู้จักใช้เครื่องมือแพทย์ตรงตามวัตถุประสงค์	
		20. ผู้บริโภครู้จักใช้วัตถุมีพิษตรงตามวัตถุประสงค์	

จากดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ 12 ตัว (item) นำไปสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดประเมินค่า 5 ระดับโดยให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นตัวแทนในการประเมินพฤติกรรมกรรู้จักบริโภคของผู้บริโภค แล้วนำมาให้คะแนน หลังจากหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อพบว่า มีเพียง 11 ตัว ที่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ แต่ละข้อ พบว่าดัชนีแต่ละข้อมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือมีค่าอยู่ระหว่าง 3.31- 3.77 และการกระจายของข้อมูลมีค่าประมาณ 1 ยกเว้นดัชนีชี้วัดผู้บริโภครู้ก่อนในช้ายาฆ่าแมลงเท่านั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3 แต่มีการกระจายสูงสุด คือ 1.10 ข้อมูลเกือบทุกข้อมีการกระจายค่อนข้างสมมาตร มีความเบ้เพียงเล็กน้อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความเบ้ ของดัชนีชุดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภค

ดัชนี	mean	SD.	Skew
1. ผู้บริโภคอ่านฉลากน้ำปลาเมื่อจะซื้อ	3.37	1.05	- 0.10
2. ผู้บริโภคดูเครื่องหมาย อย. ที่น้ำดื่มบรรจุขวด	3.46	1.04	- 0.27
3. ผู้บริโภคดูวันหมดอายุของนมเมื่อจะบริโภค	3.64	1.05	- 0.50
4. ผู้บริโภคพิจารณาลักษณะภายนอกของปลากะป๋องเมื่อจะเปิดบริโภค	3.67	0.84	- 0.50
5. ผู้บริโภคสังเกตสีของกุ้งแห้งเมื่อจะซื้อ	3.31	0.99	- 0.02
6. ผู้บริโภคดูวิธีการใช้ก่อนกินยาแก้ปวดชนิดซอง	3.39	1.07	- 0.15
7. ผู้บริโภคถามสรรพคุณว่ายาสามัญประจำบ้านชนิดใดจึงจะเหมาะสมกับอาการที่เป็นอยู่	3.70	0.96	- 0.63
8. ผู้บริโภคอ่านวิธีรับประทานก่อนใช้ยาแก้หวัด	3.77	0.90	- 0.36
9. ผู้บริโภคอ่านคำเตือนก่อนใช้ยาฆ่าแมลง	3.75	1.08	- 0.58
10. ผู้บริโภคทดลองใช้ครีมทาฝ้าเพียงเล็กน้อยก่อนเพื่อดูว่า จะแพ้หรือไม่	2.77	1.10	0.11
11. ผู้บริโภครู้จักเก็บยาที่ได้มาจากแพทย์หรือโรงพยาบาล อย่างถูกต้อง	3.46	0.97	- 0.16

1.2 ชุดดัชนีวัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค

ดัชนีชี้วัดชุดที่ 2 เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการวัดประสิทธิผลของการคุ้มครองผู้บริโภค เครื่องมือประกอบด้วยดัชนีที่ใช้วัดร่วมกัน 8 ตัว (item) ดังนี้

1. ผู้บริโภครู้จักคิดก่อนซื้อ
2. ผู้บริโภคฉลาดในการเลือกซื้ออาหาร
3. ผู้บริโภคมีหลักการที่ดีในการเลือกร้านขายยา
4. ผู้บริโภคเชื่อคำแนะนำที่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากกว่าโฆษณา
5. ผู้บริโภคจะสอบถามผู้ใดเมื่อต้องการซื้อยา
6. ผู้บริโภคจะค้นหาความหมายของ อย.จากที่ใด
7. ผู้บริโภคจะตนเองมีสิทธิอย่างไรในฐานะผู้บริโภค
8. ผู้บริโภคจะเมื่อใช้เครื่องสำอางแล้วแพ้มากจะไปร้องเรียนที่ไหน

องค์ประกอบของชุดดัชนีมีขั้นตอนการพัฒนาเช่นเดียวกับดัชนีชี้วัดชุดที่ 1 คือ เริ่มด้วยการ กำหนดแนวคิดทางทฤษฎีขึ้นมา (Theoretical concept) ซึ่งมี 2 มิติ มิติของกิจกรรม และมิติของผู้บริโภค แปลงเป็นคุณลักษณะเชิงทฤษฎี (Theoretical character) และเป็นดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎี (Theoretical indicator)ตามลำดับ จากนั้นพัฒนาเป็นดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ (Em

pirical indicator) โดยระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องได้ดังนี้ชีวิต 13 ตัวดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการพัฒนาชุดดัชนีวัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภคตามลำดับขั้นตอน

Theoretical concept	Theoretical character	Theoretical indicator	Empirical indicator
1. กิจกรรม - การรวมกลุ่ม - การแจ้งเบาะแส - การเรียกร้องสิทธิ - การรับรู้ข่าวสาร	1. นักเรียนมีการรวมกลุ่ม คุ่มครองผู้บริโภค	1. นักเรียนมีการรวมกลุ่ม คุ่มครองผู้บริโภค	1. คิดก่อนซื้อ
2. ผู้บริโภค - นักเรียน - ผู้นำชุมชน - ครอบครัว	2. นักเรียนมีการแจ้ง เบาะแสการคุ่มครอง ผู้บริโภค	2. นักเรียนมีการแจ้ง เบาะแสการคุ่มครอง ผู้บริโภค	2. ฉลาดในการเลือก ซื้ออาหาร
	3. นักเรียนมีการเรียกร้อง สิทธิผู้บริโภค	3. นักเรียนมีการเรียกร้อง สิทธิผู้บริโภค	3. มีหลักการที่ดีในการ เลือกร้านขายยา
	4. นักเรียนมีการรับรู้ ข่าวสารคุ่มครอง ผู้บริโภค	4. นักเรียนมีการรับรู้ข่าว สาร คุ่มครองผู้บริโภค	4. เชื่อคำแนะนำอย่าง ถูกต้องของเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขมากกว่า โฆษณา
	5. ผู้นำชุมชนมีการรวม กลุ่มคุ่มครองผู้บริโภค	5. ผู้นำชุมชนมีการรวม กลุ่มคุ่มครองผู้บริโภค	5. รู้ว่าจะสอบถามผู้ใด เมื่อต้องการซื้อยา
	6. ผู้นำชุมชนมีการแจ้ง เบาะแสการคุ่มครอง ผู้บริโภค	6. ผู้นำชุมชนมีการแจ้ง เบาะแสการคุ่มครอง ผู้บริโภค	6. รู้ว่าจะค้นหาความ หมายของ อย. จากที่ใด
	7. ผู้นำชุมชนมีการเรียก ร้องสิทธิผู้บริโภค	7. ผู้นำชุมชนมีการเรียก ร้องสิทธิผู้บริโภค	7. รู้ว่าตนเองมีสิทธิอย่าง ไรในฐานะผู้บริโภค
	8. ผู้นำชุมชนมีการ รับรู้ ข่าวสารคุ่มครอง ผู้บริโภค	8. ผู้นำชุมชนมีการรับรู้ ข่าวสารคุ่มครองผู้บริโภค	8. รู้ว่าเมื่อใช้เครื่องสำ- อางแล้วแพ้มากจะไป ร้องเรียนที่ไหน
	9. ครอบครัวมีการรวม กลุ่มคุ่มครองผู้บริโภค	9. ครอบครัวมีการรวม กลุ่มคุ่มครองผู้บริโภค	
	10. ครอบครัวมีการแจ้ง เบาะแสการคุ่มครอง ผู้บริโภค	10. ครอบครัวมีการแจ้ง เบาะแสการคุ่มครอง ผู้บริโภค	
	11. ครอบครัวมีการ เรียกร้องสิทธิผู้บริโภค	11. ครอบครัวมีการเรียกร้อง สิทธิผู้บริโภค	
	12. ครอบครัวมีการรับรู้ ข่าวสารคุ่มครองผู้บริโภค	12. ครอบครัวมีการรับรู้ ข่าวสารคุ่มครองผู้บริโภค	

จากดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ 13 ตัว นำไปสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดประเมินค่า 5 ระดับ ให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมความรู้จักพัฒนาตนเองของประชาชนทั้ง 13 ข้อ เช่นเดียวกับชุดที่ 1 แล้วนำไปตรวจให้คะแนน จากนั้นหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม พบว่า มีเพียง 8 ข้อ เท่านั้นที่มีความเหมาะสมในการวัดร่วมกัน เมื่อนำมาหา ค่าเฉลี่ย พบว่าดัชนีชี้วัดส่วนมากมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3 ยกเว้น ผู้บริโภครู้ว่าตนเองมีสิทธิอย่างไรในฐานะผู้บริโภคและรู้ว่าเมื่อใช้เครื่องสำอางแล้วแพ้มากจะไปร้องเรียนที่ไหน (item 7 และ 8) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ มีค่าใกล้เคียงกัน แต่คะแนนค่อนข้างกระจาย ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ ของดัชนีชุดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค จาก 12 อำเภอทั่วประเทศ

ข้อ	mean	SD.	Skew
1. ผู้บริโภครู้จักคิดก่อนซื้อ	3.61	0.94	-0.33
2. ผู้บริโภคฉลาดในการเลือกซื้ออาหาร	3.50	0.81	0.52
3. ผู้บริโภคมีหลักการที่ดีในการเลือกร้านขายยา	3.11	1.02	-0.07
4. ผู้บริโภคเชื่อคำแนะนำที่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากกว่าโฆษณา	3.10	1.16	0.07
5. ผู้บริโภคจะสอบถามผู้ใดเมื่อต้องการซื้อยา	3.38	1.00	-0.33
6. ผู้บริโภคจะค้นหาความหมายของ ยย.จากที่ใด	3.11	1.05	-0.25
7. ผู้บริโภครู้ว่าตนเองมีสิทธิอย่างไรในฐานะผู้บริโภค	2.89	1.16	0.11
8. ผู้บริโภครู้ว่าเมื่อใช้เครื่องสำอางแล้วแพ้มากจะไปร้องเรียนที่ไหน	2.22	1.06	0.68

เมื่อนำดัชนีชี้วัดทั้ง 8 ตัว ไปใช้วัดจากผู้บริโภคโดยตรง โดยสร้างแบบสอบถามชนิดเลือกตอบได้หลายข้อ (ดูภาคผนวกที่ 10) โดยจัดทำเป็นแบบสอบถามที่จะสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมในการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภคแล้วนำไปหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความเบ้ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดแต่ละข้อแตกต่างกันค่อนข้างมากและแต่ละข้อคะแนนกระจายมาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความเบ้ ของชุดดัชนีวัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค จากจังหวัดอ่างทอง

ดัชนี	mean	SD.	Skew
1. ผู้บริโภครู้จักคิดก่อนซื้อ	2.25	0.86	-0.92
2. ผู้บริโภคฉลาดในการเลือกซื้ออาหาร	2.31	0.74	-0.64
3. ผู้บริโภคมีหลักการที่ดีในการเลือกร้านขายยา	2.06	0.79	-1.14
4. ผู้บริโภคเชื่อคำแนะนำที่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากกว่าโฆษณา	0.91	1.38	0.87
5. ผู้บริโภครู้ว่าจะสอบถามผู้ใดเมื่อต้องการซื้อยา	2.07	0.94	-0.54
6. ผู้บริโภครู้ว่าจะค้นหาความหมายของ ยย.จากที่ใด	1.28	0.90	-0.05
7. ผู้บริโภครู้ว่าตนเองมีสิทธิอย่างไรในฐานะผู้บริโภค	1.25	0.91	0.02
8. ผู้บริโภครู้ว่าเมื่อใช้เครื่องสำอางแล้วแพ้มากจะไปร้องเรียนที่ไหน	1.20	0.81	0.31

1.3 ชุดดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ดัชนีชุดที่ 3 เป็นเครื่องมือใช้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายในพื้นที่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือสำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านประสิทธิผลของการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ เครื่องมือชุดนี้ประกอบด้วยดัชนีชี้วัดที่ใช้ร่วมกัน 8 ตัว (item) ดังนี้

1. คุณภาพอาหารกระป๋องในร้านขายของชำ
2. ขนมหักใส่สีในร้านขายขนม
3. คุณภาพน้ำดื่มบรรจุขวดในร้านขายอาหาร
4. การจ่ายยา NSAID ในโรงพยาบาล
5. ยาปฏิชีวนะหมดอายุในร้านขายยา
6. น้ำดื่มบรรจุขวดที่ผลิตโดยโรงงานที่ไม่ได้มาตรฐาน
7. การเก็บยาที่แพทย์สั่งแล้วเหลือเอาไว้ให้ผู้อื่นในครอบครัวใช้
8. การใช้น้ำปลาคุณภาพต่ำของประชาชน

เครื่องมือชุดนี้ได้มาโดยการพัฒนาตามลำดับ เริ่มด้วยการกำหนดแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical concept) เป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติคุณภาพ มิติประเภทยุทธศาสตร์ และมิติของการกระจายแล้วแปลงเป็นคุณลักษณะเชิงทฤษฎี (Theoretical character) ได้ 18 คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎี (Theoretical indicator) ตามลำดับ จากนั้นพัฒนาเป็นดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ (Empirical indicator) โดยระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียด ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการพัฒนาดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ตามลำดับขั้นตอน

Theoretical concept	Theoretical character	Theoretical indicator	Empirical indicator
1. คุณภาพ - มาตรฐาน - ปลอดภัย - ประสิทธิภาพ	1. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ แหล่งผลิต/นำเข้า มีคุณภาพเข้ามาตรฐาน	1. ในครัวเรือนของราษฎรทั่วไปมีแต่อาหารที่ปลอดภัย	1. คุณภาพอาหารกระป๋องในร้านขายของชำ
2. ประเภทผลิตภัณฑ์ - ควบคุมเข้มงวด - ควบคุมไม่เข้มงวด	2. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ แหล่งผลิต/นำเข้ามีความปลอดภัย	2. ร้านค้าจำหน่ายอาหารที่ได้มาตรฐาน	2. ร้านขายขนมขบเคี้ยวเด็กใส่สี
3. การกระจาย - ผู้ผลิต - ผู้จำหน่าย - ผู้บริโภค	3. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ แหล่งผลิต/นำเข้า มีประสิทธิภาพ 4. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ แหล่งจำหน่าย มีคุณภาพเข้ามาตรฐาน 5. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ แหล่งจำหน่ายมีความปลอดภัย 6. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ แหล่งจำหน่ายมีประสิทธิภาพ 7. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ ที่ผู้บริโภค มีคุณภาพเข้ามาตรฐาน 8. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ ที่ผู้บริโภค มีความปลอดภัย	3. ร้านขายยาขายแต่ยาที่ได้มาตรฐาน 4. โรงงานยาในอำเภอผลิตแต่ยาที่ได้มาตรฐาน 5. โรงงานผลิตเครื่องสำอางในอำเภอผลิตแต่เครื่องสำอางที่ดี	3. ร้านขายอาหารขายน้ำดื่มบรรจุขวดที่ไม่ได้มาตรฐาน 4. ร้านขายก๋วยเตี๋ยวใช้น้ำส้มสายชูที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ 5. โรงพยาบาลจ่ายยา NSAID 6. ร้านขายยาปฏิชีวนะที่หมดอายุ 7. ร้านขายยาขายถุงยางอนามัยที่เสื่อมคุณภาพ 8. น้ำดื่มบรรจุขวดผลิตโดยโรงงานที่ไม่ได้มาตรฐาน

Theoretical concept	Theoretical character	Theoretical indicator	Empirical indicator
	9. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุม เข้มงวด ณ ที่ผู้บริโภค มีประสิทธิภาพ		9. สถานที่ผลิตยา แผนโบราณยังขาด สัญลักษณ์ที่ดี
	10. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุม ไม่เข้มงวด ณ แหล่ง ผลิต/นำเข้ามีคุณภาพ เข้ามาตรฐาน		10. ชาวบ้านใช้ขอผสมสี
	11. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุม ไม่เข้มงวด ณ แหล่ง ผลิต/นำเข้ามีความ ปลอดภัย		11. ประชาชนเก็บยาที่แพทย์ สั่งแล้วเหลือเอาไว้ให้ผู้อื่น ในครอบครัวใช้
	12. ผลิตภัณฑ์ที่ถูก ควบคุมไม่เข้มงวด ณ แหล่งผลิต/นำเข้า มีประสิทธิภาพ		12. น้ำดื่มที่ประชาชนมีไว้ ดื่มยังไม่มีความ เท่าที่ควร
	13. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุม ไม่เข้มงวด ณ แหล่ง กระจาย มีคุณภาพเข้า มาตรฐาน		13. ประชาชนใช้น้ำปลา คุณภาพต่ำ
	14. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุม ไม่เข้มงวด ณ แหล่ง กระจายมีความปลอดภัย		14. โรงงานผลิตเครื่อง- สำอางปลอม
	15. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุม ไม่เข้มงวด ณ แหล่ง กระจาย มีประสิทธิภาพ		15. ประชาชนใช้น้ำมัน
	16. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุม ไม่เข้มงวด ณ ที่ผู้บริโภค มีคุณภาพเข้ามาตรฐาน		
	17. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุม ไม่เข้มงวด ณ ที่ผู้บริโภค มีความปลอดภัย		
	18. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุม ไม่เข้มงวด ณ ที่ผู้บริโภค มีประสิทธิภาพ		

จากดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ 15 ข้อ นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดประเมินค่า 5 ระดับ ให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นตัวแทนผู้บริโภคระดับปัญหาแต่ละข้อ จากนั้นให้คะแนนแล้วนำไปหาความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดแต่ละตัว ผลการวิเคราะห์พบว่ามีดัชนีชี้วัด 8 ตัว ที่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อนำไปหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความเบ้ พบว่า คะแนนของดัชนีแต่ละข้อค่อนข้างกระจายและมีความเบ้มากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจ่ายยา NSAIDs ในโรงพยาบาล ปัญหาที่พบมากได้แก่ การที่ร้านขายขนมขบเคี้ยวเด็กใส่สี พฤติกรรมการเก็บยาที่แพทย์สั่งแล้วเหลือเอาไว้ให้ผู้อื่นในครอบครัวใช้และการใช้น้ำปลาคุณภาพต่ำของประชาชน ดังรายละเอียดในตาราง ที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเบ้ ของชุดดัชนีชี้วัด ความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ข้อ	ค่าเฉลี่ย	SD	Skewness
1. คุณภาพอาหารกระป๋องในร้านขายของชำ	2.02	0.76	0.64
2. ขนมเด็กใส่สีในร้านขายขนม	2.54	1.02	0.37
3. คุณภาพน้ำดื่มบรรจุขวดในร้านขายอาหาร	2.00	0.97	0.81
4. การจ่ายยา NSAID ในโรงพยาบาล	1.93	1.16	1.03
5. ยาปฏิชีวนะหมดอายุในร้านขายยา	1.51	0.69	1.75
6. น้ำดื่มบรรจุขวดที่ผลิตโดยโรงงานที่ไม่ได้มาตรฐาน	1.89	0.86	0.95
7. การเก็บยาที่แพทย์สั่งแล้วเหลือเอาไว้ให้ผู้อื่นในครอบครัวใช้	2.27	0.90	0.76
8. การใช้น้ำปลาคุณภาพต่ำของประชาชน	2.36	0.99	0.59

1.4 ดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์

ดัชนีชุดที่ 4 คือชุดดัชนีที่ใช้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์ที่มีขายในพื้นที่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของดัชนีที่ใช้วัดประสิทธิผลของการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์ ชุดดัชนีประกอบด้วยตัวชี้วัดที่ใช้ร่วมกัน 10 ตัว โดยดัชนีแต่ละตัวเป็นดัชนีที่วัดว่ามีผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมาะสมกระจายอยู่ในสถานที่ที่ไม่ถูกต้องในสัดส่วนมากน้อยเพียงใด ดังนี้

1. การขายยาชุดในร้านขายของชำ
2. การขายยา steroid ในร้านขายของชำ
3. การขายยา diazepam ในร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตราย
4. การจ่ายยาลดความอ้วนในคลินิกแพทย์
5. การขายยาลดความอ้วนโดยวิธีขายตรง
6. การเก็บนมพลาสเจอร์ไรส์ไว้ขายในอุณหภูมิที่ไม่เหมาะสมของร้านค้า

7. ประชาชนสามารถซื้อบอแรกซ์ได้ง่าย
8. ชนทศกรมีขายอยู่ทั่วไป
9. ร้านขายยาขายยา Lomotil
10. ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายขายยาแก้ไอผสม codeine

ขั้นตอนการพัฒนาเช่นเดียวกับชุดอื่นๆ โดยเริ่มจากการกำหนดแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical concept) เป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติผลิตภัณฑ์ มิติการกระจาย และ มิติของความถูกต้อง จากนั้นแปลงเป็นคุณลักษณะทางทฤษฎี (Theoretical character) ได้ 12 คุณลักษณะ และพัฒนาเป็นดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎี (Theoretical indicator) และดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ (Empirical indicator) ได้ 12 ตัวชี้วัด ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการพัฒนาดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์ตามลำดับขั้นตอน

Theoretical concept	Theoretical character	Theoretical indicator	Empirical indicator
1. ประเภทผลิตภัณฑ์ - ควบคุมมาก - ควบคุมน้อย	1. ผลิตภัณฑ์ควบคุมมาก ณ แหล่งผลิต/นำเข้า ถูกต้องตามกฎหมาย	1. เครื่องสำอางที่ผลิตใน อำเภอผลิตจากแหล่ง ที่ถูกต้อง	1. การขายยาชุดในร้าน ขายของชำ
2. การกระจาย (การมี) - ผู้ผลิต - ผู้จำหน่าย - ผู้บริโภค	2. ผลิตภัณฑ์ควบคุมมาก ณ แหล่งจำหน่ายถูกต้อง ตามกฎหมาย	2. วัตถุเสพติดที่จำหน่ายใน อำเภอจำหน่ายจากแหล่ง ที่ถูกต้องตามกฎหมาย	2. การขายยา steroid ในร้านขายของชำ
3. ความถูกต้อง - ตามหลักวิชาการ - ตามหลักกฎหมาย	3. ผลิตภัณฑ์ควบคุมมาก ณ แหล่งบริโภคถูกต้อง ตามกฎหมาย	3. ยาที่จำหน่ายในอำเภอ จำหน่ายอย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการ	3. การขายยา diazepam ในร้านขายยาแผน ปัจจุบันบรรจุเสร็จที่ ไม่ใช่ยาอันตราย
	4. ผลิตภัณฑ์ควบคุมมาก ณ แหล่งผลิต/นำเข้า ถูกต้องตามหลักวิชาการ	4. ร้านค้าจำหน่ายแต่ อาหารที่ได้มาตรฐาน	4. การจ่ายยาลดความ อ้วนในคลินิกแพทย์
	5. ผลิตภัณฑ์ควบคุมมาก ณ แหล่งจำหน่ายถูกต้อง ตามหลักวิชาการ	5. ผู้บริโภคบริโภคอาหาร อย่างถูกต้องตามหลัก วิชาการ	5. ร้านค้าเก็บนมพลาส- เจอร์ไรส์ไว้ขายใน อุณหภูมิที่ไม่เหมาะสม
	6. ผลิตภัณฑ์ควบคุมมาก ณ แหล่งบริโภคถูกต้อง ตามหลักวิชาการ	6. ผู้บริโภคใช้เครื่องมือ แพทย์อย่างถูกต้องตาม หลักวิชาการ	6. ประชาชนสามารถซื้อ บอแรกซ์ได้ง่าย

Theoretical concept	Theoretical character	Theoretical indicator	Empirical indicator
	7. ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้อย ณ แหล่งผลิต/นำเข้า ถูกต้องตามกฎหมาย	.	7. ชันซศกรมีขายอยู่ทั่วไป
	8. ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้อย ณ แหล่งจำหน่าย ถูกต้องตามกฎหมาย		8. ร้านขายยาขายยา Lomotil
	9. ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้อย ณ แหล่งบริโภคถูกต้อง ตามกฎหมาย		9. ร้านขายยาแผนปัจจุบัน บรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ ยาอันตรายขายยาแก้ไอ ผสม Codeine
	10. ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้อย ณ แหล่งผลิต/นำเข้า ถูกต้องตามหลักวิชาการ		10. ประชาชนได้รับ คำโฆษณาชวนเชื่อ เกี่ยวกับยาฆ่าแมลง
	11. ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้อย ณ แหล่งจำหน่าย ถูกต้องตามหลักวิชาการ		11. มีบริการรับกำจัดปลวก ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน
	12. ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้อย ณ แหล่งบริโภคถูกต้อง ตามหลักวิชาการ		

จากดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ 12 ข้อ นำไปสร้างเป็นแบบสอบถามให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และอาสาสมัครสาธารณสุขจาก 12 อำเภอทั่วประเทศเป็นตัวแทนผู้บริโภคประเมินระดับความมากน้อยของปัญหาซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ เช่นเดียวกับดัชนีชุดที่ 3 เมื่อหาความสัมพันธ์ พบว่ามีเพียง 10 ข้อ ที่มีความเหมาะสมร่วมกันในการวัด จากนั้นหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ พบว่าคะแนนแต่ละข้อค่อนข้างกระจายและไม่สมมาตรโดยทุกข้อมีความเบ้เป็นบวก ดังรายละเอียดตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ ของชุดดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายของผลิตภัณฑ์

ข้อ	Mean	SD	Skew
1. การขายยาชุดในร้านขายของชำ	2.39	0.95	0.79
2. การขายยา steroid ในร้านขายของชำ	1.98	0.85	1.04
3. การขายยา diazepam ในร้านขายยาแผนปัจจุบัน บรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตราย	2.18	0.95	0.74
4. การจ่ายยาลดความอ้วนในคลินิกแพทย์	2.17	1.03	0.81
5. การขายยาลดความอ้วนโดยวิธีขายตรง	2.20	0.99	0.99
6. การเก็บนมพลาสติกหรือใส่ไว้ในถุงพลาสติกที่ไม่เหมาะสมในร้านค้า	1.97	0.91	0.89
7. ประชาชนสามารถซื้อบอแรกซ์ได้ง่าย	2.00	0.87	0.71
8. ชัณศกรมีขายอยู่ทั่วไป	2.29	0.97	0.67
9. ร้านขายยาขายยา Lomotil	2.51	1.12	0.44
10. ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตราย ขายยาแก้ไอ ผสม codeine	2.17	0.88	0.64

1.5 ดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์

ดัชนีชุดที่ 5 คือดัชนีที่ใช้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ที่มีขายในพื้นที่ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านความเป็นธรรมที่ผู้บริโภคจะได้รับการคุ้มครอง โดยให้ผู้บริโภคเปรียบเทียบราคาของผลิตภัณฑ์กับคุณภาพที่ได้รับโดยวัดจากผลิตภัณฑ์ต่อไปนี้

1. ยาแก้ปวดลดไข้
2. ปลากระป๋อง
3. ซุปไก่สกัด
4. น้ำดื่มบรรจุขวด
5. แชมพูสระผม
6. ครีมรักษาผิว
7. ลิปสติก
8. นมข้นหวาน

ผลิตภัณฑ์ที่เป็นตัวแทนในการวัดได้มาจากการพัฒนาตามขั้นตอน เริ่มจากการกำหนดมิติ เชิงทฤษฎีของผลิตภัณฑ์ (Theoretical concept) ขึ้นมาเป็น 2 มิติ คือ ประเภทผลิตภัณฑ์กับความเหมาะสม จากนั้นแปลงเป็นคุณลักษณะเชิงทฤษฎี (Theoretical character) ทั้งหมด 10 ลักษณะ และเป็นดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎี (Theoretical indicator) ตามลำดับ จากนั้นพัฒนาเป็นดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ (Empirical indicator) จากการระดมความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ชนิดผลิตภัณฑ์ที่นำมาเปรียบเทียบราคา กับคุณภาพที่ได้รับทั้งหมด 15 ชนิด ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการพัฒนาดัชนีวัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ตามลำดับขั้นตอน

Theoretical concept	Theoretical character	Theoretical indicator	Empirical indicator
1. ประเภทผลิตภัณฑ์ - จำเป็นต่อชีวิต - ไม่จำเป็นต่อชีวิต	1. ราคาผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต่อชีวิตคุณภาพ	1. อาหารมีราคาสมปริมาณ	เปรียบเทียบราคากับคุณภาพหรือผลที่ได้รับของผลิตภัณฑ์ต่อไปนี้ - ยาแก้เจ็บ แก้ปวด - ยาปฏิชีวนะ - ปลากะป๋อง - น้ำปลา - เครื่องดื่มชูกำลัง - ชุปไก่สั๊กัด - น้ำดื่มบรรจุขวด - ครีมทาฝ้า - แชมพูสระผม - ครีมรักษาผิว - กุ้งย่างอนามัย - ยาแผนโบราณ - ลิโปสติก - กระบอกฉีดยา - นมข้นหวาน
2. ความเหมาะสม - คุณภาพ - ปริมาณ - ความพอใจ - ประโยชน์ - ต้นทุน	2. ราคาผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มปริมาณ	2. ยามีราคาสมกับคุณภาพ	
	3. ราคาผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มความพอใจ	3. ยามีราคาสมกับประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับ	
	4. ราคาผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มประโยชน์	4. ราคาขายของยาเหมาะสมกับต้นทุนการผลิต	
	5. ราคาผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มต้นทุน	5. เครื่องสำอางมีราคาสมคุณภาพ	
	6. ราคาผลิตภัณฑ์ที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มคุณภาพ	6. เครื่องมือแพทย์มีราคาสมประโยชน์	
	7. ราคาผลิตภัณฑ์ที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มปริมาณ	7. ราคาขายของเครื่องมือแพทย์เหมาะสมกับต้นทุนการผลิต	
	8. ราคาผลิตภัณฑ์ที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มความพอใจ	8. ผู้บริโภคพอใจกับราคาของอาหารที่ซื้อ	
	9. ราคาผลิตภัณฑ์ที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มประโยชน์	9. เครื่องสำอางมีราคาสมปริมาณ	
	10. ราคาผลิตภัณฑ์ที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มต้นทุน	10. ผู้บริโภคพอใจ	

จากรายการผลิตภัณฑ์ทั้ง 15 รายการ นำไปสร้างเป็นแบบสอบถามให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุข ใน 12 อำเภอ เป็นตัวแทนในการประเมินราคาเทียบกับคุณภาพที่ได้รับโดยกำหนดระดับการประเมินออกเป็น 3 ระดับ คือ ราคาถูกไป พอดี และแพงไป จากนั้นให้คะแนนแล้วนำมาหาความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่งได้ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม 8 รายการ เมื่อนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความเบ้ ผลการวิเคราะห์พบว่าผลิตภัณฑ์ทุกรายการมีคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ ของชุดดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์

ดัชนี	mean	SD.	Skew
1. ยาแก้ปวดลดไข้	2.09	0.43	0.53
2. ปลากระป๋อง	2.36	0.49	0.43
3. ชุปไก่สัດ	2.59	0.49	- 0.36
4. น้ำดื่มบรรจุขวด	2.37	0.50	0.38
5. แชมพูสระผม	2.30	0.47	0.68
6. ครีมรักษาสิว	2.55	0.56	- 0.76
7. ลิปสติก	2.43	0.56	- 0.31
8. นมข้นหวาน	2.51	0.50	- 0.04

1.6 ดัชนีชี้วัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบทในการได้รับความคุ้มครอง จากสินค้าและบริการ

ดัชนีชุดที่ 6 เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบทในการได้รับความคุ้มครองจากสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลด้านความเป็นธรรมที่ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครอง โดยให้ผู้บริโภคประเมินโอกาสที่ตนเองได้รับการคุ้มครองในลักษณะต่าง ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับคนในเมือง การประเมินจะต้องประเมินร่วมกันทั้ง 10 รายการดังต่อไปนี้

1. โอกาสที่ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีกินยาสามัญประจำบ้านที่ถูกต้อง
2. โอกาสที่ประชาชนจะรู้อันตรายของยาชุด
3. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากยาที่ถูกต้อง
4. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับโฆษณาเกี่ยวกับยาบรรจสุเสร็จ
5. โอกาสประชาชนที่จะได้ใช้ยารักษาโรคบางโรคที่เฉพาะเจาะจง
6. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับยาที่เข้ามาตรฐาน
7. โอกาสที่ประชาชนจะได้ซื้อยาจากร้านขายยาที่มีคุณภาพ
8. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับคำแนะนำที่ดีในการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ
9. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการตอบสนองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อร้องเรียนเกี่ยวกับคุณภาพของนมที่เด็กนักเรียนชอบซื้อทาน
10. โอกาสที่ผู้ผลิตอาหารพร้อมปรุงที่ไม่เข้ามาตรฐานจะถูกดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

องค์ประกอบของชุดดัชนีมีลำดับพัฒนาเช่นเดียวกับชุดอื่นๆ คือ เริ่มจากการกำหนดแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical concept) เป็นมิติได้ 2 มิติ ได้แก่ มิติของผลิตภัณฑ์และมิติของความเหมาะสม เพื่อกำหนดลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่จะเป็นตัวเปรียบเทียบ จากนั้นแปลงเป็นคุณลักษณะเชิงทฤษฎี (Theoretical character) แล้วพัฒนาเป็นดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎี (Theoretical indicator) และดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ (Empirical indicator) ดังรายละเอียด ในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการพัฒนาดัชนีวัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบทในการได้รับการคุ้มครองจากสินค้าและบริการตามลำดับขั้นตอน

Theoretical concept	Theoretical character	Theoretical indicator	Empirical indicator
1. ประเภทผลิตภัณฑ์ - ควบคุมเข้มงวด - ควบคุมไม่เข้มงวด	1. ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวดที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีคุณภาพเท่าเทียมกัน	1. ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีคุณภาพเท่าเทียมกัน	1. โอกาสที่ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีกินยาสามัญประจำบ้านที่ถูกต้อง
2. ความเหมาะสม - คุณภาพ (มาตรฐาน) - ความปลอดภัย - ประสิทธิภาพ	2. ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวดที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีความปลอดภัยเท่าเทียมกัน 3. ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวดที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน 4. ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมไม่เข้มงวดที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีคุณภาพเท่าเทียมกัน 5. ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมไม่เข้มงวดที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีความปลอดภัยเท่าเทียมกัน 6. ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมไม่เข้มงวดที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน	2. ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีความปลอดภัยเท่าเทียมกัน 3. ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน 4. ผลิตภัณฑ์อาหารที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีคุณภาพเท่าเทียมกัน 5. ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีความปลอดภัยเท่าเทียมกัน 6. ผลิตภัณฑ์วัตถุมีพิษที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน	2. โอกาสที่ประชาชนจะรู้อันตรายของยาชุด 3. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากยาที่ถูกต้อง 4. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับโฆษณาเกี่ยวกับยาบรรจุนเสร็จ 5. โอกาสที่ประชาชนจะได้ใช้ยารักษาโรคบางโรคที่เฉพาะเจาะจง 6. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับยาที่เข้ามาตรฐาน

Theoretical concept	Theoretical character	Theoretical indicator	Empirical indicator
		7. ผลิตภัณฑ์เครื่องมือแพทย์ที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีความปลอดภัยเท่าเทียมกัน	7. โอกาสที่ประชาชนจะได้ซื้อยาจากร้านขายยาที่มีคุณภาพ
		8. ผลิตภัณฑ์เครื่องมือแพทย์ที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน	8. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับคำแนะนำที่ดีในการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ
		9. ผลิตภัณฑ์วัตถุมีพิษที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีคุณภาพเท่าเทียมกัน	9. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการตอบสนองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อร้องเรียนเกี่ยวกับคุณภาพของนมที่เด็กนักเรียนชอบซื้อทาน
		10. ผลิตภัณฑ์วัตถุมีพิษที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีความปลอดภัยเท่าเทียมกัน	10. โอกาสที่ผู้ผลิตอาหารพร้อมปรุงที่ไม่เข้ามาตรฐานจะถูกดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ
		11. ผลิตภัณฑ์วัตถุมีพิษที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน	

นำแบบสอบถามไปทดสอบโดยให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุข 12 อำเภอ ซึ่งถือเป็นตัวแทนของผู้บริโภคเป็นผู้ประเมินโอกาสทั้ง 10 ข้อ จากนั้นให้คะแนนแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ พบว่า ตัวชี้วัดแต่ละตัวมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันไม่มาก โดยอยู่ในพิสัยระหว่าง 8.99 ถึง 11.84 แต่เมื่อพิจารณาการ

ของข้อมูลพบว่าทุกข้อมีการกระจายสูงมาก สัมประสิทธิ์การกระจายสูงกว่า 100% และและทุกข้อการกระจายของข้อมูลเป็นแบบเบ้ขวา ดังรายละเอียดในตาราง ที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเบ้ ของดัชนีชี้วัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบทในการได้รับความคุ้มครองจากสินค้าและบริการ

ดัชนี	mean	SD.	Skew
1. โอกาสที่ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับวิถีกินยาสามัญประจำบ้านที่ถูกต้อง	11.84	13.02	5.87
2. โอกาสที่ประชาชนจะรู้อันตรายของยาชุด	10.62	10.54	6.07
3. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากยา ที่ถูกต้อง	10.64	10.06	6.04
4. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับโฆษณาเกี่ยวกับยาบรรจจุเสร็จ	10.84	13.15	5.40
5. โอกาสที่ประชาชนจะได้ใช้ยารักษาโรคบางโรค ที่เฉพาะเจาะจง	9.32	9.71	6.65
6. โอกาสที่ประชาชนจะได้ใช้ยารักษาโรคบางโรค ที่เฉพาะเจาะจง	10.20	10.67	6.23
7. โอกาสที่ประชาชนจะได้ยารักษาโรคบางโรค ที่เฉพาะเจาะจง	8.99	9.29	7.06
8. โอกาสที่ประชาชนจะได้ซื้อยาจากร้านขายยาที่มีคุณภาพ	11.41	12.06	5.17
9. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับคำแนะนำที่ดีในการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	9.82	10.51	6.00
10. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการตอบสนองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อร้องเรียนเกี่ยวกับคุณภาพของขนมที่เด็กนักเรียนชอบซื้อทาน	8.93	10.72	5.91
10. โอกาสที่ผู้ผลิตอาหารพร้อมปรุงที่ไม่เข้ามาตรฐานจะถูกดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ			

1.7 ชุดดัชนีชี้วัดการได้รับการชดเชยเมื่อผู้บริโภคเกิดความเสียหายจากการบริโภค

ดัชนีที่ชี้วัดการได้รับการชดเชยเมื่อผู้บริโภคเกิดความเสียหายจากการบริโภค ประกอบด้วย ดัชนีชี้วัด 3 ตัว ได้แก่

1. สัดส่วนของการยอมชดเชยเมื่อผู้บริโภคร้องขอ
2. ความพึงพอใจที่ผู้บริโภคได้รับการชดเชยเมื่อได้รับความเสียหาย
3. ร้อยละของการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐเมื่อได้รับการร้องเรียน

ขั้นตอนการพัฒนา เริ่มจากการกำหนดมิติทางทฤษฎี คุณลักษณะทางทฤษฎี แล้วพัฒนาเป็นดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ตามลำดับ เช่นเดียวกับดัชนีชุดอื่นๆ ดังรายละเอียด ในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการพัฒนาดัชนีชี้วัดการได้รับการชดเชยเมื่อผู้บริโภคเกิดความเสียหายจากการบริโภคตามลำดับขั้นตอน

Theoretical concept	Theoretical character	Theoretical indicator	Empirical indicator
1. ผู้ประกอบการชดเชยเมื่อผู้บริโภคร้องขอกรณีผลิตภัณฑ์ไม่มีคุณภาพ	1. ผู้ประกอบการชดเชยเมื่อผู้บริโภคร้องขอกรณีผลิตภัณฑ์ไม่มีคุณภาพ	1. สัดส่วนการตอบสนองของผู้ประกอบการและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ได้รับ	1. สัดส่วนของการยอมชดเชยเมื่อผู้บริโภคร้องขอ
2. เจ้าหน้าที่ของรัฐมีการดำเนินการเมื่อผู้บริโภคร้องเรียนกรณีผลิตภัณฑ์ไม่มีคุณภาพ	2. เจ้าหน้าที่ของรัฐมีการดำเนินการเมื่อผู้บริโภคร้องเรียนกรณีผลิตภัณฑ์ไม่มีคุณภาพ	2. อัตราการตอบสนองของเจ้าหน้าที่รัฐและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ได้รับ	2. ความพึงพอใจที่ผู้บริโภคได้รับการชดเชยเมื่อได้รับความเสียหาย 3. ร้อยละของการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐเมื่อได้รับการร้องเรียน

ส่วนที่ 2 ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของชุดดัชนี

2.1 ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือชุดดัชนีวัดการรู้จักบริโรคของผู้บริโภค

มีความน่าเชื่อถือ (reliability) ค่อนข้างสูง โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Coefficient of Cronbach alpha) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) ผลการทดสอบความน่าเชื่อถือของชุดดัชนีวัดการรู้จักบริโรคของผู้บริโภค ครั้งที่ 1 ซึ่งทำใน 12 อำเภอทั่วประเทศไทย มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช เท่ากับ 0.8727 และเมื่อทดสอบซ้ำเพื่อยืนยันผล ครั้งที่ 2 ในจังหวัดอ่างทอง มีค่า 0.8052 ซึ่งใกล้เคียงกับค่าที่ได้ในครั้งแรก รายละเอียดดูตารางที่ 15, 16

ตารางที่ 15 RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

ชุดดัชนีวัดการรู้จักบริโรคใน 12 อำเภอ

ชุดดัชนี	Alpha if Item Deleted
1. ผู้บริโภคอ่านฉลากน้ำปลาเมื่อจะซื้อ	0.8609
2. ผู้บริโภคดูเครื่องหมาย อย. ที่น้ำดื่มบรรจุขวด	0.8632
3. ผู้บริโภคดูวันหมดอายุของนมเมื่อจะบริโภค	0.8616
4. ผู้บริโภคพิจารณาลักษณะภายนอกของปลากะป๋องเมื่อจะเปิดบริโภค	0.8652
5. ผู้บริโภคสังเกตสีของกุ้งแห้งเมื่อจะซื้อ	0.8655
6. ผู้บริโภคดูวิธีการใช้ก่อนกินยาแก้ปวดชนิดซอง	0.8570
7. ผู้บริโภคถามสรรพคุณว่ายาสามัญประจำบ้านชนิดใด จึงจะเหมาะสมกับอาการที่เป็นอยู่	0.8617
8. ผู้บริโภคอ่านวิธีรับประทานก่อนใช้ยาแก้หวัด	0.8558
9. ผู้บริโภคอ่านคำเตือนก่อนใช้ยาฆ่าแมลง	0.8546
10. ผู้บริโภคทดลองใช้ครีมทาฝ้าเพียงเล็กน้อยก่อนเพื่อดูว่าจะแพ้หรือไม่	0.8737
11. ผู้บริโภครู้จักเก็บยาที่ได้มาจากแพทย์หรือโรงพยาบาลอย่างถูกต้อง	0.8591
Reliability Coefficients	
N of cases = 141	N of Items = 11
Alpha = 0.8227	

16 RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

ชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักบริบทในจังหวัดอ่างทอง

ชุดดัชนี

	Alpha if Item Deleted
1. ผู้บริโภคอ่านฉลากน้ำปลาเมื่อจะซื้อ	0.8127
2. ผู้บริโภคดูเครื่องหมาย ออย. ที่น้ำดื่มบรรจุขวด	0.7736
3. ผู้บริโภคดูวันหมดอายุของนมเมื่อจะบริโภค	0.7791
4. ผู้บริโภคพิจารณาลักษณะภายนอกของปลากะป๋องเมื่อจะเปิดบริโภค	0.7822
5. ผู้บริโภคสังเกตสีของกุ้งแห้งเมื่อจะซื้อ	0.7732
6. ผู้บริโภคดูวิธีการใช้ก่อนกินยาแก้ปวดชนิดของ	0.7990
7. ผู้บริโภคถามสรรพคุณว่ายาสามัญประจำบ้านชนิดใด จึงจะเหมาะสมกับอาการที่เป็นอยู่	0.7952
8. ผู้บริโภคอ่านวิธีรับประทานก่อนใช้ยาแก้หวัด	0.7929
9. ผู้บริโภคอ่านคำเตือนก่อนใช้ยาฆ่าแมลง	0.7871
10. ผู้บริโภคทดลองใช้ครีมทาฝ้าเพียงเล็กน้อยก่อนเพื่อดูว่าจะแพ้หรือไม่	0.7960
11. ผู้บริโภครู้จักเก็บยาที่ได้มาจากแพทย์หรือโรงพยาบาลอย่างถูกต้อง	0.7924

Reliability Coefficients

N of cases = 207

N of Items = 11

Alpha = 0.8052

เมื่อพิจารณาจากเมตริกซ์ความสัมพันธ์ของดัชนีชี้วัดแต่ละตัว (item) พบว่า ดัชนีชี้วัดทุกตัวเป็น ดัชนีชี้วัดที่วัดร่วมกันได้ดีเนื่องจากดัชนีชี้วัดแต่ละตัวมีความสัมพันธ์ซึ่งกัน และกัน และสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ยกเว้นการรู้จักบริโภคเครื่องสำอาง (item ที่ 10) กับการรู้จักบริโภคอาหารทั้งน้ำปลาและกุ้งแห้ง (item ที่ 1 และ 5) นอกจากนี้ ดัชนีชี้วัดแต่ละตัวสัมพันธ์กันกับผลรวมทุกข้อในระดับสูง ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 17, 18

ตารางที่ 17 Correlation coefficient matrix
ของดัชนีชี้วัดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภค

Item	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.	5398									
3.	4423	.5332								
4.	4903	.4195	.5202							
5.	3886	.3488	.3056	.3022						
6.	3517	.2660	.3871	.2482	.4712					
7.	.2928	.4047	.4193	.2888	.3695	.4973				
8.	4198	.3776	.3257	.2751	.4253	.6646	.5455			
9.	4923	.3879	.4770	.3563	.4497	.6283	.4284	.6137		
10.	1615	.2805	.2685	.2817	.1948	.2736	.4562	.3323	.3090	
11.	4002	.3727	.3471	.4244	.3097	.4088	.4071	.5216	.4608	.3170

รูปที่ 18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดการรู้จักบริบทของผู้บริโภครายข้อกับกลุ่ม

Item	Corrected Item-Total Correlation
1	.5876
2	.5549
3	.5779
4	.5257
5	.5194
6	.6418
7	.5775
8	.6738
9	.6724
10	.4201
11	.6147

จากการวิเคราะห์ปัจจัย พบว่าดัชนีชี้วัดมีลักษณะเป็น Homogeneous ซึ่งพิจารณาจากการสกัดปัจจัย (Factor) ที่ 1 ซึ่งมีค่า Communality = 0.671 ส่วน Eigenvalue มีค่า 4.920 และ Percent of Variance มีค่า 44.7% ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 การวิเคราะห์ปัจจัยการวิเคราะห์ปัจจัยชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักบริบท
Factor Analysis Communalities

	Initial	Extraction
Q1.1	1.000	0.671
Q1.2	1.000	0.597
Q1.10	1.000	0.325
Q1.12	1.000	0.495
Q1.3	1.000	0.573
Q1.4	1.000	0.649
Q1.5	1.000	0.388
Q1.6	1.000	0.703
Q1.7	1.000	0.518
Q1.8	1.000	0.716
Q1.9	1.000	0.599

**Extraction Method : Principal
Component Analysis**

TOTAL VARIANCE EXPLAINED

Item	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4.920	44.731	44.731	4.920	44.731	44.731	3.436	31.332	31.232
2	1.259	11.447	56.179	1.259	11.447	56.179	2.744	24.947	56.179
3	0.981	8.922	65.101						
4	0.663	6.031	71.132						
5	0.659	5.988	77.12						
6	0.615	5.588	82.707						
7	0.528	4.802	87.509						
8	0.437	3.975	91.484						
9	0.357	3.243	94.726						
10	0.316	2.875	97.601						
11	0.264	2.399	100.00						

เมื่อพิจารณาความถูกต้อง (Validity) พบว่า ชุดดัชนีนี้มีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) สูง เนื่องจากดัชนีชี้วัดผ่านการพัฒนาตามหลักทางวิชาการเป็นลำดับขั้นตอน ดัชนีชี้วัดในชุดดัชนีนี้ได้สามารถเป็นตัวแทนแสดงถึงลักษณะทางทฤษฎีจากมิติต่างๆ ได้ แม้ไม่ครอบคลุมทุกลักษณะเชิงทฤษฎีแต่ก็เป็นตัวแทนกันได้ ดังแสดงในตารางที่ 20 ในขณะเดียวกัน มี face validity ที่ดีเช่นกัน ซึ่งพิจารณาจากค่าต่างๆ ข้างต้น ดัชนีชี้วัดในชุดดัชนีนี้จะมีความสอดคล้องในการวัดการรู้จักบริบทของผู้บริโภคได้

ตารางที่ 20 ความสอดคล้องของลักษณะเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัดการรู้จักบริบทของผู้บริโภค

ลักษณะเชิงทฤษฎี	ดัชนีชี้วัดที่วัด
1. ผู้บริโภครู้จักหาข้อมูลในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวด	1. ผู้บริโภคดูวิธีการใช้ก่อนกินยาแก้ปวดชนิดซอง
2. ผู้บริโภครู้จักแหล่งเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวด	2. ผู้บริโภคอ่านวิธีรับประทานก่อนใช้ยาแก้หวัด
3. ผู้บริโภครู้จักใช้ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวด	3. ผู้บริโภคถามสรรพคุณว่ายาสามัญประจำบ้านชนิดใด จึงจะเหมาะสมกับอาการที่เป็นอยู่
4. ผู้บริโภครู้จักใช้ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวดอย่างตรงตามวัตถุประสงค์	4. ผู้บริโภครู้จักเก็บยาที่ได้มาจากแพทย์หรือโรงพยาบาลอย่างถูกต้อง
5. ผู้บริโภครู้จักหาข้อมูลในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมไม่เข้มงวด	5. ผู้บริโภคอ่านคำเตือนก่อนใช้ยาฆ่าแมลง
6. ผู้บริโภครู้จักแหล่งเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมไม่เข้มงวด	6. ผู้บริโภคอ่านฉลากน้ำปลาเมื่อซื้อใหม่ ๆ
7. ผู้บริโภครู้จักใช้ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมไม่เข้มงวด	7. ผู้บริโภคดูเครื่องหมาย อย. ที่น้ำดื่มบรรจุขวด
8. ผู้บริโภครู้จักใช้ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมไม่เข้มงวดอย่างตรงวัตถุประสงค์	8. ผู้บริโภคดูวันหมดอายุของนม เมื่อจะบริโภค
	9. ผู้บริโภคพิจารณาลักษณะภายนอกของปลากะป๋องเมื่อจะเปิดบริโภค
	10. ผู้บริโภคสังเกตสีของกุ้งแห้งเมื่อจะซื้อ
	11. ผู้บริโภคทดลองใช้ครีมทาฝ้าเพียงเล็กน้อยก่อนเพื่อดูว่าจะแพ้หรือไม่

2.2 ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาดตนเองของผู้บริโภค

การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ(reliability) ชุดดัชนี พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอน บาช (Coefficient of Cronbach alpha) จากการทดสอบครั้งแรก ใน 12 อำเภอทั่วประเทศ พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.8121 แต่เมื่อทำซ้ำครั้งที่ 2 ในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งให้ผู้บริโภค

21 RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

ชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาดตนเองของผู้บริโภค ใน 12 อำเภอ

	Alpha if Item Deleted
ชุดดัชนี	
1. ผู้บริโภครู้จักคิดก่อนซื้อ	0.8050
2. ผู้บริโภคฉลาดในการเลือกซื้ออาหาร	0.7919
3. ผู้บริโภคมีหลักการที่ดีในการเลือกร้านขายยา	0.7711
4. ผู้บริโภคเชื่อคำแนะนำที่ถูกต้องของทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากกว่าโฆษณา	0.8294
5. ผู้บริโภครู้ว่าจะสอบถามผู้ใดเมื่อต้องการซื้อยา	0.7894
6. ผู้บริโภครู้ว่าจะค้นหาความหมายของ ยย.จากที่ใด	0.7751
7. ผู้บริโภครู้ว่าตนเองมีสิทธิอย่างไรในฐานะผู้บริโภค	0.7566
8. ผู้บริโภครู้ว่าเมื่อใช้เครื่องสำอางแล้วแพ้มากจะไปร้องเรียนที่ไหน	0.7985

Reliability Coefficients

N of cases = 144

N of Items = 8

Alpha = 0.8121

เป็นผู้ประเมินพฤติกรรมของตนเองพบว่า ความน่าเชื่อถือลดลงเล็กน้อย คือ 0.6360 รายละเอียดดังตารางที่ 21, 22

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างข้อ พบว่า ดัชนีแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ยกเว้นการเชื่อคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากกว่าโฆษณา (item ที่ 4) กับการรู้ว่าจะสอบถามผู้ใด เมื่อต้องการซื้อ

(item ที่ 5) แต่จากการทดสอบครั้งที่ 2 ในจังหวัดอ่างทองพบว่า ดัชนีหลายตัวไม่สัมพันธ์กัน

ตารางที่ 22 RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)
ชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภคในจังหวัดอ่างทอง

ชุดดัชนี	Alpha If Item Deleted
1. ผู้บริโภครู้จักคิดก่อนซื้อ	0.5863
2. ผู้บริโภคฉลาดในการเลือกซื้ออาหาร	0.5909
3. ผู้บริโภคมีหลักการที่ดีในการเลือกร้านขายยา	0.6129
4. ผู้บริโภคเชื่อคำแนะนำที่ถูกต้องของทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากกว่าโฆษณา	0.7031
5. ผู้บริโภครู้ว่าจะสอบถามผู้ใดเมื่อต้องการซื้อยา	0.5649
6. ผู้บริโภครู้ว่าจะค้นหาความหมายของ ยย.จากที่ใด	0.6192
7. ผู้บริโภครู้ว่าตนเองมีสิทธิอย่างไรในฐานะผู้บริโภค	0.5852
8. ผู้บริโภครู้ว่าเมื่อใช้เครื่องสำอางแล้วแพ้มากจะไปร้องเรียนที่ไหน	0.5667

Reliability Coefficients	
N of cases = 214	N of Items = 8
Alpha = 0.6360	

ดังรายละเอียดในตารางที่ 23, 24 ส่วนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับกลุ่มมีความสัมพันธ์กันสูง ยกเว้นการเชื่อคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากกว่าโฆษณา ดังรายละเอียดในตารางที่ 25, 26

ตารางที่ 23 Correlation coefficient matrix
ของดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค จาก 12 อำเภอ

Item	1	2	3	4	5	6	7
2.	.5095						
3.	.2872	.4140					
4.	.1875	.2448	.3355				
5.	.2236	.3142	.4697	.0221			
6.	.2518	.3551	.5988	.2243	.4044		
7.	.3611	.3983	.5813	.3077	.4441	.6014	
8.	.1579	.2380	.3615	.1119	.4261	.3937	.5167

ตารางที่ 24 Correlation coefficient matrix
ของดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค จากจังหวัดอ่างทอง

Item	1	2	3	4	5	6	7
2.	.5612						
3.	.3949	.2935					
4.	-.0347	.0061	.0247				
5.	.3216	.3276	.3744	.1014			
6.	.0750	.1192	-.0175	.1500	.3066		
7.	.1813	.1900	.0247	.1417	.2127	.9611	
8.	.2692	.1915	.2391	.0613	.1958	.0149	.0508

ตารางที่ 25 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเอง
ของผู้บริโภครายชื่อกับกลุ่มจาก 12 อำเภอ

Item	Corrected Item-Total Correlation
1	.4195
2	.5401
3	.6619
4	.2799
5	.5371
6	.6302
7	.7321
8	.4780

ตารางที่ 26 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของ
ผู้บริโภครายชื่อกับกลุ่มจากจังหวัดอ่างทอง

Item	Corrected Item-Total Correlation
1	.4028
2	.4039
3	.2979
4	.1027
5	.4696
6	.4030
7	.4685
8	.2699

จากการวิเคราะห์ปัจจัย เมื่อสกัดปัจจัยที่ 1 พบว่า Communality มีค่า 0.62126 ส่วน Eigenvalue มีค่า 3.60279 และ Percent of Variance มีค่า 45.0% รายละเอียดดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 การวิเคราะห์ปัจจัยการวิเคราะห์ปัจจัยชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค

Factor Analysis Factor Analysis Communalities

	Initial	Extraction
Q 2.1	1.000	0.621
Q 2.2	1.000	0.672
Q 2.5	1.000	0.614
Q 2.9	1.000	0.340
Q 2.10	1.000	0.579
Q 2.11	1.000	0.612
Q 2.12	1.000	0.695
Q 2.13	1.000	0.605

Extraction Method : Principal
Component Analysis

TOTAL VARIANCE EXPLAINED

Item	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.603	45.035	45.035	3.603	45.035	45.035	2.811	35.139	35.139
2	1.135	14.193	59.228	1.135	14.193	59.228	1.927	24.089	59.228
3	0.904	11.296	70.524						
4	0.625	7.816	78.340						
5	0.569	7.108	85.448						
6	0.460	5.746	91.194						
7	0.380	4.749	95.943						
8	0.325	4.057	100						

ส่วนความถูกต้อง (Validity) ของดัชนีชี้วัดชุดนี้เมื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องของลักษณะชี้วัดเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัดที่ได้ ปรากฏว่าไม่ค่อยสอดคล้องกัน แต่อย่างไรก็ตามก็ยังชี้ให้เห็นถึงลักษณะของการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค ดังแสดงในตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ความสอดคล้องของลักษณะเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค

ลักษณะเชิงทฤษฎี	ดัชนีชี้วัดที่ได้
1. นักเรียนมีการรวมกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภค	1. ผู้บริโภคคิดก่อนซื้อ
2. นักเรียนมีการแจ้งเบาะแสการคุ้มครองผู้บริโภค	2. ผู้บริโภคฉลาดในการเลือกซื้ออาหาร
3. นักเรียนมีการเรียกร้องสิทธิผู้บริโภค	3. ผู้บริโภคมีหลักการที่ดีในการเลือกร้านขายยา
4. นักเรียนมีการรับรู้ข่าวสารคุ้มครองผู้บริโภค	4. ผู้บริโภคเชื่อคำแนะนำอย่างถูกต้องของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากกว่าโฆษณา
5. ผู้นำชุมชนมีการรวมกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภค	5. ผู้บริโภครู้ว่าจะสอบถามผู้ใดเมื่อต้องการซื้อยา
6. ผู้นำชุมชนมีการแจ้งเบาะแสการคุ้มครองผู้บริโภค	6. ผู้บริโภครู้ว่าจะค้นหาความหมายของอย.จากที่ใด
7. ผู้นำชุมชนมีการเรียกร้องสิทธิผู้บริโภค	7. ผู้บริโภครู้ว่าตนเองมีสิทธิอย่างไรในฐานะผู้บริโภค
8. ผู้นำชุมชนมีการรับรู้ข่าวสารคุ้มครองผู้บริโภค	8. ผู้บริโภครู้ว่าเมื่อใช้เครื่องสำอางแล้วแพ้มากจะไปร้องเรียนที่ไหน
9. ครอบครัวมีการรวมกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภค	
10. ครอบครัวมีการแจ้งเบาะแสการคุ้มครองผู้บริโภค	
11. ครอบครัวมีการเรียกร้องสิทธิผู้บริโภค	
12. ครอบครัวมีการรับรู้ข่าวสารคุ้มครองผู้บริโภค	

2.3 ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของชุดดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์

การทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ของดัชนีวัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายในพื้นที่นั้น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Coefficient of Cronbach alpha) มีค่า 0.7492 ดังรายละเอียดในตารางที่ 29 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) พบว่า มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ยกเว้นการใช้น้ำปลาคุณภาพต่ำ (item ที่ 8) กับการจ่ายยา NSAIDs ในโรงพยาบาล (item ที่ 4) ร้านขายยาขายยาปฏิชีวนะที่หมดอายุ (item ที่ 5) กับประชาชนเก็บยาที่แพทย์สั่งแล้วเหลือเอาไว้ให้ผู้อื่นในครอบครัวใช้ (item ที่ 7) ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดกับคะแนนรวม พบว่า มีค่าค่อนข้างสูง ดังรายละเอียดในตารางที่ 30, 31

ตารางที่ 29 RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)
ชุดดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ข้อ ๑๑๕ ข บี	Alpha if Item Deleted
1. คุณภาพอาหารกระป๋องในร้านขายของชำ	0.7068
2. ขนมหักใส่สีในร้านขายขนม	0.7037
3. คุณภาพน้ำดื่มบรรจุขวดในร้านขายอาหาร	0.7025
4. การจ่ายยา NSAID ในโรงพยาบาล	0.7510
5. ยาปฏิชีวนะหมดอายุในร้านขายยา	0.7386
6. น้ำดื่มบรรจุขวดที่ผลิตโดยโรงงานที่ไม่ได้มาตรฐาน	0.7239
7. การเก็บยาที่แพทย์สั่งแล้วเหลือเอาไว้ให้ผู้อื่นในครอบครัวใช้ต่อของประชาชน	0.7159
8. การใช้น้ำปลาคุณภาพต่ำของประชาชน	0.7404
Reliability Coefficients	
N of cases = 138	N of Items = 8
Alpha = 0.7492	

ตารางที่ 30 Correlation coefficient matrix
ของดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์

Item	1	2	3	4	5	6	7
2.	.4869						
3.	.4860	.4795					
4.	.2132	.2249	.1708				
5.	.4452	.3254	.2238	.2501			
6.	.3460	.2683	.6016	.1459	.1662		
7	.2011	.2979	.2690	.4279	.1172	.3098	
8.	.3010	.3611	.2862	.0683	.2162	.1528	.2971

ตารางที่ 31 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพ
ของผลิตภัณฑ์รายข้อกับกลุ่ม

Item	Corrected Item-Total Correlation
1	.5711
2	.5386
3	.5479
4	.3409
5	.3562
6	.4429
7	.4840
8	.3581

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยพบว่า มีค่าดังนี้ Community 0.64258 Eigenvalue มีค่า 3.03711 และ Percent of Variance มีค่า 38.0% ดังรายละเอียดในตารางที่ 32

ตารางที่ 32 การวิเคราะห์ปัจจัยชุดดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์
Factor Analysis Communalities

	Initial	Extraction
Q 6.1	1.000	0.643
Q 6.2	1.000	0.592
Q 6.5	1.000	0.772
Q 6.9	1.000	0.801
Q 6.10	1.000	0.587
Q 6.11	1.000	0.737
Q 6.12	1.000	0.687
Q 6.13	1.000	0.333

**Extraction Method : Principal
Component Analysis**

TOTAL VARIANCE EXPLAINED

Item	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1 (6.1)	3.037	37.964	37.964	3.037	37.964	37.964	2.020	25.252	25.252
2 (6.2)	1.102	14.376	46.589	1.102	13.770	51.734	1.735	21.690	46.943
3 (6.3)	1.012	12.685	59.274	1.012	12.652	64.386	1.395	17.443	64.386
4 (6.5)	0.939	11.735	76.122						
5 (6.6)	0.644	8.054	84.175						
6 (6.7)	0.502	6.276	90.451						
7 (6.8)	0.467	5.836	96.287						
8 (6.13)	0.297	3.713	100.000						

ชุดดัชนีมีทั้ง Construct validity และ Face validity ค่อนข้างสูง การพัฒนาชุดดัชนีเป็นไปตามลำดับขั้นตอนจนได้เป็นดัชนีชี้วัดที่เหมาะสมสามารถเป็นตัวแทนในการวัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีขายในพื้นที่ดัชนีชี้วัดแต่ละตัวแปลงมาจากมิติของคุณลักษณะเชิงทฤษฎี ดังแสดงในตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ความสอดคล้องของลักษณะเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ลักษณะเชิงทฤษฎี	ดัชนีชี้วัด
1. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ แหล่งผลิต/นำเข้ามีคุณภาพเข้ามาตรฐาน	1. โรงพยาบาลจ่ายยา NSAID
2. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ แหล่งผลิต/นำเข้ามีความปลอดภัย	2. ร้านขายยาปฏิบัติหน้าที่หมดอายุ
3. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ แหล่งผลิต/นำเข้ามีประสิทธิภาพ	3. ประชาชนเก็บยาที่แพทย์สั่งแล้วเหลือเอาไว้ให้ ผู้อื่นในครอบครัวใช้
4. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ แหล่งจำหน่ายมีคุณภาพเข้ามาตรฐาน	4. คุณภาพอาหารกระป๋องในร้านขายของชำ
5. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ แหล่งจำหน่ายมีความปลอดภัย	5. ร้านขายขนมขายขนมเด็กใส่สี
6. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ แหล่งจำหน่ายมีประสิทธิภาพ	6. ร้านขายอาหารขายน้ำดื่มบรรจุขวด ที่ไม่ได้มาตรฐาน
7. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ ที่ผู้บริโภคมีคุณภาพเข้ามาตรฐาน	7. น้ำดื่มบรรจุขวดผลิตโดยโรงงาน ที่ไม่ได้มาตรฐาน
8. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ ที่ผู้บริโภคมีความปลอดภัย	8. ประชาชนใช้น้ำปลาคุณภาพต่ำ
9. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมเข้มงวด ณ ที่ผู้บริโภคมีประสิทธิภาพ	
10. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมไม่เข้มงวด ณ แหล่งผลิต/นำเข้ามีคุณภาพเข้ามาตรฐาน	

ลักษณะเชิงทฤษฎี	ดัชนีชี้วัดที่ได้
11. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมไม่เข้มงวด ณ แหล่งผลิต/นำเข้ามีความปลอดภัย	
12. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมไม่เข้มงวด ณ แหล่งผลิต/นำเข้ามีประสิทธิภาพ	
13. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมไม่เข้มงวด ณ แหล่งจำหน่ายมีคุณภาพเข้ามาตรฐาน	
14. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมไม่เข้มงวด ณ แหล่งจำหน่ายมีความปลอดภัย	
15. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมไม่เข้มงวด ณ แหล่งจำหน่ายมีประสิทธิภาพ	
16. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมไม่เข้มงวด ณ ที่ผู้บริโภคมีคุณภาพเข้ามาตรฐาน	
17. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมไม่เข้มงวด ณ ที่ผู้บริโภคมีความปลอดภัย	
18. ผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมไม่เข้มงวด ณ ที่ผู้บริโภคมีประสิทธิภาพ	

2.4 ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของชุดดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายของผลิตภัณฑ์

การทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ของดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายของผลิตภัณฑ์ที่มีขายในพื้นที่นั้น พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Coefficient of Cronbach alpha) มีค่าสูง คือ 0.8710 ดังรายละเอียดในตารางที่ 34 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) ระหว่างดัชนีแต่ละตัว พบว่า

ตารางที่ 34 RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)
ชุดดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์

ชุดดัชนี	Alpha if Item Deleted
1. การขายยาชุดในร้านขายของชำ	0.8572
2. การขายยา steroid ในร้านขายของชำ	0.8510
3. การขายยา diazepam ในร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตราย	0.8622
4. การจ่ายยาลดความอ้วนในคลินิกแพทย์	0.8642
5. การขายยาลดความอ้วนโดยวิธีขายตรง	0.8570
6. การเก็บนมพลาสติกจอร์โรใส่ไว้ขายในอุณหภูมิต่ำที่ไม่เหมาะสมของร้านค้า	0.8586
7. ประชาชนสามารถซื้อบอแรกซ์ได้ง่าย	0.8587
8. ชัณฑศกรมีขายอยู่ทั่วไป	0.8559
9. ร้านขายยาขายยา Lomotil	0.8642
10. ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายขายยาแก้ไอผสม codeine	0.8583

Reliability Coefficients

N of cases = 132 N of Items = 10

Alpha = 0.8710

ตัวชี้วัดทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ยกเว้นการจ่ายยาลดความอ้วนในคลินิกแพทย์ (item ที่ 4) กับร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายขายยาแก้ไอผสม Codeine (item ที่ 10) ที่มีความสัมพันธ์น้อย ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ ดัชนีแต่ละตัวกับกลุ่ม พบว่ามีค่าค่อนข้างสูง ดังรายละเอียดในตารางที่ 35, 36

ตารางที่ 35 Correlation coefficient matrix
ของดัชนีวัดความถูกต้องของการกระจายของผลิตภัณฑ์

Item	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.	.5465								
3.	.4029	.5695							
4.	.3482	.3078	.3897						
5.	.4146	.4538	.4225	.6711					
6.	.4358	.4952	.3492	.3793	.3914				
7.	.3765	.5001	.2948	.2966	.4353	.5253			
8.	.3992	.4805	.2385	.3124	.3951	.4742	.5900		
9.	.4178	.4204	.3311	.3375	.2233	.3679	.3030	.4924	
10.	.5052	.4701	.4302	.0327	.3661	.3384	.3765	.4351	.4722

ตารางที่ 36 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีวัดความถูกต้องของการกระจายของผลิตภัณฑ์

Item	Corrected Item-Total Correlation
1	.6084
2	.7010
3	.5437
4	.5269
5	.6102
6	.5935
7	.5919
8	.6229
9	.5402
10	.5902

จากการวิเคราะห์ปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่ 1 มีค่า Communalities = 0.51537 ส่วน Eigenvalue มีค่า 4.70806 และ Percent of Variance = 47.1% รายละเอียดดังตารางที่ 37

ตารางที่ 37 การวิเคราะห์ปัจจัยชุดดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจาย
ผลิตภัณฑ์ Factor Analysis Communalities

	Initial	Extraction
Q7.1	1.000	0.515
Q7.2	1.000	0.624
Q7.3	1.000	0.487
Q7.4	1.000	0.763
Q7.5	1.000	0.775
Q7.6	1.000	0.480
Q7.7	1.000	0.504
Q7.8	1.000	0.612
Q7.9	1.000	0.498
Q7.10	1.000	0.544

**Extraction Method : Principal
Component Analysis**

TOTAL VARIANCE EXPLAINED

Item	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4.708	47.081	47.081	4.708	47.081	47.081	3.505	35.054	35.054
2	1.094	10.936	58.016	1.094	10.936	58.016	2.296	22.962	58.016
3	0.929	9.286	67.302						
4	0.755	7.552	74.854						
5	0.601	6.008	80.862						
6	0.536	5.364	86.226						
7	0.468	4.684	90.911						
8	0.346	3.46	94.371						
9	0.341	3.143	97.514						
10	0.249	2.486	100.000						

ชุดดัชนีมีทั้ง Construct validity และ Face validity ค่อนข้างสูง การพัฒนาชุดดัชนีเป็นไปตามลำดับขั้นตอนจนได้เป็นดัชนีชี้วัดที่เหมาะสมสามารถเป็นตัวแทนในการวัดความถูกต้องของการกระจายพื้นที่ดัชนีชี้วัดแต่ละตัวแปลงมาจากมิติของคุณลักษณะเชิงทฤษฎี ดังแสดงในตารางที่ 38

ตารางที่ 38 ความสอดคล้องของลักษณะเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์

ลักษณะเชิงทฤษฎี	ดัชนีชี้วัด
1. ผลิตภัณฑ์ควบคุมมาก ณ แหล่งผลิต/นำเข้าถูกต้องตามกฎหมาย	1. การขายยาชุดในร้านขายของชำ
2. ผลิตภัณฑ์ควบคุมมาก ณ แหล่งจำหน่ายถูกต้องตามกฎหมาย	2. การขายยา steroid ในร้านขายของชำ
3. ผลิตภัณฑ์ควบคุมมาก ณ แหล่งบริโภคถูกต้องตามกฎหมาย	3. การขายยา diazepam ในร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตราย
4. ผลิตภัณฑ์ควบคุมมาก ณ แหล่งผลิต/นำเข้าถูกต้องตามหลักวิชาการ	4. การจ่ายยาลดความอ้วนในคลินิกแพทย์
5. ผลิตภัณฑ์ควบคุมมาก ณ แหล่งจำหน่ายถูกต้องตามหลักวิชาการ	5. การขายยาลดความอ้วนโดยวิธีขายตรง
6. ผลิตภัณฑ์ควบคุมมาก ณ แหล่งบริโภคถูกต้องตามหลักวิชาการ	6. การเก็บนมพลาสติกเจอร์ไรส์ไว้ขายในอุณหภูมิที่ไม่เหมาะสมของร้านค้า
7. ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้อย ณ แหล่งผลิต/นำเข้าถูกต้องตามกฎหมาย	7. ประชาชนสามารถซื้อบอแรกซ์ได้ง่าย
8. ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้อย ณ แหล่งจำหน่ายถูกต้องตามกฎหมาย	8. ชันศกรมีขายอยู่ทั่วไป
9. ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้อย ณ แหล่งบริโภคถูกต้องตามกฎหมาย	9. ร้านขายยาขายยา Lomotil
10. ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้อย ณ แหล่งผลิต/นำเข้าถูกต้องตามหลักวิชาการ	10. ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายขายยาแก้ไอผสม codeine
11. ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้อย ณ แหล่งจำหน่ายถูกต้องตามหลักวิชาการ	
12. ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้อย ณ แหล่งบริโภคถูกต้องตามหลักวิชาการ	

2.5 ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของชุดดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์

จากการทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach coefficient of alpha) พบว่า การทดสอบครั้งที่ 1 ใน 12 อำเภอ มีค่าเท่ากับ 0.6784 และเมื่อทดสอบครั้งที่ 2 ในจังหวัดอ่างทอง มีค่าเพิ่มขึ้นเล็กน้อย คือ 0.7543 ดังรายละเอียดในตารางที่ 39, 40

ตารางที่ 39 RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)
ชุดดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ จาก 12 อำเภอ

ชุดดัชนีชี้วัด	Alpha if Item Deleted
1. ยาแก้ปวดลดไข้	0.7025
2. ปลากระป๋อง	0.6567
3. ชุปไก่สกัด	0.6609
4. น้ำดื่มบรรจุขวด	0.6715
5. แชมพูสระผม	0.6138
6. ครีมรักษาสิว	0.6102
7. ลิปสติก	0.6311
8. นมข้นหวาน	0.6241

Reliability Coefficients	
N of cases = 142	N of Items = 8
Alpha = 0.6784	

ที่ 40 RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

ชุดดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคามลพิษ
จากจังหวัดอ่างทอง

ชุดดัชนี

	Alpha if Item Deleted
1. ยาแก้ปวดลดไข้	0.7527
2. ปลากระป๋อง	0.7361
3. ชูปไก่สกัด	0.7257
4. น้ำดื่มบรรจุขวด	0.7282
5. แชมพูสระผม	0.7328
6. ครีมรักษาผิว	0.7124
7. ลิปสติก	0.7058
8. นมข้นหวาน	0.7211

Reliability Coefficients

N of cases = 216

N of Items = 8

Alpha = 0.7534

เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) ของตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันไม่ค่อยมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวชี้วัดเรื่องความเหมาะสมของราคา ยาแก้ไข้ลดปวด มีการแปรผันร่วมกันกับตัวชี้วัดอื่นๆ น้อยมาก และแปรผันร่วมกับชุดดัชนีทั้งชุดน้อยมาก เช่นเดียวกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 41-42 ซึ่ง

ตารางที่ 41 Correlation coefficient matrix
ของดัชนีวัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ จาก 12 อำเภอ

Item	1	2	3	4	5	6	7
2.	.0763						
3.	.0846	.0722					
4.	.0716	.1349	.1730				
5.	.1306	.2896	.2578	.2420			
6.	.1267	.2085	.2100	.0355	.3739		
7	-.0177	.1199	.1810	.1386	.3236	.5236	
8.	.0765	.4654	.1780	.2522	.3314	.3079	.2861

ภาพที่ 42 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีวัดความเหมาะสมของ
ราคาผลิตภัณฑ์ จาก 12 อำเภอ

Item	Corrected Item-Total Correlation
1	.0924
2	.3331
3	.3150
4	.2695
5	.5183
6	.5086
7	.4357
8	.4684

โดยปกติจะไม่สามารถนำมาใช้ได้เพราะจะทำให้ผลการวัดโดยรวมไม่ดีเท่าที่ควรแต่ยังคงไว้เพื่อให้
ผลิตภัณฑ์ที่ต้องคุ้มครองครบถ้วนแต่เมื่อทดลองใช้กับผู้บริโภคโดยตรงพบว่าดัชนีแต่ละตัวมีการ
แปรผันร่วมกันสูงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยาแก้ปวด ลดไข้ ดังรายละเอียดในภาคตารางที่ 43, 44

ที่ 43 Correlation coefficient matrix

ของดัชนีวัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ของจังหวัดอ่างทอง

Index	1	2	3	4	5	6	7
2.	.2757						
3.	.1333	.1005					
4.	.1738	.3004	.2626				
5.	.2089	.3457	.2321	.3225			
6.	.1635	.2078	.4438	.2909	.2651		
7.	.1715	.1773	.4532	.2935	.2422	.5008	
8.	.1931	.4461	.2544	.2967	.2491	.2701	.4112

ตารางที่ 44 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีวัดความเหมาะสมของราคา
ผลิตภัณฑ์ จากจังหวัดอ่างทอง

Item	Corrected Item-Total Correlation
1	.2868
2	.4032
3	.4626
4	.4465
5	.4231
6	.5263
7	.5550
8	.4921

การวิเคราะห์ปัจจัย จากการทดสอบครั้งที่ 1 ซึ่งทำใน 12 อำเภอทั่วประเทศพบว่า ปัจจัยที่ 1 มีค่า Communalilty = 0.73480 ส่วน Egienvalue มีค่า 2.57705 และ Percent of Variance มีค่า 32.2% รายละเอียดในตารางที่ 45

เมื่อพิจารณาความถูกต้อง (Validity) ของชุดดัชนีชุดนี้พบว่า น่าจะมีความตรงสูง เพราะผลิตภัณฑ์ทั้ง 8 รายการ สามารถเป็นตัวแทนของผลิตภัณฑ์ที่ควรได้รับการคุ้มครอง ซึ่งพิจารณาจากค่าทางสถิติต่างๆ ข้างต้น

ตารางที่ 45 การวิเคราะห์ปัจจัยชุดดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาสินค้า
Factor Analysis Communalities

	Initial	Extraction
Q5.1	1.000	0.735
Q5.3	1.000	0.531
Q5.6	1.000	0.335
Q5.7	1.000	0.477
Q5.9	1.000	0.526
Q5.10	1.000	0.719
Q5.13	1.000	0.715
Q5.15	1.000	0.704

**Extraction Method : Principal
Component Analysis**

TOTAL VARIANCE EXPLAINED

Item	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2.577	32.213	32.213	2.577	32.213	32.213	1.866	23.328	23.328
2	1.150	14.376	46.589	1.150	14.376	46.589	1.694	21.177	44.504
3	1.015	12.685	59.274	1.015	12.685	59.274	1.182	14.770	59.274
4	0.949	11.858	71.132						
5	0.793	9.913	81.045						
6	0.612	7.646	88.691						
7	0.474	5.926	94.617						
8	0.431	5.383	100.000						

ชุดดัชนีมีทั้ง Construct validity และ Face validity ค่อนข้างสูง การพัฒนา
ดัชนีเป็นไปตามลำดับขั้นตอนจนได้เป็นดัชนีชีวิตที่เหมาะสม สามารถเป็นตัวแทนในการวัดความ
เหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ดัชนีชีวิตแต่ละตัวแปลงมาจากมิติของคุณลักษณะเชิงทฤษฎีดังแสดง
ในตารางที่ 46

ตารางที่ 46 ความสอดคล้องของลักษณะเชิงทฤษฎีและดัชนีชีวิต
ความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์

ลักษณะเชิงทฤษฎี	ดัชนีชีวิต
1. ราคาผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มคุณภาพ	1. ยาแก้ปวดลดไข้
2. ราคาผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มปริมาณ	2. ปลากระป๋อง
3. ราคาผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มความพอใจ	3. ซุปไก่สกัด
4. ราคาผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มประโยชน์	4. น้ำดื่มบรรจุขวด
5. ราคาผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มต้นทุน	5. แชมพูสระผม
6. ราคาผลิตภัณฑ์ที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มคุณภาพ	6. ครีมรักษาสิว
7. ราคาผลิตภัณฑ์ที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มปริมาณ	7. ลิปสติก
8. ราคาผลิตภัณฑ์ที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มความพอใจ	8. นมข้นหวาน
9. ราคาผลิตภัณฑ์ที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มประโยชน์	
10. ราคาผลิตภัณฑ์ที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตคุ้มต้นทุน	

2.6 ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของชุดดัชนีชี้วัดความเสมอภาคของคน ในเมืองและชนบทในการได้รับความคุ้มครองจากสินค้าและบริการ

จากการทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ของดัชนีวัด จาก 12 อำเภอ พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Coefficient of Cronbach alpha) สูงมาก คือ 0.9754 ดังรายละเอียดในตารางที่ 47 นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าการจับกลุ่มของตัวชี้วัดสูงมาก สัมประสิทธิ์-สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีค่อนข้างสูง ยกเว้นโอกาสที่จะได้รับความรู้เกี่ยวกับการอ่าน ฉลากยา ดังรายละเอียดในตาราง 48-49

ตารางที่ 47 RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA) ชุดดัชนีชี้วัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบท

ชุดดัชนี	Alpha if Item Deleted
1. โอกาสที่ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีกินยาสามัญประจำบ้านที่ถูกต้อง	0.9708
2. โอกาสที่ประชาชนจะรู้อันตรายของยาชุด	0.9710
3. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากยาที่ถูกต้อง	0.9711
4. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับโฆษณาเกี่ยวกับยาบรรจสุเสร็จ	0.9826
5. โอกาสประชาชนที่จะได้ใช้ยารักษาโรคบางโรคที่เฉพาะเจาะจง	0.9717
6. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับยาที่เข้ามาตรฐาน	0.9709
7. โอกาสที่ประชาชนจะได้ซื้อยาจากร้านขายยาที่มีคุณภาพ	0.9725
8. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับคำแนะนำที่ดีในการเลือกซื้อ อาหารสำเร็จรูปจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	0.9723
9. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการตอบสนองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อร้องเรียนเกี่ยวกับคุณภาพของนมที่เด็กนักเรียนขอซื้อทาน	0.9730
10. โอกาสที่ผู้ผลิตอาหารพร้อมปรุงที่ไม่เข้ามาตรฐานจะถูกดำเนินการ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ	0.9710
Reliability Coefficients	
N of cases = 155	N of Items = 10
Alpha = 0.9754	

ตารางที่ 48 Correlation coefficient matrix
ของดัชนีชี้วัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบท
ในการได้รับความคุ้มครองจากสินค้าและบริการ

Item	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.	.7800								
3.	.7907	.9755							
4.	.5579	.6330	.6301						
5.	.7402	.9050	.9232	.6019					
6.	.7044	.8745	.8739	.6018	.9213				
7.	.8820	.8632	.8668	.6150	.8982	.8659			
8.	.7316	.8640	.8481	.6126	.7816	.8662	.7831		
9.	.6738	.7547	.7741	.5657	.8016	.9105	.7804	.8788	
10.	.7263	.8572	.8510	.6066	.8751	.9291	.8643	.8836	.9233

ตารางที่ 49 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดความเสมอภาคของคน
ในเมืองและชนบท ในการได้รับความคุ้มครองจากสินค้าและบริการ

Item	Corrected Item-Total Correlation
1	.9374
2	.9326
3	.3362
4	.6549
5	.9207
6	.9351
7	.9000
8	.8993
9	.8717
10	.9320

จากการวิเคราะห์ปัจจัย พบว่าดัชนีชี้วัดมีลักษณะเป็น Homogeneous เมื่อ สกัดปัจจัยพบว่ามีเพียงปัจจัยเดียว ค่าต่างๆ มีดังนี้ Communalilty=0.90457, Egienvalue = 8.40224 และ Percent of Variance=84.0 ดังแสดงในตารางที่ 50

ตารางที่ 50 การวิเคราะห์ปัจจัยชุดดัชนีชี้วัดความเสมอภาค ฯ
Factor Analysis Communalities

	Initial	Extraction
Q4.1	1.000	0.905
Q4.2	1.000	0.902
Q4.3	1.000	0.908
Q4.4	1.000	0.492
Q4.5	1.000	0.888
Q4.6	1.000	0.907
Q4.7	1.000	0.852
Q4.8	1.000	0.845
Q4.9	1.000	0.805
Q4.10	1.000	0.900

**Extraction Method : Principal
Component Analysis**

TOTAL VARIANCE EXPLAINED

Item	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	8.402	84.022	84.022	8.402	84.022	84.022
2	0.558	5.579	89.601			
3	0.417	4.175	93.776			
4	0.251	2.505	96.281			
5	0.142	1.424	97.705			
6	8.062E-02	0.806	98.511			
7	6.531E-02	0.653	99.164			
8	4.117E-02	0.412	99.576			
9	2.730E-02	0.273	99.849			
10	1.511E-02	0.151	100.00			

ชุดดัชนีมีทั้ง Construct validity และ Face validity ค่อนข้างสูง การพัฒนาดัชนีเป็นไปตามลำดับขั้นตอน จนได้เป็นดัชนีชี้วัดที่เหมาะสม สามารถเป็นตัวแทนในการวัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบทในการได้รับความคุ้มครองจากสินค้าและบริการ ดัชนีชี้วัดแต่ละตัวแปลงมาจากมิติของคุณลักษณะเชิงทฤษฎีดังแสดงในตารางที่ 51

ตารางที่ 51 ความสอดคล้องของลักษณะเชิงทฤษฎีและดัชนีชี้วัดของชุดดัชนีชี้วัดความเสมอภาค ของคนในเมืองและชนบทในการได้รับความคุ้มครองจากสินค้าและบริการ

ลักษณะเชิงทฤษฎี	ตัวชี้วัดชี้วัดเชิงประจักษ์
1. ผลิตรัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวดที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีคุณภาพเท่าเทียมกัน	1. โอกาสที่ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับวิถียาสามัญประจำบ้านที่ถูกต้อง
2. ผลิตรัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวดที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีความปลอดภัยเท่าเทียมกัน	2. โอกาสที่ประชาชนจะรู้อันตรายของยาชุด
3. ผลิตรัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวดที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน	3. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากยาที่ถูกต้อง
4. ผลิตรัณฑ์ที่ควบคุมไม่เข้มงวดที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีคุณภาพเท่าเทียมกัน	4. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับโฆษณาเกี่ยวกับยาบรรจสำเร็จ
5. ผลิตรัณฑ์ที่ควบคุมไม่เข้มงวดที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีความปลอดภัยเท่าเทียมกัน	5. โอกาสประชาชนที่จะได้ใช้ยารักษาโรคบางโรคที่เฉพาะเจาะจง
6. ผลิตรัณฑ์ที่ควบคุมไม่เข้มงวดที่จำหน่ายในเมืองและชนบทมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน	6. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับยาที่เข้ามามาตรฐาน
	7. โอกาสที่ประชาชนจะได้ซื้อยาจากร้านขายยาที่มีคุณภาพ
	8. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับคำแนะนำที่ดีในการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ
	9. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการตอบสนองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อร้องเรียนเกี่ยวกับ
	10. คุณภาพของขนมที่เด็กนักเรียนชอบซื้อทาน โอกาสที่ผู้ผลิตอาหารพร้อมปรุงที่ไม่เข้ามาตรฐานจะถูกดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.7 ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือชุดดัชนีชี้วัดการได้รับการชดเชยเมื่อเกิด ความเสียหายจากการบริโภค

เนื่องจากดัชนีชุดนี้เป็นการบันทึกข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้วนำมาเจนนับ ดังนั้นจึงไม่มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ทางสถิติเมื่อพิจารณาความถูกต้อง (Validity) ของชุดเครื่องมือถือ ว่ามีความถูกต้องเพราะตัวชี้วัดดังกล่าวสามารถวัดสิ่งที่ต้องการทราบได้โดยตรง

ส่วนที่ 3 วิธีการนำเครื่องมือไปใช้

3.1 เครื่องมือวัดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภค คือ แบบสอบถามชนิดประเมินความถี่พฤติกรรมของผู้บริโภค แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง น้อยครั้ง และไม่เคย โดยให้ผู้บริโภคตอบคำถามโดยประเมินพฤติกรรมการบริโภคของตนเอง ดังรายละเอียด

คำถาม : พฤติกรรมเหล่านี้ท่านทำมากน้อยเพียงใด

พฤติกรรม	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	น้อยครั้ง	ไม่เคย
1. ผู้บริโภคอ่านฉลากน้ำปลาเมื่อจะซื้อ				
2. ผู้บริโภคดูเครื่องหมาย ออ. ที่น้ำดื่มบรรจุขวด				
3. ผู้บริโภคดูวันหมดอายุของนมเมื่อจะบริโภค				
4. ผู้บริโภคพิจารณาลักษณะภายนอกของปลากระป๋อง เมื่อจะเปิดบริโภค				
5. ผู้บริโภคสังเกตสีของกุ้งแห้งเมื่อจะซื้อ				
6. ผู้บริโภคดูวิธีการใช้ก่อนกินยาแก้ปวดชนิดของ				
7. ผู้บริโภคถามสรรพคุณว่ายาสามัญประจำบ้านชนิดใด จึงจะเหมาะสมกับอาการที่เป็นอยู่				
8. ผู้บริโภคอ่านวิธีรับประทานก่อนใช้ยาแก้หวัด				
9. ผู้บริโภคอ่านคำเตือนก่อนใช้ยาฆ่าแมลง				
10. ผู้บริโภคทดลองใช้ครีมทาผิวเพียงเล็กน้อยก่อนเพื่อดูว่าจะแพ้หรือไม่				
11. ผู้บริโภครู้จักเก็บยาที่ได้มาจากแพทย์หรือโรงพยาบาลอย่างถูกต้อง				

ขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. การเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม

กำหนดคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและวิธีการสุ่มเลือก ดังนี้

1.1 ลักษณะผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

- ประชาชนทั่วไปสามารถอ่านออกเขียนได้
- อายุ 15 ปีขึ้นไป
- ไม่จำกัดเพศและระดับการศึกษา

1.2 วิธีการเลือก ใช้วิธีการสุ่มอย่างไม่มีแบบแผน (Non systemic sampling)

1.3 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม อย่างน้อย 50 คน ใน 1 อำเภอ

1.4 หน่วยในการวิเคราะห์ที่เหมาะสม คือ อำเภอ

2. การวิเคราะห์และแปลผล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลแล้วนำตรวจให้คะแนนโดยมีวิธีการให้คะแนนดังนี้

เลือกตอบ	ทุกครั้ง	3	คะแนน
	บ่อยครั้ง	2	คะแนน
	น้อยครั้ง	1	คะแนน
	ไม่เคย	0	คะแนน

จากนั้น รวมคะแนนที่ได้ทั้ง 11 ข้อ แล้วนำขึ้นมากำหนดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยง

เบนมาตรฐาน

2.2 การแปลผล

การแปลผลทำได้ 2 ลักษณะ คือ แปลผลแบบอิงเกณฑ์ และแบบอิงกลุ่ม

- การแปลผลแบบอิงเกณฑ์ เป็นการจัดระดับของแต่ละอำเภอ โดยนำค่าเฉลี่ยของ แต่ละอำเภอมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ได้คะแนนในช่วง	0- 10	คะแนน	ต้องปรับปรุง
	11- 21	คะแนน	พอใจ
	22- 33	คะแนน	ดี

- การแปลผลแบบอิงกลุ่ม เป็นเปรียบเทียบระหว่างอำเภอโดยใช้ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบ กับอำเภออื่นๆโดยตรงหรือทำเป็นคะแนนมาตรฐาน

3.2 วิธีการนำเครื่องมือไปใช้ในการวัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค

เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามชนิดเลือกตอบได้หลายข้อ ประกอบด้วยคำถาม 8 ข้อ ซึ่งคือ ดัชนีชีวิตที่ใช้ร่วมกัน มีรายละเอียดดังนี้

คำถาม : กรุณาเติมเครื่องหมาย ✓ (ลงในช่องว่าง ○ ที่ต้องการเลือก)

1. หากท่านต้องการซื้อแชมพูสระผม ท่านมักตัดสินใจอย่างไรก่อนซื้อ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ซื้อทันทีเมื่อชอบ
- ☐ ซื้อของที่มีราคาถูกไว้ก่อน
- ☐ เมื่อมีแชมพูสระผมที่มีราคาถูกกับราคาแพง ท่านมักเลือกที่มีราคาแพงไว้ก่อน
- ☐ เมื่อมีแชมพูสระผมที่ผลิตในประเทศและต่างประเทศ ท่านมักเลือกแชมพูสระผมจากต่างประเทศไว้ก่อน
- ☐ ซื้อเมื่อผู้ชายชักชวนให้ซื้อ
- ☐ ดูราคาและคุณภาพก่อนซื้อ
- ☐ อ่านข้อมูลในฉลากก่อนซื้อ
- ☐ ซื้อเมื่อมีเครื่องหมาย อย./มอก.
- ☐ ซื้อเมื่อเพื่อนแนะนำบอกว่าดี
- ☐ ซื้อเมื่อมีของแถมหรือลดราคา

2. เมื่อท่านจะซื้อปลากะป๋อง ท่านจะพิจารณาจากอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ดูฉลากก่อนซื้อ
- ☐ ดูลักษณะผลิตภัณฑ์ หีบห่อ ของ
- ☐ ดูคนขายสะอาด น่าเชื่อถือ
- ☐ ดูจากการโฆษณาบ่อยๆ
- ☐ ดูเครื่องหมาย อย./มอก.
- ☐ ดูจากสีสรรที่สวยงาม

3. เมื่อท่านจะซื้อยาจากร้านยา ท่านมีหลักการในการเลือกร้านขายยาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

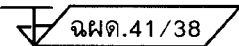
- ☐ ร้านใกล้บ้าน
- ☐ ร้านที่รู้จักคุ้นเคย
- ☐ ร้านที่สะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ
- ☐ ร้านที่เจ้าของร้านพูดจาไพเราะ มีอัธยาศัย
- ☐ ร้านที่มีเภสัชกรประจำร้าน
- ☐ ร้านที่จ่ายยากินแล้วหายไว
- ☐ ร้านที่ให้ยาเยอะๆ ราคาถูก
- ☐ ร้านที่มีขนาดใหญ่ โอ้โถง
- ☐ ร้านที่มีคนรู้จักแนะนำ

4. ถ้าฟังโฆษณาทางวิทยุ/โทรทัศน์ ว่าเครื่องสำอางยี่ห้อหนึ่งทำให้ผิวสวย แต่ทางราชการบอกว่าเครื่องสำอางชนิดนั้นอาจทำให้เกิดอันตราย ท่านคิดอย่างไร (ตอบเพียง 1 ข้อเท่านั้น)

- ☐ ท่านเชื่อคำแนะนำของทางราชการอย่างเต็มที่
- ☐ คิดว่าจะลองใช้ดูก่อน หากพบว่ามีอันตรายจึงจะเชื่อ
- ☐ ต้องหาข้อมูลจากแหล่งอื่นประกอบก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อฝ่ายใด
- ☐ ไม่สนใจคำแนะนำของราชการ เพราะบ่อยครั้งที่ไม่เป็นจริงตามที่ราชการบอก
- ☐ ถ้าทางราชการยอมให้โฆษณาได้ แสดงว่าเครื่องสำอางนั้นดีจริง

5. เมื่อท่านจะซื้อยารับประทาน ท่านจะขอคำแนะนำจากใครก่อนซื้อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ซื้อเลย ไม่ถามใคร
- ☐ หมอ/พยาบาล
- ☐ คนขายยา
- ☐ เพื่อน/คนรู้จัก
- ☐ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/อนามัย
- ☐ เภสัชกร
- ☐ อสม.
- ☐ ครู
- ☐ ท่านอื่น ผู้ใหญ่บ้าน

6. ถ้าท่านต้องการสอบถามว่าเครื่องหมาย หมายความว่าอย่างไร ท่านคิดว่าจะสอบถามจากแหล่งใด บอกมา 5 แห่ง

7. ท่านคิดว่าท่านมีสิทธิอย่างไรบ้างในฐานะผู้บริโภค กรุณาตอบสั้นๆ

8. เมื่อท่านใช้เครื่องสำอางแล้วแพ้มาก ท่านจะไปร้องเรียนที่ไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ร้านค้าที่ซื้อมา
- ☐ สถานีตำรวจ
- ☐ โรงพยาบาล/สถานอนามัย
- ☐ อสม.
- ☐ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- ☐ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. การเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม เช่นเดียวกับการวัดดัชนีชุดที่ 1
2. การวิเคราะห์และแปลผล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลแล้วนำมาตรวจให้คะแนนโดยมีวิธีการดังนี้ การให้คะแนน มีทั้งแบบเลือกตอบเพียง 1 ข้อ และหลายข้อ โดยทุกข้อจะมีคะแนนเต็ม 3 คะแนน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อ 1 คำตอบที่ถูกต้อง คือ ตัวเลือกที่ 6, 7, 8

ข้อ 2 คำตอบที่ถูกต้อง คือ ตัวเลือกที่ 1, 2, 5

ข้อ 3 คำตอบที่ถูกต้อง คือ ตัวเลือกที่ 3, 5

(ตอบตัวเลือกที่ 3 ได้ 2 คะแนน ตัวเลือกที่ 5 ได้ 1 คะแนน)

ข้อ 4 คำตอบที่ถูกต้อง คือ ตัวเลือกที่ 1 (คะแนนเต็ม 3 คะแนน)

ข้อ 5 คำตอบที่ถูกต้อง คือ ตัวเลือกที่ 2, 5, 6

ข้อ 6 และ 7 เป็นคำถามปลายเปิด

ข้อ 8 คำตอบที่ถูกต้อง คือ ตัวเลือกที่ 2, 5, 6

รวมคะแนนที่ได้ทั้ง 8 ข้อแล้วนำหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การแปลผล เช่นเดียวกับชุดที่ 1 คือ แปลแบบอิงเกณฑ์ หรืออิงกลุ่ม

การแปลผลแบบอิงเกณฑ์เป็นการจัดระดับของแต่ละอำเภอโดยนำค่าเฉลี่ยของแต่ละอำเภอมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ได้คะแนนในช่วง 0-8 คะแนน ต้องปรับปรุง

9-16 คะแนน พอใจ

17-24 คะแนน ดี

การแปลผลแบบอิงกลุ่มเป็นการเปรียบเทียบระหว่างอำเภอโดยใช้ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับอำเภออื่นๆ โดยตรงหรือทำเป็นคะแนนมาตรฐาน

3.3 วิธีการนำไปใช้วัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีขายในพื้นที่

วัดโดยการสำรวจ (Survey) ผลิตภัณฑ์ที่วัดที่จำหน่ายในสถานที่ที่กำหนดในแต่ละอำเภอโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตพื้นที่อำเภอนั้นๆ เป็นผู้สำรวจ ใช้แบบสำรวจตามภาคผนวกที่ 11 มีขั้นตอนการสำรวจดังนี้

1. วิธีการสุ่มตัวอย่างและจำนวนตัวอย่าง

แหล่งข้อมูลหรือสถานที่สำรวจข้อมูลของตัวชี้วัดแต่ละตัว ตลอดจนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ได้สรุปไว้เป็นแนวทางดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเด็นปัญหา	ข้อมูล แหล่งข้อมูล ตัวชี้วัด และวิธีการจัดระดับ
1. ร้านขายของชำขายอาหารกระป๋องที่ไม่มีคุณภาพ	สำรวจร้านขายของชำแบบเร่งด่วนตำบลละ 2 ร้าน ร้านละ 3 รายการ แล้วนำมาเทียบสัดส่วนอาหารกระป๋องที่ไม่มีคุณภาพต่ออาหารกระป๋องทั้งหมด (คุณภาพพิจารณาจากฉลากและลักษณะภายนอกของกระป๋อง)
2. ร้านขายขนมเด็กใส่สี	สำรวจร้านขายขนมในอำเภอ 3 ร้าน สุ่มขนมเด็กร้านละ 4 รายการ แล้วนำมาเทียบสัดส่วนขนมเด็กใส่สีต่อขนมเด็กทั้งหมด (การสุ่มให้สอบถามจากขนมเด็กชนิดที่ขายดีที่สุด 4 อันดับแรก)
3. ร้านขายอาหารขายน้ำดื่มบรรจุขวดที่ไม่ได้มาตรฐาน	สุ่มจากร้านที่ขายดีที่สุดตำบลละ 1 ร้าน พิจารณาน้ำดื่มบรรจุขวดที่ขาย เทียบสัดส่วนที่ไม่ได้มาตรฐานต่อน้ำดื่มทั้งหมดเทียบระดับของปัญหา
4. โรงพยาบาลจ่ายยา NSAID	สอบถามจากเภสัชกร รพช.ให้คะแนนระดับของปัญหาเกี่ยวกับการใช้ NSAID มากเกินความจำเป็น
5. ร้านขายยาขายยาปฏิชีวนะ (Amoxycilin) ที่หมดอายุ	สุ่มสำรวจร้านขายยาอำเภอละ 3 ร้าน แล้วนำมาเทียบสัดส่วน
6. ประชาชนเก็บยาที่แพทย์สั่งแล้วเหลือไว้ให้ผู้อื่นใช้	สุ่มสอบถามสำรวจ ตำบลละ 2 หลังคาเรือน แล้วเทียบสัดส่วนจัดระดับปัญหา
7. การใช้น้ำปลาคุณภาพต่ำของประชาชน	สุ่มสอบถามสำรวจ ตำบลละ 2 หลังคาเรือน แล้วเทียบ สัดส่วนจัดระดับปัญหา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่แล้วคำนวณร้อยละของผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้คุณภาพต่อผลิตภัณฑ์ที่สำรวจทั้งหมด

3. การแปลผล

แปลผลได้ 2 วิธี วิธีแรกแบ่งปัญหาออกเป็น 5 ระดับ แล้วจัดระดับปัญหาที่พบโดยอาศัยประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญ และวิธีที่ 2 จัดระดับปัญหาเป็น 1-5 เช่นกัน แล้วเทียบสัดส่วนผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้คุณภาพต่อผลิตภัณฑ์ทั้งหมด

3.4 วิธีการนำไปใช้วัดความถูกต้องของการกระจายของผลิตภัณฑ์ที่มีขายในพื้นที่

วัดโดยการสำรวจ (Survey) ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมาะสมที่กระจายอยู่หรือผลิตภัณฑ์ที่กระจายอยู่ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมในอำเภออื่นๆ โดยใช้แบบสำรวจ ตามภาคผนวกที่ 12 โดยมีขั้นตอนการสำรวจดังนี้

1. วิธีการสุ่มตัวอย่างและจำนวนตัวอย่าง

แหล่งข้อมูลหรือสถานที่สำรวจข้อมูลของตัวชี้วัดแต่ละตัว ตลอดจนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ได้สรุปไว้เป็นแนวทางดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเด็นปัญหา	ข้อมูล แหล่งข้อมูล ตัวชี้วัด และวิธีการจัดระดับ
1. การขายยาชุดในร้านขายของชำ	สำรวจร้านขายของชำแบบ เร่งด่วน ตำบลละ 2 ร้าน แล้วเทียบสัดส่วนจัดระดับปัญหา
2. การขายยา steroid ในร้านขายของชำ	สำรวจร้านขายของชำแบบเร่งด่วน ตำบลละ 2 ร้าน แล้วเทียบสัดส่วนจัดระดับปัญหา
3. การขายยา diaepam ในร้าน ขย.2	สำรวจอำเภอละ 5 ร้านแล้ว เทียบสัดส่วนจัดระดับปัญหา
4. คลินิกแพทย์จ่ายยาลดความอ้วน	สอบถามจากคลินิก
5. การขายยาลดความอ้วนโดยวิธีขายตรง	สอบถามจากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยว่าเคยได้ข่าวหรือไม่
6. ร้านค้าเก็บนมพลาสติกจอร์จีสไว้ขายในอุณหภูมิที่ไม่เหมาะสม	สำรวจจากร้านขายปลีกและขายส่งในตลาดอำเภอ
7. ประชาชนสามารถซื้อบอแรกซ์ได้ง่าย	ถามซื้อจากร้านขายของในตลาดและตลาดสดของอำเภอ 3 แห่ง แล้วเทียบสัดส่วน
8. ชนบทศรมียาอยู่ทั่วไป	ถามซื้อจากร้านขายของในตลาดและตลาดสดของอำเภอ 3 แห่ง แล้ว เทียบสัดส่วน
9. ร้านขายยาขายยา Lomotil	สุ่มถามซื้ออำเภอละ 3 ร้าน
10. ร้าน ขย.2 ขายยาแก้ไอผสม codeine	สุ่มถามซื้ออำเภอละ 3 ร้าน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่แล้วคำนวณร้อยละของผลิตภัณฑ์ที่กระจายไม่เหมาะสมต่อผลิตภัณฑ์ที่สำรวจทั้งหมด

3. การแปลผล

แปลผลได้ 2 วิธี วิธีแรกแบ่งปัญหาออกเป็น 5 ระดับ แล้วจัดระดับปัญหาที่พบโดยอาศัยประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญและวิธีที่ 2 จัดระดับปัญหาเป็น 1-5 เช่นกัน แล้วเทียบสัดส่วนผลิตภัณฑ์ที่กระจายไม่เหมาะสมต่อผลิตภัณฑ์ทั้งหมด

3.5 วิธีการนำเครื่องมือไปใช้วัดความเหมาะสมของราคาสินค้าที่มีขายในพื้นที่

คือ แบบสอบถามที่ให้ผู้บริโภคประเมินราคาของผลิตภัณฑ์ 8 รายการ ว่าแต่ละรายการ มีราคาถูกไป แพงไป หรือ พอดี เมื่อเทียบกับคุณภาพที่ได้รับ โดยการใช้แบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้

คำถาม : ท่านคิดว่าสิ่งต่อไปนี้ซึ่งมีขายอยู่ในอำเภอของท่านมีราคาเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับคุณภาพ หรือผลที่จะได้รับ

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ต้องการเพียง 1 ช่องเท่านั้นและกรุณาให้เหตุผล)

ข้อที่	ผลิตภัณฑ์คุณภาพ	ถูกไป	พอดี	แพงไป	เหตุผล
1	ยาแก้ไข้ แก้ปวด				
2	ปลากระป๋อง				
3	ซูบไก่สกัด				
4	น้ำดื่มบรรจุขวด				
5	แชมพูสระผม				
6	ครีมรักษาผิว				
7	ลิปสติก				
8	นมข้นหวาน				

ขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. การเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม เช่นเดียวกับชุดที่ 1 และ 2 คือ กำหนดคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและวิธีการสุ่มเลือก ดังนี้

1.1 ลักษณะผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

- ประชาชนทั่วไปสามารถอ่านออกเขียนได้
- อายุ 15 ปีขึ้นไป
- ไม่จำกัดเพศและระดับการศึกษา

1.2 วิธีการเลือก ใช้วิธีการสุ่มอย่างไม่มีแบบแผน (Non systemic sampling)

1.3 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม อย่างน้อย 50 คน ใน 1 อำเภอ

1.4 หน่วยในการวิเคราะห์ที่เหมาะสม คือ อำเภอ

2. การวิเคราะห์และแปลผล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลแล้วนำตรวจให้คะแนนโดยมีวิธีการให้คะแนน

ดังนี้

เลือกตอบ ผ่างไป	3	คะแนน
พอดี	2	คะแนน
ถูกไป	1	คะแนน

จากนั้น รวมคะแนนที่ได้ทั้ง 8 ข้อ แล้วนำขึ้นมากำหนดค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การแปลผล

แปลผลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่ได้กับคะแนนเต็มหากคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 21 คะแนน แสดงว่า สินค้าราคาแพงไป หากคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 13-20 แสดงว่าสินค้าราคาพอดี และหากคะแนนน้อยกว่า 12 คะแนน ถือว่าราคาถูกไป

3.6 วิธีการนำเครื่องมือไปใช้วัดความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบทในการได้รับความคุ้มครองจากสินค้าและบริการ

เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ให้ตัวแทนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรืออาสาสมัครสาธารณสุขแต่ละอำเภอประเมินโอกาสที่ผู้บริโภคอำเภอนั้นๆได้รับการคุ้มครองในลักษณะต่างๆ 10 ลักษณะ โดยการเปรียบเทียบให้เปรียบเทียบอ้างอิงกับโอกาสที่ผู้บริโภคในอำเภอเมือง ได้รับโดยแต่ละข้อกำหนดให้อำเภอเมืองได้รับการคุ้มครองเท่ากับ 10 คะแนน จากนั้นให้ประเมินว่าอำเภอนั้นๆ ได้รับมากกว่าหรือน้อยกว่า อำเภอ เมืองโดยมีรายละเอียดดังนี้

คำถาม : กรุณาเปรียบเทียบเรื่องต่างๆต่อไปนี้ในอำเภอของท่านกับอำเภอเมือง โดยคิดคะแนนสำหรับอำเภอเมือง เท่ากับ 10 คะแนน แล้วในอำเภอของท่านจะได้เท่าไร

1. โอกาสที่ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับวิถีกินยาสามัญประจำบ้านที่ถูกต้อง
2. โอกาสที่ประชาชนจะรู้อันตรายของยาชุด
3. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากยาที่ถูกต้อง
4. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับโฆษณาเกี่ยวกับยาบรรจสุเสรีจ
5. โอกาสที่ประชาชนจะได้ใช้ยารักษาโรคบางโรคที่เฉพาะเจาะจง
6. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับยาที่เข้ามาตรฐาน
7. โอกาสที่ประชาชนจะได้ซื้อยาจากร้านขายยาที่มีคุณภาพ
8. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการแนะนำที่ดีในการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ
9. โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการตอบสนองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อร้องเรียนเกี่ยวกับคุณภาพของขนมที่เด็กนักเรียนชอบซื้อทาน
10. โอกาสที่ผู้ผลิตอาหารพร้อมปรุงที่ไม่เข้ามาตรฐานจะถูกดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม เหมือนชุดที่ 1

2. การวิเคราะห์และแปลผล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการรวมคะแนนและหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การแปลผล

โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละอำเภอ กับ 10 เพื่ออธิบายว่า ได้รับการคุ้มครองมากกว่า หรือ น้อยกว่าอำเภอเมืองเพียงใด

3.7 วิธีนำเครื่องมือไปใช้การวัดการได้รับการชดเชยเมื่อผู้บริโภครู้สึกความเสียหายจากการบริโภค

โดยเก็บรวบรวมข้อมูล (primary data) จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ แล้วนำมาวิเคราะห์โดยการคำนวณค่าร้อยละ แล้วแปลผลเป็นรายอำเภอเปรียบเทียบกับเกณฑ์และกลุ่ม ■

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ส รุ ป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนดัชนชี้วัดและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 การดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนาชุดดัชนี และขั้นตอนที่ 2 เป็นการทดสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือและการทดลองนำเครื่องมือไปใช้ โดยเริ่มจากคณะทำงานพัฒนาร่างดัชนีชี้วัดแบ่งกลุ่มระดมความคิด เพื่อสร้างดัชนีโดยพิจารณาจากสิ่งที่ต้องการวัด (Parameter) 3 ด้าน คือ ด้านประสิทธิผล ด้านความเป็นธรรม และด้านประสิทธิภาพ มีค่าบ่งชี้หรือตัวชี้วัด (indicator) รวม 11 ชุด จากนั้นกำหนดองค์ประกอบหรือแนวคิดเชิงทฤษฎี (theoretical concept) ของดัชนีชี้วัดแต่ละชุดเป็นมิติ (dimension) แล้วพัฒนาเป็นคุณลักษณะเชิงทฤษฎี (theoretical character) และดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎี (theoretical indicator) ตามลำดับ จัดทำเป็นแบบสอบถามร่างดัชนีชี้วัดขึ้นมาจากนั้นสอบถามความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศเกี่ยวกับร่างดัชนีชี้วัดและตัวแทนผลิตภัณฑ์ และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญโดยเปิดกว้างอิสระให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดการคุ้มครองผู้บริโภค นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ความสอดคล้อง แล้วสรุปผลเพื่อใช้เป็นปัจจัยนำเข้า (input) ในการประชุมระดมความคิดของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) อีก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานกับกลุ่มประกอบการผู้บริโภคและองค์กรเอกชนสาธารณสุข ประโยชน์ตามลำดับ แล้วจึงพัฒนาเป็นดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ (Empirical indicator) ของดัชนีแต่ละชุด จากนั้นคณะทำงานพัฒนาร่างสร้างเครื่องมือ คือแบบสอบถาม แล้วนำไปทดสอบต่อในขั้นตอนที่ 2 เพื่อทดสอบความถูกต้อง (validity) และความน่าเชื่อถือ (reliability) การทดสอบทำในพื้นที่ 12 อำเภอทั่วประเทศโดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครเป็นกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล หลังจากนั้น ปรับปรุงแบบสอบถามแล้ว นำไปทดลองใช้ ในจังหวัดอ่างทอง ในกลุ่มผู้บริโภค ผลการศึกษามีดังนี้

ชุดดัชนีที่สร้างขึ้นมีทั้งหมด 7 ชุด แต่ละชุดมีลักษณะเป็นดัชนีผสม (scale) ดัชนีที่ใช้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค 2 ด้านคือ ด้านประสิทธิผลของการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีดัชนีผสม 4 ชุด และด้านความเป็นธรรมที่ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครอง ซึ่งมีดัชนีผสม 3 ชุด ลักษณะของดัชนีที่ได้มีความเฉพาะเจาะจงในการวัด มีความเรียบง่าย ชัดเจน สะดวกในการใช้และตลอดจนมีความถูกต้องและเชื่อถือได้ ดังนี้

สิ่งที่ต้องการวัด (ด้าน)	ชุดข้อบ่งชี้	ลักษณะเครื่องมือ	ดัชนีชี้วัด	ความน่าเชื่อถือ
1. ประสิทธิภาพของการคุ้มครองผู้บริโภค	1. การรู้จักบริโภคของผู้บริโภค	แบบสอบถาม	11 ตัว	0.8727
	2. การรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค	แบบสอบถาม	8 ตัว	0.8121
	3. ความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์	แบบสำรวจ	8 ตัว	0.7492
	4. ความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์ แบบสอบถาม	แบบสำรวจ	10 ตัว	0.8710
2. ความเป็นธรรมที่ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครอง	5. ความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์	แบบสอบถาม	8 ตัว	0.6784
	6. ความเสมอภาคในการได้รับการคุ้มครอง	แบบสอบถาม	10 ตัว	0.9754
	7. การได้รับการชดเชยเมื่อเกิดความเสียหายจากการบริโภคแบบสอบถาม	แบบบันทึกข้อมูล	3 ตัว	-

ชุดดัชนีชี้วัด ประกอบด้วย

1. ชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภค ใช้ 11 ตัวชี้วัดร่วมกันคือ

- 1) ผู้บริโภคอ่านฉลากน้ำปลาเมื่อจะซื้อ
- 2) ผู้บริโภคดูเครื่องหมาย อย. ที่น้ำดื่มบรรจุขวด
- 3) ผู้บริโภคดูวันหมดอายุของนมเมื่อจะบริโภค
- 4) ผู้บริโภคพิจารณาลักษณะภายนอกของปลากระป๋องเมื่อจะเปิดบริโภค
- 5) ผู้บริโภคสังเกตสีของกุ้งแห้งเมื่อจะซื้อ
- 6) ผู้บริโภคดูวิธีการใช้ก่อนกินยาแก้ปวดชนิดซอง
- 7) ผู้บริโภคถามสรรพคุณว่ายาสามัญประจำบ้านชนิดใดจึงจะเหมาะสมกับอาการที่เป็นอยู่
- 8) ผู้บริโภคอ่านวิธีรับประทานก่อนใช้ยาแก้หวัด
- 9) ผู้บริโภคอ่านคำเตือนก่อนใช้ยาฆ่าแมลง
- 10) ผู้บริโภคทดลองใช้ครีมทาฝ้าเพียงเล็กน้อยก่อนเพื่อดูว่าจะแพ้หรือไม่
- 11) ผู้บริโภครู้จักเก็บยาที่ได้มาจากแพทย์หรือโรงพยาบาลอย่างถูกต้อง

2. ชุดดัชนีชี้วัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค ใช้ 8 ตัวชี้วัดร่วมกันคือ

- 1) ผู้บริโภครู้จักคิดก่อนซื้อ
- 2) ผู้บริโภคฉลาดในการเลือกซื้ออาหาร
- 3) ผู้บริโภคมีหลักการที่ดีในการเลือกร้านขายยา
- 4) ผู้บริโภคเชื่อคำแนะนำที่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากกว่าโฆษณา
- 5) ผู้บริโภคจะสอบถามผู้ใดเมื่อต้องการซื้อยา
- 6) ผู้บริโภคจะค้นหาความหมายของ ยย.จากที่ใด
- 7) ผู้บริโภคจะตนเองมีสิทธิอย่างไรในฐานะผู้บริโภค
- 8) ผู้บริโภคจะเมื่อใช้เครื่องสำอางแล้วแพ้มากจะไปร้องเรียนที่ไหน

3. ชุดดัชนีชี้วัดควมมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ใช้ 8 ตัวชี้วัดร่วมกันคือ

- 1) คุณภาพอาหารกระป๋องในร้านขายของชำ
- 2) ขนมเด็กใส่สีในร้านขายขนม
- 3) คุณภาพน้ำดื่มบรรจุขวดในร้านขายอาหาร
- 4) การจ่ายยา NSAID ในโรงพยาบาล
- 5) ยาปฏิชีวนะหมดอายุในร้านขายยา
- 6) น้ำดื่มบรรจุขวดที่ผลิตโดยโรงงานที่ไม่ได้มาตรฐาน
- 7) การเก็บยาที่แพทย์สั่งแล้วเหลือเอาไว้ให้ผู้อื่นในครอบครัวใช้ต่อของประชาชน
- 8) การใช้น้ำปลาคุณภาพต่ำของประชาชน

4. ชุดดัชนีชี้วัดความถูกต้องของการกระจายผลิตภัณฑ์ ใช้ 10 ตัวชี้วัดร่วมกันคือ

- 1) การขายยาชุดในร้านขายของชำ
- 2) การขายยา steroid ในร้านขายของชำ
- 3) การขายยา diazepam ในร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตราย
- 4) การจ่ายยาลดความอ้วนในคลินิกแพทย์
- 5) การขายยาลดความอ้วนโดยวิธีขายตรง
- 6) การเก็บนมพลาสเจอร์ไรส์ไว้ขายในอุณหภูมิที่ไม่เหมาะสมของร้านค้า
- 7) ประชาชนสามารถซื้อบอแรกซ์ได้ง่าย
- 8) ชัณศกตรมีขายอยู่ทั่วไป
- 9) ร้านขายยาขายยา Lomotil
- 10) ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายขายยาแก้ไอผสม codeine

5. ชุดดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ ใช้ 8 ตัวชี้วัดร่วมกันคือ

- 1) ยาแก้ปวดลดไข้
- 2) ปลากระป๋อง
- 3) ชุปไก่สกัด
- 4) น้ำดื่มบรรจุขวด
- 5) แชมพูสระผม
- 6) ครีมรักษาผิว
- 7) ลิปสติก
- 8) นมข้นหวาน

6. ชุดดัชนีชี้วัดความเสมอภาคในการได้รับการคุ้มครอง ใช้ 10 ตัวชี้วัดร่วมกันคือ

- 1) โอกาสที่ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีกินยาสามัญประจำบ้านที่ถูกต้อง
- 2) โอกาสที่ประชาชนจะรู้อันตรายของยาชุด
- 3) โอกาสที่ประชาชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากยาที่ถูกต้อง
- 4) โอกาสที่ประชาชนจะได้รับโฆษณาเกี่ยวกับยาบรรจุนเสร็จ
- 5) โอกาสประชาชนที่จะได้ใช้ยารักษาโรคบางโรคที่เฉพาะเจาะจง
- 6) โอกาสที่ประชาชนจะได้รับยาที่เข้ามาตรฐาน
- 7) โอกาสที่ประชาชนจะได้ซื้อยาจากร้านขายยาที่มีคุณภาพ
- 8) โอกาสที่ประชาชนจะได้รับคำแนะนำที่ดีในการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 9) โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการตอบสนองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อร้องเรียนเกี่ยวกับคุณภาพของนมที่เด็กนักเรียนชอบซื้อทาน
- 10) โอกาสที่ผู้ผลิตอาหารพร้อมปรุงที่ไม่เข้ามาตรฐานจะถูกดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

7. ชุดดัชนีชี้วัดการได้รับการชดเชยเมื่อเกิดความเสียหายจากการบริโภค ใช้ 3 ตัวชี้วัดร่วมกัน คือ

- 1) สัดส่วนของการยอมชดเชยเมื่อผู้บริโภคร้องขอ
- 2) ความพึงพอใจที่ผู้บริโภคได้รับการชดเชยเมื่อได้รับความเสียหาย
- 3) ร้อยละของการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐเมื่อได้รับการร้องเรียน

อภิปรายผล

ดัชนีชี้วัดที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 2 ด้าน คือ ด้านประสิทธิผลของการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพกับด้านความเป็นธรรมที่ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองจากสินค้าและบริการ ส่วนด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้ดำเนินการต่อจนได้เป็นชุดดัชนี มีเพียง พัฒนาค่าบ่งชี้ในระดับหนึ่ง คือ มีการกำหนด เป็นองค์ประกอบเชิงทฤษฎี (Theoretical concept) ขึ้นมา อันได้แก่ ประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร (คน เงิน สิ่งของ เวลา การบริหารจัดการ) ความครอบคลุมของกลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการคุ้มครอง ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชน ความเหมาะสมของวิธีการ ความสามารถในการสนับสนุนการปฏิบัติการ ดังนั้น จึงควรพัฒนาเครื่องมือสำหรับชี้วัดประสิทธิภาพ ให้ได้จนถึงดัชนีชี้วัดที่เป็นรูปธรรม

ในส่วนของดัชนีวัดความเป็นธรรมที่ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองจากสินค้าและบริการนั้น ในตอนแรก คณะทำงานพัฒนาดัชนีชี้วัดได้กำหนดค่าบ่งชี้หรือดัชนีชี้วัดไว้ 4 ชุด (concept) แต่เมื่อพัฒนาไปได้ในระยะหนึ่ง เหลือเพียง 3 ชุด เพราะได้รวมการวัดการเรียกร้องสิทธิค่าเสียหายกับการวัดความเป็นธรรมที่ผู้บริโภคได้รับเมื่อร้องทุกข์เข้าด้วยกันเป็นชุดดัชนีวัดการได้รับการชดเชยเมื่อผู้บริโภคเกิดความเสียหายจากการบริโภคซึ่งเป็นมาตรวัดชุดเดียวแต่สามารถวัดค่าบ่งชี้ได้ทั้ง 2 ประการ

เครื่องมือทุกชุดที่ได้มีการทดสอบความถูกต้อง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ทางสถิติอย่างเหมาะสม กล่าวคือ ตัวชี้วัด (Indicator) ในแต่ละชุดดัชนีชี้วัดมีการพัฒนาตามหลักทางวิชาการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนโดยการระดมความคิดจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เริ่มจากการสร้างองค์ประกอบหรือแนวคิดเชิงทฤษฎีโดยมีการกำหนดเป็นมิติ (dimension) ต่างๆ แล้วแปลงมิติเหล่านี้เป็นคุณลักษณะเชิงทฤษฎี (Theoretical character) จากนั้นพัฒนาแต่ละลักษณะเป็นดัชนีชี้วัดเชิงทฤษฎี (Theoretical indicator) และดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ (Empirical indicator) ตามลำดับ ดังนั้นดัชนีชี้วัดแต่ละตัว (item) ในชุดดัชนีชี้วัดต่างๆ จึงสามารถเป็นตัวแทนแสดงถึงลักษณะจากมิติต่างๆ ได้อย่างครบถ้วนถือว่ามี Construct validity ในขณะเดียวกัน มี Face validity ด้วย พิจารณาจากที่ดัชนีชี้วัดในแต่ละชุดน่าจะมีความสอดคล้องในการวัดได้เป็นอย่างดี ส่วนการทดสอบความน่าเชื่อถือนั้น ใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Coefficient of Cronbach alpha) มีการวิเคราะห์แยกเป็นรายดัชนีชี้วัดในแต่ละชุด (Item analysis) ความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดกับกลุ่ม (Item to total correlation) และความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดด้วยกันเอง (Coefficient correlation matrix) รวมทั้งการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) เพื่อสกัดปัจจัยเป็นกลุ่ม จากการทดสอบความสัมพันธ์ของดัชนีชี้วัดด้วยวิธีต่างๆ ข้างต้น ทำให้สามารถคัดแยกตัวที่ไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มออกไปได้

การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลนั้น ในขั้นตอนแรกทดสอบใน 12 อำเภอทั่วประเทศได้ให้ผู้ใกล้ชิดของประชาชนเป็นผู้ตอบแทน ซึ่งในที่นี้ผู้ใกล้ชิด (proxy informant) ถือเป็น expert in the context ก็คือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขในเขตพื้นที่นั้นๆ สำหรับการสุ่มเลือกพื้นที่ในการเก็บข้อมูลนั้น มีวิธีการสุ่มเลือกจังหวัด โดยในแต่ละภาค สุ่มเลือก 3 จังหวัด ที่มีขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ซึ่งอยู่ติดกันเพื่อให้มีความหลากหลายที่เป็น homogeneous สำหรับการทดสอบยืนยัน และทดลองใช้เครื่องมือ ในจังหวัดอ่างทองได้ทดสอบโดยวัดตรงจากผู้บริโภค

การนำเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามของดัชนี ชุดที่ 1, 2, 5 ได้แก่ การรู้จักบริโภคของผู้บริโภค การรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค และความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ ไปใช้นั้น ในการสุ่มเลือกตัวอย่างหรือผู้บริโภค สามารถใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เนื่องจากพบว่า ไม่ว่าจะเป็นการสุ่มอย่างมีแบบแผนหรือสุ่มอย่างง่าย ค่าที่ได้ไม่มีความแตกต่างกัน

ชุดดัชนีชุดที่ 1

คือ การวัดการรู้จักบริโภคของผู้บริโภค ประกอบด้วยดัชนีชี้วัดทั้งหมด 11 ตัว (item) จากดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ (Empirical indicator) ที่สร้างขึ้น 12 ตัว ทั้งนี้เพราะดัชนีชี้วัดที่วัดการรู้จักบริโภค ของผู้บริโภคจากการกินอาหารเสริมสำเร็จรูปเฉพาะเมื่อถึงคราวจำเป็น (item ที่ 12) เป็นดัชนีชี้วัดที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มน้อย ซึ่งพิจารณาจากค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของดัชนีชี้วัดตัวนี้กับคะแนนรวม (Item to total correlation) นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยแล้วพบว่าดัชนีชี้วัดดังกล่าว มีการแปรผันร่วมกับปัจจัยที่ 1 ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของ concept นี้ แม้แต่แปรผันร่วมกับ ปัจจัยที่ 2 และ 3 สูง จึงตัดออกไป เครื่องมือของดัชนีชุดที่ 1 นี้เป็นชุดดัชนีผสมที่มีความน่าเชื่อถือสูง คือ 0.8727 และเมื่อทดสอบครั้งที่ 2 ในจังหวัดเดียว คือ อ่างทอง พบว่า มีค่าความน่าเชื่อถือ ลดลงเล็กน้อยเป็น 0.8052 แต่ยังคงถือว่ามีความสูง เมื่อพิจารณาดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์รายชื่อ จะเห็นว่าดัชนีชี้วัดมีความแปรปรวนสูง (high variety) สมประสิทธิ์การกระจายต่ำสุดคือร้อยละ 22.89 สูงสุด คือร้อยละ 39.71 ของค่าเฉลี่ย แสดงว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีอำนาจ การจำแนก (Discrimination power) ดี ลักษณะการกระจายของข้อมูลส่วนใหญ่เบ้ไปทางคะแนนมาก คือ ความเบ้เป็นลบ ยกเว้นการสังเกตสีของกึ่งแห้ง (item ที่ 5) กับการทดลองใช้ครีมทาฝ้าก่อนใช้จริง (item ที่ 10) ที่คะแนนเบ้ไปทางคะแนนน้อย ซึ่งเป็นพฤติกรรมการบริโภคที่ผู้บริโภคส่วนมากไม่ค่อยได้ปฏิบัติ ผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับตารางสมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบว่า การทดลองใช้ครีมทาฝ้า ก่อนใช้จริงมีความ สัมพันธ์กับดัชนีชี้วัดตัวอื่นๆ น้อย

ดัชนีชี้วัดทั้ง 11 ตัว ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ภายใต้การควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ที่ประชาชนสามารถบริโภคได้ด้วยตนเอง 4 กลุ่ม (จากทั้งหมด 5 กลุ่ม) คือ อาหาร ยา เครื่องสำอาง และ วัตถุอันตราย ส่วนที่ไม่มีตัวชี้วัด คือ การรู้จักบริโภคเครื่องมือ แพทย์ ซึ่งโดยทฤษฎีจะเป็นโครงสร้างเดียวกันแต่เมื่อพัฒนาตามลำดับแล้วไม่สามารถวัดได้ชัดเจน เครื่องมือแพทย์ที่ประชาชนรู้จักแพร่หลายมีเพียงถุงยางอนามัยเท่านั้น ตัวชี้วัดที่แตกต่างจากตัวอื่นๆ คือ การรู้จักเก็บยาที่ได้จากแพทย์หรือโรงพยาบาลอย่างถูกต้อง เป็นการวัดการรู้จักใช้ยาทางอ้อมโดยไปวัดที่การเก็บรักษาแทน นอกจากนี้คำถามในข้อนี้ไม่สอดคล้องกับคำตอบที่มีให้เลือก คือ ถามว่ารู้จักเก็บยาอย่างถูกต้องซึ่งเป็นการถามที่ความรู้แต่คำตอบให้เลือกเป็นคำตอบที่วัดความถี่ของพฤติกรรมการเก็บถูกต้อง ดังนั้น จึงควรปรับปรุงข้อคำถามและคำตอบให้มีความสอดคล้องกัน

ชุดดัชนีชุดที่ 2

คือ ดัชนีวัดการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภค องค์ประกอบของดัชนีประกอบด้วย ดัชนีชีวิต 8 ตัว จากดัชนีชีวิตเชิงประจักษ์ที่สร้างขึ้นทั้งหมด 13 ตัว แต่หลังจากหาความสัมพันธ์รายข้อกับกลุ่ม พบว่ามีเพียง 8 ตัวเท่านั้นที่เหมาะสมในการใช้วัดร่วมกัน ค่าสัมประสิทธิ์ ครอนบาชของเครื่องมือชุดนี้จากการทดสอบครั้งแรกมีค่าสูงถึง 0.8121 เมื่อทดสอบกับผู้บริโภคโดยตรงในจังหวัดเดียว คือ อ่างทอง ค่าลดลงเล็กน้อยเหลือ 0.6360 ทั้งนี้จะเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลซึ่งเป็นการใช้แบบสอบถาม ที่ไม่เหมือนกันกับครั้งแรก โดยใช้แบบสอบถามที่สะท้อนพฤติกรรมการรู้จักพัฒนาตนเองของผู้บริโภคอาจทำให้เกิด Random error สูงขึ้น เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์จากตารางสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ดัชนีชีวิตทั้ง 8 ตัวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยมีทิศทางไปทางเดียวกันทั้งหมด แต่เมื่อทดสอบครั้งที่ 2 ในอ่างทองนั้น พบว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวชีวัดลดลงกว่าเดิมมีทิศทางทั้งบวกและลบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริโภคมีหลักการที่ดีในการเลือกร้านขายยา (item ที่ 3) และการเชื่อคำแนะนำที่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากกว่าโฆษณา (item ที่ 4) พบว่ามีความสัมพันธ์กับดัชนีชีวิตอื่นๆ น้อยมาก

เครื่องมือชุดนี้มีความแปรปรวนสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดัชนีชีวิตที่ 4 สัมประสิทธิ์ความแปรปรวนมากกว่าร้อยละ 100 ค่าเฉลี่ยน้อยกว่าตัวอื่นๆ นอกจากนั้นลักษณะการกระจายของข้อมูลไม่สมมาตร ดัชนีชีวิตแต่ละตัวมีความเป็นในทิศทางแตกต่างกันดัชนีชีวิตที่ 3 เบ้ไปทางซ้าย ขณะที่ ตัวที่ 4 เบ้ไปทางขวา แสดงว่า อำนาจการจำแนกของตัวชีวัดบางตัวของดัชนีชุดนี้ค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้การใช้เครื่องมือชุดนี้จะต้องใช้ด้วยความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นเครื่องมือชุดเดียวกันแต่ผู้ตอบจะต้องตอบในลักษณะที่แตกต่างกันบางข้อเลือกตอบได้หลายข้อ บางข้อตอบได้เพียงข้อเดียว และบางข้อต้องตอบแบบเติมคำซึ่งวิธีการเก็บข้อมูลด้วยชุดคำถามลักษณะนี้ไม่ว่าจะเป็นการสอบถามให้ผู้ตอบตอบเองหรือจะเป็นการสัมภาษณ์ก็มีโอกาส เกิดข้อผิดพลาดที่เกิดจากเครื่องมือได้

ชุดดัชนีชีวิตการรู้จักผู้บริโภค และชุดดัชนีชีวิตการพัฒนาตนเองของผู้บริโภค เป็นการวัดที่ตัวผู้บริโภค ซึ่งอาจทำให้รู้สึกว่าเป็นดัชนีชีวิตที่ใกล้เคียงกันหรือเกยกันเป็นบางตัว

ชุดดัชนีชุดที่ 3

คือ ดัชนีวัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 8 ตัว ครอบคลุมมิติของการกระจายครบถ้วนทั้งผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภค แต่สัดส่วนไม่เท่ากัน ส่วนมากเป็นการวัดที่ผู้จำหน่าย ส่วนมิติด้านผลิตภัณฑ์ครอบคลุมทั้ง 2 ด้าน ทั้งผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวดและไม่เข้มงวด เมื่อทดสอบความน่าเชื่อถือ พบว่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาชมีค่า 0.7492 แต่ดัชนีชี้วัดที่วัดการจ่ายยา NSAIDs ในโรงพยาบาล (item ที่ 4) มีความผันแปรร่วมกับดัชนีชี้วัดอื่นๆ ค่อนข้างน้อย แม้ว่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของดัชนีชี้วัดทุกตัว จะมีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน แต่ระดับความสัมพันธ์ไม่ค่อยสูง (strong) แต่เมื่อทดสอบความสัมพันธ์กับกลุ่ม พบว่าทุกตัวมีความสัมพันธ์กับกลุ่มค่อนข้างสูง แสดงว่า ดัชนีชี้วัดทุกตัวมีส่วนที่แปรผันร่วมกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้ จะเห็นว่าคะแนนค่อนข้างน้อย แต่ข้อคำถามหรือดัชนีชี้วัดแต่ละตัวมีการกระจายของข้อมูลสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจ่ายยา NSAIDs ในโรงพยาบาลมีสัมประสิทธิ์การกระจาย ร้อยละ 60 คะแนนส่วนใหญ่ค่อนข้างไปทางมาก โดยดัชนีชี้วัดทุกตัวมีลักษณะการกระจายแบบเบ้ขวา ดัชนีชี้วัดที่ข้อมูลกระจายไปสมมาตรมากที่สุด คือ ดัชนีชี้วัดการมียาปฏิชีวนะหมดอายุในร้านขายยา ชุดดัชนีชุดนี้มีลักษณะอย่างหนึ่งคือไปวัดที่ผลิตภัณฑ์ไม่มีคุณภาพ โดยยึดหลักตรรกะว่า ถ้าหากพบว่ามีผลิตภัณฑ์ไม่มีคุณภาพน้อย แสดงว่ามีผลิตภัณฑ์มีคุณภาพสูง นอกจากนี้ดัชนีชี้วัดบางตัวมีข้อโต้แย้งเชิงทฤษฎี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจ่ายยา NSAIDs ในโรงพยาบาล ดัชนีชี้วัดข้อนี้ต้องการวัดว่าโรงพยาบาล (แพทย์) จ่ายยา NSAIDs เกินความจำเป็นทางการแพทย์มากน้อยเพียงใด หากจ่ายเกินความจำเป็นมากแสดงว่าผู้จำหน่ายกระจายผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมเข้มงวดที่ไม่ปลอดภัย คือ มีผลิตภัณฑ์ไม่มีคุณภาพอยู่มาก ดัชนีชี้วัดข้อนี้จะต้องมีความระมัดระวังในการเก็บข้อมูลอย่างมาก เพราะแหล่งข้อมูล คือ เกสซักรของโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งจะตอบโดยอาศัยประสบการณ์ร่วมกับความรู้สึกซึ่งอาจไม่ตรงกับการตัดสินใจของแพทย์ผู้สั่งจ่ายยาได้ ดังนั้นในการเก็บข้อมูลจริง เกสซักรโรงพยาบาลชุมชนที่ตอบคำถามควรมีหลักฐานข้อมูลยืนยันคำตอบและการประมาณค่าของตัวแสดงได้ส่วนดัชนีชี้วัดการเก็บยาที่แพทย์สั่งให้ผู้อื่นใช้จะต้องมีความระมัดระวังในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างมาก เพราะยาบางชนิด เช่น ยาแก้ปวด ลดไข้ การกระทำดังกล่าวไม่ใช่ดัชนีชี้วัดว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีคุณภาพ แต่ถ้าเป็นยาปฏิชีวนะหรือยาที่ใช้ เฉพาะโรคเท่านั้นเป็นตัวยกเว้นว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีคุณภาพ จึงจะเป็นดัชนีชี้วัดที่ต้องการวัดที่แท้จริง ประกอบกับการวัดคุณภาพ ของผลิตภัณฑ์โดยการสัมภาษณ์จาก ผู้เกี่ยวข้องอาจได้ข้อมูล ที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง ฉะนั้นการวัดคุณภาพของผลิตภัณฑ์หากจะให้แน่นอนสมควรมีการส่งผลิตภัณฑ์เพื่อตรวจวิเคราะห์ยืนยันทางห้องปฏิบัติการด้วย

ชุดดัชนีชุดที่ 4

คือ ดัชนีวัดความถูกต้องของการกระจายของผลิตภัณฑ์ใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการวัดประกอบด้วยดัชนีชี้วัดที่ใช้ร่วมกัน 10 ตัว มีความน่าเชื่อถือสูงถึง 0.8710 ซึ่งดัชนีชี้วัดแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับดัชนีชี้วัดตัวอื่นๆ ทุกตัวในระดับสูง และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แต่ละข้อกับกลุ่มอยู่ในระดับสูง คือระหว่าง 0.5269 ถึง 0.7010 ดัชนีชี้วัดของเครื่องมือชุดนี้วัดผลิตภัณฑ์ 4 ชนิด ได้แก่ ยา อาหาร วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท และยาเสพติด โดยลักษณะการวัดเป็นการวัดด้านลบ คือ วัดว่ามีปัญหาของการกระจายของผลิตภัณฑ์ไม่ถูกต้องมากน้อยเพียงใด หากผลการวัด พบว่า มีผลิตภัณฑ์ลักษณะดังกล่าวนี้ในสัดส่วนสูงก็จะสรุปได้ว่า การดำเนินงานไม่มีประสิทธิผล ลักษณะของการกระจายของคะแนนของข้อคำถามทุกข้อมีการกระจายสูง ลักษณะของการกระจายทุกข้อมีความเบ้ในทางบวก ค่อนข้างมาก แสดงว่ามีอำนาจจำแนกได้ไม่ค่อยดี

ดัชนีชี้วัดบางตัวยังมีความคลุมเครือในข้อคำถาม ได้แก่ การจำลองความอ้วนในคลินิก แพทย์ ควรกำหนดนิยามของการจำลองความอ้วนในคลินิกไว้ให้ชัดเจนว่าเป็นการจำลองโดยบุคลากรอื่นในลักษณะของการซื้อขายยาลดความอ้วนที่เป็นสูตรสำเร็จเฉพาะของแต่ละคลินิก โดยไม่ผ่านการตรวจวินิจฉัยและสั่งยาจากแพทย์แก่ผู้ป่วยแต่ละรายข้อคำถามชุดนี้เป็นข้อคำถามที่วัดการกระจายวัตถุออกฤทธิ์หรือยาเสพติดที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชา นอกจากนี้ การเก็บข้อมูลในข้อนี้โดยการสอบถามจากคลินิกแพทย์แต่ละแห่งเป็นวิธีการที่ไม่ต้องระมัดระวังและอาศัยเทคนิคที่เฉพาะเจาะจงและต้องไม่ใช่เป็นการสอบถามโดยตรงอาจจะปรับโดยการสุ่มคลินิก แล้วให้อาสาสมัครไปปล่อยซื้อยาลดความอ้วน ส่วนอีกข้อหนึ่ง คือ การขายยาลดความอ้วนโดยวิธีขายตรง ไม่ว่าจะเป็นยาลดความอ้วนประเภทที่เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทหรือจะเป็นยาประเภทยาระบายก็ตามเป็นการกระจายผลิตภัณฑ์ที่ไม่ถูกต้อง คือไม่ถูกต้องทั้งตามหลักกฎหมายและไม่ถูกต้องตามหลักวิชา และวิธีการเก็บข้อมูลจะต้องระมัดระวังอย่างยิ่งโดยจะต้องสอบถามจากพนักงานเจ้าหน้าที่แทนเจ้าหน้าที่อื่นๆ หากเป็นไปได้ควรจะมีหลักฐานยืนยันคำตอบด้วย

ชุดดัชนีชุดที่ 5

เป็นดัชนีวัดความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยดัชนีชี้วัดทั้งหมด 8 ตัว จากดัชนีชี้วัดเชิงประจักษ์ 15 ตัว แต่พบว่า มีดัชนีชี้วัดเพียง 7 ตัวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มในระดับสูงแต่ต้องเพิ่มดัชนีชี้วัดตัวแรก คือ ยาแก้ปวด ลดไข้ เข้ามาด้วยทั้งที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มน้อยมาก ทั้งนี้เพื่อให้มีความครบถ้วนของผลิตภัณฑ์ที่ต้องคุ้มครอง ซึ่งจะเห็นได้จากตารางสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ว่า ยาแก้ปวด ลดไข้ มีความสัมพันธ์กับดัชนีชี้วัดอื่นๆ น้อย นอกจากนี้บางตัวยังมีทิศทางความสัมพันธ์ตรงข้ามกับความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดคู่อื่นๆ แต่เมื่อทดสอบกับผู้บริโภคโดยตรงในจังหวัดอ่างทองกลับพบว่ามีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น และไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งถือว่าน่าพอใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำมาใช้วัดความเหมาะสมภายในอำเภอเดียวกันและเก็บข้อมูลโดยตรงจากผู้บริโภค ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอน บาส มีค่าเพิ่มขึ้นจากครั้งแรก 0.6784 เป็น 0.7543 อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลจากผู้บริโภคตัดสินความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์โดยอาศัยความรู้สึก อาจจะมีผลผิดพลาดได้มากเพราะความเหมาะสมของราคากับความยินดี ที่จะจ่ายของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกัน อีกทั้งความเหมาะสมของราคาควรจะจัดเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นเท่านั้น พวกซบู่ แปรงสีฟันอาจจะไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ชี้วัด

ชุดดัชนีชุดที่ 6

เป็นดัชนีวัดความเสมอภาคในการได้รับความคุ้มครองจากสินค้าและบริการประกอบด้วย ดัชนีชีวิตที่ใช้ร่วมกัน 10 ตัว ที่ได้จากการพัฒนามาจากโครงสร้างเชิงทฤษฎีแล้วสร้างเป็นดัชนีชีวิตเชิงประจักษ์วัดโอกาสที่ประชาชนได้รับความเสมอภาคในการคุ้มครองในด้านต่างๆ ของผลิตภัณฑ์ยา ซึ่งเป็นตัวแทนของผลิตภัณฑ์ที่มีการควบคุมเข้มงวดและผลิตภัณฑ์อาหารซึ่งเป็นตัวแทนที่ควบคุมไม่เข้มงวด เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้แพร่หลาย เมื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่าดัชนีชีวิตมีความสัมพันธ์กับตัวอื่นๆ สูงและมีทิศทางไปในทางเดียวกัน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชีวิตรายข้อกับกลุ่มก็สูงเช่นกัน ยกเว้นดัชนีชีวิตที่ 3 คือ โอกาสที่ประชาชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากยาที่ถูกต้อง มีค่าเพียง 0.3362 เครื่องมือชุดนี้มีความน่าเชื่อถือสูงมาก มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนบาช 0.9754 และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก พบว่ามีองค์ประกอบหรือปัจจัยหลักเพียงปัจจัยเดียว และสามารถอธิบายการแปรผันแทนการแปรผันของดัชนีชีวิตทุกตัวได้ถึงร้อยละ 84 แสดงว่าเครื่องมือมีลักษณะเป็น Unidimensionality ตัวชีวิตแต่ละตัวมี factor loading สูงมาก ดัชนีชีวิตของดัชนีชุดนี้มีความหลากหลาย (variety) สูง โดยเกือบทุกตัวมีสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนสูงกว่าร้อยละ 100 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีอำนาจการจำแนกสูง ดัชนีชีวิตที่มี factor loading ต่อบ้างน้อยกว่าตัวอื่น คือ โอกาสที่ประชาชนได้รับโฆษณาเกี่ยวกับยาบรรจุน้ำแข็ง ทั้งนี้เป็นเพราะคำว่า “ยาบรรจุน้ำแข็ง” อาจทำให้เกิดความสับสน เพราะประชาชนรู้เพียงแต่ว่าได้รับการโฆษณา ดังนั้นเมื่อมีคำว่า “บรรจุน้ำแข็ง” ตามมาด้วย จึงเกิดความไม่แน่ใจในการตอบ ดังนั้นในการวัดจะต้องทำความเข้าใจกับผู้ตอบแบบสอบถามให้ชัดเจน

ชุดดัชนีชุดที่ 7

คือดัชนีวัดการได้รับการชดเชยเมื่อผู้บริโภครู้สึกเกิดความเสียหายจากการบริโภคประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 3 ตัว โดยมีฐานความคิดว่า เมื่อผู้บริโภคเกิดความเสียหายแล้วจะมีการร้องเรียน ซึ่งต้องมีความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งเพราะสัดส่วนของผู้บริโภคที่ร้องเรียนเมื่อเสียหาย มีลักษณะเป็นแบบ iceburge phenomenon ดังนั้นผลที่ได้จากการวัดด้วยเครื่องมือชุดนี้จะเป็นการวัดการได้รับการชดเชยเมื่อผู้บริโภคเกิดความเสียหายจากการบริโภคแล้วมีการร้องเรียนหรือมีการแจ้งความเสียหายที่ได้รับอย่างเป็นระบบส่วนในประเด็นของดัชนีชี้วัดแต่ละข้อ ดัชนีชี้วัดตัวที่ 2 เป็นการวัดสัดส่วนของผู้บริโภคที่พึงพอใจต่อการชดเชยที่ได้รับเป็นการเทียบจากฐาน คือ ผู้บริโภคที่ได้รับการชดเชยทั้งหมด ซึ่งเชื่อมต่อมาจากดัชนีชี้วัด ข้อ 1 การใช้เครื่องมือชุดนี้มีข้อควรระวัง 2 ประการ ประการแรก คือ การเก็บข้อมูลของดัชนีชี้วัดข้อ 1 และ 3 เป็นการเก็บข้อมูลทุติยภูมิซึ่งจะต้องมีระบบการบันทึกไว้เป็นอย่างดี ประการที่สอง คือ การเก็บข้อมูลดัชนีชี้วัดข้อ 2 เป็นการวัดความรู้สึกพึงพอใจของผู้บริโภค แต่ไปสอบถามจากบุคคลอื่นจะต้องมีความระมัดระวังเพราะความรู้สึกพอใจของเจ้าหน้าที่กับประชาชนผู้บริโภคเองอาจจะไม่ตรงกัน ถ้าเป็นไปได้ควรสอบถามจากผู้บริโภคโดยตรงจะได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือตรงกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. ชุดดัชนีที่สร้างขึ้นทั้ง 7 ชุด เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดค่าทางสังคม (social measurement) โดยวัดจากค่าบ่งชี้หรือดัชนีชี้วัด (indicator) ที่ต้องใช้วัดร่วมกันในแต่ละชุด เพื่อไปสรุป เป็นค่าที่ต้องการวัดที่แท้จริง ดังนั้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงดัชนีชี้วัดเป็นระยะๆ อาจจะ 2 ปีครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วน ของผลิตภัณฑ์ที่ใช้เป็นเป้าหมายในการวัด
2. ชุดดัชนีที่เกี่ยวข้องและอ้างอิงถึงผลิตภัณฑ์จำเพาะอาจจะปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับ ภูมิภาคได้ แต่ถ้ามีการปรับปรุงในลักษณะนี้ผลการประเมินต้องใช้เปรียบเทียบกับตนเองภายใน ภูมิภาค
3. ชุดดัชนีชี้วัดที่ได้บางตัว และการนำดัชนีชี้วัดไปใช้ยังมีข้อบกพร่อง จึงควรปรับปรุงให้ เหมาะสมก่อนนำไปใช้วัดจริง
4. การนำไปใช้ประโยชน์ควรจัดทำเป็นคู่มือ ซึ่งมีแบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบบันทึก ข้อมูล ตลอดจนการสุ่มตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล โดยอธิบายให้ชัดเจนเพื่อให้ ง่ายต่อผู้ที่นำไปใช้จริงในพื้นที่ ■

บรรณานุกรม

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานคุ้มครองผู้บริโภคทาง
สาธารณสุข. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2539
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. การวิจัยประเมินผล (ภาค 2) : กระบวนการวิจัยประเมินผล .
กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2527
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. การสร้างมาตรวัดในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ . กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2534.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์,
2536
- สมหวัง พิริยานุวัฒน์. รวบรวมบทความทาง การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬา
ลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528
- คณะกรรมการอาหารและยา, สำนักงาน. แผนพัฒนาการสาธารณสุขในช่วงแผนพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) สาขาการคุ้มครอง
ผู้บริโภคด้านสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2540.
- นโยบายและแผนสาธารณสุข, สำนัก. รายงานผลการศึกษาเรื่องสถานภาพของแผนพัฒนาการ
สาธารณสุข ในอดีต-ปัจจุบันและทิศทางของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ด้านสาธารณสุข . กรุงเทพฯ : 2539.
- นโยบายและแผนสาธารณสุข . สำนัก. สรุปผลการประชุมเรื่อง เครื่องชี้วัดเพื่อการประเมิน
ผลแผนพัฒนาการสาธารณสุข ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก,
2540.
- นโยบายและแผนสาธารณสุข, สำนัก. เครื่องชี้วัดการประเมินผลการพัฒนาด้านสาธารณสุข
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544).
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2541.
- Richard A. Zeller, Edward G. carmines. Measurement in the social sciences : the
link between theory and data. USA, 1980.

ภาคผนวก

(สำเนา)

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ที่ 49/2540

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการ
ปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ
ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8
(พ.ศ.2540-2544)

เพื่อให้การดำเนินการโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและประสบผลสำเร็จ จึงเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย

1.1 เลขานุการคณะกรรมการอาหารและยา	ที่ปรึกษา
1.2 นายเฉลิมชัย ชูเมือง รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ประธานกรรมการ	
1.3 ผู้แทนสำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
1.4 ผู้แทนสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
1.5 ผู้แทนสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	กรรมการ
1.6 ผู้อำนวยการกองควบคุมอาหาร	กรรมการ
1.7 ผู้อำนวยการกองควบคุมยา	กรรมการ
1.8 ผู้อำนวยการกองควบคุมเครื่องสำอาง	กรรมการ
1.9 ผู้อำนวยการกองควบคุมเครื่องมือแพทย์	กรรมการ
1.10 ผู้อำนวยการกองควบคุมวัตถุมีพิษ	กรรมการ
1.11 ผู้อำนวยการกองควบคุมวัตถุเสพติด	กรรมการ
1.12 ผู้อำนวยการกองสารวัตร	กรรมการ
1.13 ผู้อำนวยการกองเผยแพร่และควบคุมการโฆษณา	กรรมการ
1.14 ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ	กรรมการ
1.15 นางบุญศรี เล่าหักดี	
ประธานหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข	กรรมการ
1.16 ผู้อำนวยการกองวิชาการ	กรรมการและเลขานุการ
1.17 นายชาญชัย เอื้อชัยกุล	กองวิชาการ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
1.17 นางฉวีวรรณ ศรีโกล	กองวิชาการ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. วางแผน บริหาร และจัดการโครงการ ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนให้การดำเนินโครงการฯ นี้ สำเร็จบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการเรื่องดัชนีชี้วัดตามความเหมาะสม

2. คณะกรรมการดำเนินการ ประกอบด้วย

2.1	นายเฉลิมชัย ชูเมือง	รองเลขาธิการฯ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
2.2	พตท. ดร.นภดล ทองนพเนื้อ	สำนักงานแพทย์ใหญ่กรมตำรวจ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
2.3	นางสุบุญญา หุตังคบดี	ผู้อำนวยการกองวิชาการ	หัวหน้าคณะกรรมการ
2.4	นางวิยะดา สนธิชัย	กองวิชาการ	กรรมการ
2.5	นางจงกลณี วิทยารุ่งเรืองศรี	กองวิชาการ	กรรมการ
2.6	น.ส.นิภาภรณ์ จัยวัฒน์	กองเผยแพร่และควบคุมการโฆษณา	กรรมการ
2.7	นายนิรัตน์ เตียสุวรรณ	กองเผยแพร่และควบคุมการโฆษณา	กรรมการ
2.8	นายชม ขาวสะอาด	กองควบคุมอาหาร	กรรมการ
2.9	น.ส.พรพรรณ สุนทรธรรม	กองควบคุมเครื่องสำอาง	กรรมการ
2.10	นางวิไล บัณฑิตานุกูล	กองควบคุมวัตถุมีพิษ	กรรมการ
2.11	นายวินิจ อัครกิจวิริ	กองควบคุมยา	กรรมการ
2.12	นายวชิระ อำพนธ์	กองควบคุมวัตถุเสพติด	กรรมการ
2.13	นายยุทธนา นรภูมิพิทักษ์	คป.เขต 2	กรรมการ
2.14	นางอาภาภรณ์ ปิยะปราโมทย์	กองสารวัตร	กรรมการ
2.15	นายบัณฑิต กงตาล	ศูนย์สารสนเทศฯ	กรรมการ
2.16	น.ส.สุจิตรา ภัทรเวชภูมิ	กองควบคุมเครื่องมือแพทย์	กรรมการ
2.17	นายชาญชัย เอื้อชัยกุล	กองวิชาการ	กรรมการและเลขานุการ
2.18	นางฉวีวรรณ ศรีโกลม	กองวิชาการ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
2.19	นายสมศักดิ์ สุหรั่งพรหม	กองวิชาการ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. พิจารณาจัดทำร่างดัชนีชี้วัด ตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8
2. บริหารจัดการให้การดำเนินการพัฒนาดัชนีชี้วัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
3. กำหนดวิธีการใช้เครื่องมือ ขบวนการประเมินค่า และการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการประเมินผลลัพธ์ตามดัชนีชี้วัด
4. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการอำนวยการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540

สำเนาถูกต้อง
ฉวีวรรณ ศรีโกลม
(นางฉวีวรรณ ศรีโกลม)
นักวิชาการสุขาภิบาล 6

ภักดี โพธิศิริ
(นายภักดี โพธิศิริ)
เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

(สำเนา)

**โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการดำเนินการ
โครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้าน
ผลิตภัณฑ์สุขภาพ
ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8
(พ.ศ. 2540 - 2544)**

1. หลักการและเหตุผล

การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้ประชาชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีคุณภาพปลอดภัยมีประสิทธิภาพกระจายอย่างเหมาะสมและสมประโยชน์ซึ่งในการปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นรูปธรรมถูกต้องแม่นยำเชื่อถือได้และนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงได้อนุมัติให้ดำเนินการโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์ ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการโครงการที่สำคัญยิ่ง และเป็นขั้นตอนแรก คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาดัชนีชี้วัดฯ จึงได้จัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขึ้น

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อจัดทำร่างดัชนีชี้วัดตามวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อนำไปประกอบการระดมสมองผู้เกี่ยวข้องต่อไป
- 2.2 เพื่อกำหนดวิธีการใช้เครื่องมือ ขบวนการประเมินค่าและการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามดัชนีชี้วัด
- 2.3 เพื่อกำหนดเงื่อนไขของความสำเร็จและล้มเหลว โดยเฉพาะในส่วนของการใช้ประโยชน์ในแต่ละระดับ

3. วิธีการประชุม

- 3.1 บรรยาย/อภิปราย
- 3.2 ประชุมกลุ่มย่อย
- 3.3 นำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อย

4. ผู้เข้าร่วมประชุม

จำนวนประมาณ 30 คน ประกอบด้วย

- คณะกรรมการดำเนินการโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ
- ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. ระยะเวลาดำเนินการ

จัดประชุม จำนวน 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 วันที่ 18 - 19 มีนาคม 2540

ครั้งที่ 2 วันที่ 23 -25 มีนาคม 2520

6. สถานที่

ครั้งที่ 1 ณ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ครั้งที่ 2 โรงแรมในจังหวัดระยอง

7. วิทยากร

จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

มหาวิทยาลัย

กรมตำรวจ

8. งบประมาณ

จากงานนโยบายและแผนกองวิชาการ

รวมทั้งสิ้น 156,280 บาท

ดังรายละเอียดดังนี้

ครั้งที่ 1 ค่าใช้จ่ายผู้เข้ารับการอบรม

- ค่าอาหารกลางวัน

150 บาท x 30 คน x 2 วัน = 9,000 บาท

- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม

50 บาท x 30 คน x 2 วัน = 3,000 บาท

- ค่าตอบแทนวิทยากร

600 บาท x 3 ชม. x 4 คน = 7,200 บาท

- ค่าเอกสารประชุม

100 บาท x 30 คน = 3,000 บาท

- ค่าเบี้ยเลี้ยงเจ้าหน้าที่จากภูมิภาค

60 บาท x 4 คน x 2 วัน = 480 บาท

- ค่าที่พักเจ้าหน้าที่จากภูมิภาค

800 บาท x 4 คน x 2 วัน = 6,400 บาท

- ค่าพาหนะเจ้าหน้าที่จากภูมิภาค

1,000 บาท x 4 คน = 4,000 บาท

ครั้งที่ 2

1) ค่าใช้จ่ายผู้เข้ารับการอบรม

- ค่าที่พัก

$$800 \text{ บาท} \times 25 \text{ คน} \times 2 \text{ คืน} = 40,000 \text{ บาท}$$

- ค่าพาหนะเดินทาง

$$1,000 \text{ บาท} \times 25 \text{ คน} = 25,000 \text{ บาท}$$

- ค่าอาหารเครื่องดื่ม

$$500 \text{ บาท} \times 25 \text{ คน} \times 2 \text{ วัน} = 25,000 \text{ บาท}$$

- ค่าเบี้ยเลี้ยง

$$60 \text{ บาท} \times 25 \text{ คน} \times 2 \text{ วัน} = 3,000 \text{ บาท}$$

2) ค่าใช้จ่ายวิทยากร

- ค่าที่พัก

$$800 \text{ บาท} \times 5 \text{ คน} \times 2 \text{ คืน} = 8,000 \text{ บาท}$$

- ค่าพาหนะเดินทาง

$$1,000 \text{ บาท} \times 5 \text{ คน} = 5,000 \text{ บาท}$$

- ค่าอาหารเครื่องดื่ม

$$500 \text{ บาท} \times 5 \text{ คน} \times 2 \text{ วัน} = 5,000 \text{ บาท}$$

- ค่าเบี้ยเลี้ยง

$$600 \text{ บาท} \times 3 \text{ ชม.} \times 4 \text{ คน} = 7,200 \text{ บาท}$$

3) ค่าเอกสารการประชุม

$$200 \text{ บาท} \times 25 \text{ คน} = 5,000 \text{ บาท}$$

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ร่างดัชนีชี้วัดฯ วิธีการใช้เครื่องมือ ขบวนการประเมินค่า และการจัดเก็บข้อมูล ตลอดจน
เงื่อนไขของความสำเร็จและความล้มเหลว เพื่อนำไประดมสมองผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

สุบุญญา หุตงคบดี
(นางสุบุญญา หุตงคบดี)
ผู้อำนวยการกองวิชาการ

ผู้เสนอโครงการ

เฉลิมชัย ชูเมือง
(นายเฉลิมชัย ชูเมือง)
รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

ผู้เห็นชอบโครงการ

ภักดี โพธิศิริ
(นายภักดี โพธิศิริ)
เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

ผู้อนุมัติโครงการ

สำเนาถูกต้อง
ฉวีวรรณ ศรีโกมล
(นางฉวีวรรณ ศรีโกมล)
นักวิชาการสุขาภิบาล 6

คำชี้แจง
แบบสอบถามการพัฒนาศูนย์วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครอง
ผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบความคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ เพื่อนำมาเตรียมการประชุมสัมมนาระดมสมองผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้บริโภค และองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในที่สุด

เนื่องจากการตอบแบบสอบถามนี้จำเป็นต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตลอดจนความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ฉะนั้นจึงขอความร่วมมือจากท่าน โปรดสละเวลาตอบแบบสอบถามนี้อย่างรอบคอบเพื่อประโยชน์ในการพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภคร่วมกันด้วย จะเป็นพระคุณ

อนึ่งแบบสอบถามนี้มีรูปแบบการตอบที่เฉพาะเจาะจงในด้านเนื้อหาและรูปแบบการตอบ จึงขอให้ท่านกรุณาทำความเข้าใจในตัวอย่างการตอบให้ดีก่อนตอบคำถามเหล่านั้นและหากมีปัญหาหรือข้อสงสัยประการใด กรุณาสอบถามที่ คุณฉวีวรรณ ศรีโกมล โทร. 5907264 หรือ คุณชาญชัย เอื้อชัยกุล โทร. 5907288

ขอความกรุณาส่งแบบสอบถามกลับภายในวันที่ 30 สิงหาคม 2540 ด้วย จะเป็นพระคุณ

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

โทร. 5907264

กรกฎาคม 2540

แบบสอบถามการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับบุคคล

- 1.) ชื่อ นามสกุล
- 2.) เพศ
 - ☐ ชาย
 - ☐ หญิง
- 3.) อายุ ปี
- 4.) ระดับการศึกษา
 - ☐ ปริญญาตรี
 - ☐ ปริญญาโท
 - ☐ ปริญญาเอก
 - ☐ อื่น ๆ
- 5.) ประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้ากลุ่ม คบส. ปี

ตอนที่ 2 คำถามต่อไปนี้เป็นเพื่อให้ท่านประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม หรือความเป็นตัวแทน (แล้วแต่กรณี) ของข้อความหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานคุ้มครองผู้บริโภค โดยการให้คะแนนจาก 0-5 (0 คะแนน หมายถึง ไม่เหมาะสมหรือไม่เกี่ยวข้องกันเลย, 5 คะแนน หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด)

หมายเหตุ การให้คะแนนมิใช่การจัดลำดับความสำคัญเพราะฉะนั้นคำตอบแต่ละข้ออาจได้คะแนนเท่ากันก็ได้ และกรุณาให้คะแนนทุกข้อ

ดั่ง แสดง ใน ตัวอย่าง

ตัวอย่าง

คำถาม : ข้อความต่อไปนี้มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดในการสะท้อนว่า
“รัฐบาลส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภค”

- ก. สำนักงานกฤษฎีกาจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
- ข. รัฐบาลออกกฎหมาย พรบ. คุ้มครองผู้บริโภค
- ค. รัฐบาลจัดสรรงบประมาณสำหรับการคุ้มครองผู้บริโภค
- ง. รัฐบริการชดเชยความเสียหายอย่างเต็มที่
- จ. ข้าราชการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

การตอบ : หากนาย ก. เป็นผู้ตอบเขาจะตอบว่า

-4..... ก. สำนักงานกฤษฎีกาจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
-5..... ข. รัฐบาลออกกฎหมาย พรบ. คุ้มครองผู้บริโภค
-4..... ค. รัฐบาลจัดสรรงบประมาณสำหรับการคุ้มครองผู้บริโภค
-1..... ง. รัฐบริการชดเชยความเสียหายอย่างเต็มที่
-0..... จ. ข้าราชการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

ความหมาย : นาย ก เห็นว่า ข้อ ข เหมาะสมมากที่สุด ข้อ ก และ ข้อ ค เหมาะสมมากเท่ากัน, ข้อ ง เหมาะสมน้อยที่สุด และ ข้อ จ ไม่เกี่ยวข้อง

เมื่อท่านเข้าใจแล้วกรุณาให้คะแนน (0 – 5) ของคำถามต่อไปนี้

2.1 ข้อความต่อไปนี้มีความเหมาะสมเพียงใดที่จะสะท้อนให้เห็นว่า “ผู้บริโภครู้จักบริโภค”

- ก. ผู้บริโภคหาข้อมูลก่อนใช้จ่าย
- ข. ผู้บริโภคหาข้อมูลก่อนใช้ผลิตภัณฑ์วัตถุดิบตราย
- ค. ผู้บริโภคสอบถามข้อมูลคุณภาพของสินค้าที่มีราคาถูกก่อนซื้อ
- ง. ผู้บริโภคเลือกแหล่งซื้อยาที่ถูกต้อง
- จ. ผู้บริโภคใช้เครื่องสำอางอย่างถูกวิธี
- ฉ. ผู้บริโภคใช้ผลิตภัณฑ์อาหารตรงตามวัตถุประสงค์ของผลิตภัณฑ์

2.2 ข้อความต่อไปนี้มีความเหมาะสมเพียงใดที่จะสะท้อนให้เห็นว่า “ผู้บริโภครู้จักพัฒนาตนเอง”

- ก. นักเรียนมีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมคุ้มครองผู้บริโภค
- ข. นักเรียนมีการเรียกร้องสิทธิของผู้บริโภค
- ค. ชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค
- ง. ชุมชนมีการแจ้งเบาะแสการกระทำผิดเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค
- จ. ผู้นำชุมชนมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค
- ฉ. ผู้นำชุมชนมีการเรียกร้องสิทธิของผู้บริโภค

2.3 การที่จะทราบว่า “ผู้บริโภคได้รับการชดเชยเมื่อได้รับความเสียหายหรืออันตรายจากการบริโภค” สามารถพิจารณาได้จากข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

- ก. จำนวนของผู้บริโภคที่ได้รับการชดเชยความเสียหายจากผู้ประกอบการต่อจำนวนผู้ร้องขอ
- ข. จำนวนครั้งที่เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการให้กับผู้ร้องเรียนต่อจำนวนครั้งที่ได้รับการร้องเรียน
- ค. จำนวนของผู้บริโภคที่รู้แหล่งร้องเรียนต่อจำนวนผู้บริโภคทั้งหมด
- ง. ความพึงพอใจที่ผู้บริโภคได้รับเมื่อได้รับความชดเชยความเสียหาย
- จ. ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เมื่อร้องเรียน

2.4 สิ่งต่างๆ ต่อไปนี้สะท้อนเพียงใดให้เห็นถึง “ความเสมอภาคของคนในเมืองและชนบทในการได้รับผลิตภัณฑ์สุขภาพ”

- ก. อาหารที่จำหน่ายในชนบทและในเมืองมีความปลอดภัยเท่าเทียมกัน
- ข. อาหารที่จำหน่ายในชนบทและในเมืองมีมาตรฐานเท่าเทียมกัน
- ค. ยาที่จำหน่ายในชนบทและในเมืองมีความปลอดภัยเท่าเทียมกัน
- ง. ยาที่จำหน่ายในชนบทและในเมืองมีมาตรฐานเท่าเทียมกัน
- จ. ยาที่จำหน่ายในชนบทและในเมืองมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน
- ฉ. เครื่องสำอางที่จำหน่ายในชนบทและในเมืองมีความปลอดภัยเท่าเทียมกัน
- ข. วัตถุดิบตรายที่จำหน่ายในชนบทและในเมืองมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน

2.5 ข้อความต่อไปนี้มีความสามารถเพียงใดที่จะแสดงให้เห็นว่า “ผลิตภัณฑ์สุขภาพมีราคาเหมาะสม”

- ก. อาหารมีราคาสมปริมาณ
- ข. ผู้บริโภคพอใจกับราคาของอาหารที่ซื้อ
- ค. ยามีราคาสมกับคุณภาพ

- ง. ยามีราคาสัมกับประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับ
- จ. ราคาขายของยาเหมาะสมกับต้นทุนการผลิต
- ฉ. เครื่องสำอางมีราคาสัมปริมาณ
- ช. ผู้บริโภคพอใจกับราคาเครื่องสำอางที่ซื้อ
- ญ. เครื่องสำอางมีราคาสัมคุณภาพ
- ฎ. เครื่องมือแพทย์มีราคาสัมประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับ
- ฐ. ราคาขายของเครื่องมือแพทย์เหมาะสมกับต้นทุนการผลิต
- 2.6 สิ่งต่างๆ ต่อไปนี้เป็นตัวพิสูจน์เพียงใดว่า “ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่กระจายในอำเภอที่ท่านรับผิดชอบมีคุณภาพดี”
- ก. ในครัวเรือนของราษฎรทั่วไปมีแต่อาหารที่ปลอดภัย
- ข. ร้านค้าจำหน่ายแต่อาหารที่ได้มาตรฐาน
- ค. ร้านขายยาขายแต่ยาที่ได้มาตรฐาน
- ง. โรงงานยาในอำเภอผลิตแต่ยาที่ได้มาตรฐาน
- จ. โรงงานผลิตเครื่องสำอางในอำเภอผลิตแต่เครื่องสำอางที่ดี
- 2.7 ข้อความต่อไปนี้สามารถสะท้อนว่า “ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีในอำเภอมีการกระจายอย่างถูกต้อง” ได้ดีเพียงใด
- ก. เครื่องสำอางที่ผลิตในอำเภอผลิตจากแหล่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย
- ข. วัตถุประสงค์ที่จำหน่ายในอำเภอจำหน่ายจากแหล่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย
- ค. ยาที่จำหน่ายในอำเภอจำหน่ายถูกต้องตามหลักวิชาการ
- ง. ผู้บริโภคบริโภคอาหารอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
- จ. ผู้บริโภคใช้เครื่องมือแพทย์ถูกต้องตามหลักวิชาการ
- 2.8 ข้อความต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่า “ผลิตภัณฑ์สุขภาพมีฉลากที่ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน” เพียงใด
- ก. เครื่องสำอางมีฉลากภาษาไทย
- ข. เครื่องสำอางมีฉลากภาษาไทยที่มีข้อความบังคับครบถ้วน
- ค. อาหารมีฉลากที่มีข้อมูลบังคับถูกต้องครบถ้วน
- ง. ยามีฉลากที่มีข้อมูลบังคับถูกต้องครบถ้วน
- จ. วัตถุอันตรายมีฉลากที่มีข้อมูลบังคับถูกต้องครบถ้วน
- 2.9 ข้อความต่อไปนี้มีความเหมาะสมที่จะแสดงว่า “การโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพมีข้อมูลถูกต้องครบถ้วน” เพียงใด
- ก. การโฆษณาอาหารทางวิทยุมีข้อความบังคับถูกต้องครบถ้วน
- ข. การโฆษณาทางวิทยุมีความบังคับถูกต้องครบถ้วน
- ค. การโฆษณาทางโทรทัศน์มีความบังคับถูกต้องครบถ้วน
- ง. การโฆษณาเครื่องสำอางทางสื่อสิ่งพิมพ์มีข้อมูลที่ถูกต้อง
- จ. การโฆษณาเครื่องสำอางทางสื่อสิ่งพิมพ์มีข้อมูลที่ถูกต้องไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด

ตอนที่ 3 ตอนนี้เป็นการให้ท่านเลือกผลิตภัณฑ์เพียง 3 ชนิด สำหรับเป็นตัวแทนของผลิตภัณฑ์สุขภาพประเภทต่าง ๆ ในการประเมินสถานการณ์ของการคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชนระดับอำเภอ ก่อนตอบโปรดทำความเข้าใจกับตัวอย่างที่ให้นี้

ตัวอย่าง

- คำถาม :** หากต้องการพิสูจน์ว่าอาหารสำหรับเด็กที่มีอยู่ในอำเภอของท่าน ปลอดภัยหรือไม่ท่านจะเลือกผลิตภัณฑ์อะไร เพียง 3 ชนิด เพื่อมาพิสูจน์
- คำตอบ :** หากนาย ก. เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เขาจะตอบดังนี้
1. ลูกอม
 2. น้ำหวาน
 3. ข้าวเกรียบกุ้ง
- ความหมาย :** นาย ก. เห็นว่า ลูกอม น้ำหวานและข้าวเกรียบกุ้ง สามารถเป็นตัวแทนในการพิสูจน์ว่าอำเภอที่เขารับผิดชอบมีอาหารสำหรับเด็กปลอดภัย
- คำถาม :** หากต้องการพิสูจน์ว่ายาที่จ่ายจากคลินิกแพทย์ได้มาตรฐานหรือไม่ ท่านจะเลือกดูที่ยา ชนิดใดเพียง 3 ชนิด
- คำตอบ :** หากนาย ก. เป็นผู้ตอบคำถามเขาจะตอบดังนี้
1. Aspirin
 2. Diazepam
 3. Ibuprofen
- ความหมาย :** นาย ก. เห็นว่า ยา Aspirin , Diazepam และ Ibuprofen สามารถเป็นตัวแทนในการพิสูจน์ได้ว่ายาที่จ่ายจากคลินิกแพทย์ได้มาตรฐาน

เมื่อท่านเข้าใจแล้วโปรดตอบคำถามต่อไปนี้

3.1 หากต้องการพิสูจน์เกี่ยวกับอาหารในอำเภอของท่านในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ ท่านจะเลือกผลิตภัณฑ์อะไรเพียง 3 ชนิดเพื่อนำมาพิสูจน์

เพื่อพิสูจน์ว่า	ผลิตภัณฑ์ที่จะเลือกมาพิสูจน์		
	1	2	3
➡ อาหาร ประจำครัวเรือนของประชาชนมีความปลอดภัยหรือไม่			
➡ ร้านค้าจำหน่าย อาหาร ได้มาตรฐานหรือไม่			
➡ ฉลากของ อาหาร มีข้อมูลบังคับถูกต้องครบถ้วนหรือไม่			
➡ การโฆษณา อาหาร ทางวิทยุมีข้อความบังคับถูกต้องครบถ้วนหรือไม่			
➡ อาหาร มีราคาสมปริมาณหรือไม่			
➡ ผู้บริโภคพอใจกับราคาของ อาหาร ที่ซื้อหรือไม่			
➡ ผู้บริโภคบริโภค อาหาร ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่			
➡ อาหาร ที่จำหน่ายในชนบทมีความปลอดภัยเท่าเทียมในเมืองหรือไม่			
➡ อาหาร ที่จำหน่ายในชนบทมีมาตรฐานเท่าเทียมในเมืองหรือไม่			

3.1 หากท่านต้องการทราบสถานการณ์ต่างๆ ต่อไปนี้ เกี่ยวกับ ยา ในอำเภอของท่าน ท่านจะเลือก
ผลิตภัณฑ์ใดเพียง 3 ชนิด มาเป็นตัวพิสูจน์

เพื่อพิสูจน์ว่า	ผลิตภัณฑ์ที่จะเลือกมาพิสูจน์		
	1	2	3
➡ โรงงานยาในอำเภอผลิต ยา ที่ได้มาตรฐานหรือไม่			
➡ ร้านขายยามีแต่ ยา ที่ได้มาตรฐานไว้จำหน่ายหรือไม่			
➡ ผู้จำหน่ายจำหน่าย ยา ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่			
➡ ฉลากของ ยา มีข้อมูลบังคับถูกต้องครบถ้วนหรือไม่			
➡ การโฆษณา ยา ทางโทรทัศน์มีข้อความบังคับถูกต้องครบถ้วนหรือไม่			
➡ การโฆษณา ยา ทางวิทยุมีข้อความบังคับถูกต้องครบถ้วนหรือไม่			
➡ ยา มีราคาสมกับคุณภาพหรือไม่			
➡ ยา มีราคาสมกับประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับหรือไม่			
➡ ราคาขายของ ยา เหมาะสมกับต้นทุนการผลิตหรือไม่			
➡ ยา ที่จำหน่ายในชนบทมีความปลอดภัยเท่าเทียมในเมืองหรือไม่			
➡ ยา ที่จำหน่ายในชนบทมีมาตรฐานเท่าเทียมในเมืองหรือไม่			
➡ ยา ที่จำหน่ายในชนบทมีประสิทธิภาพเท่าเทียมในเมืองหรือไม่			

3.3 โปรดเลือกชนิดของเครื่องสำอาง แล้วแต่กรณีเพียง 3 ชนิด เพื่อเป็นตัวแทนของเครื่องสำอางทั้งหมดในระดับอำเภอเพื่อการพิสูจน์ต่อไปนี้

เพื่อพิสูจน์ว่า	ผลิตภัณฑ์ที่จะเลือกมาพิสูจน์		
	1	2	3
➡ โรงงานผลิตเครื่องสำอางผลิต เครื่องสำอาง ที่ดีหรือไม่			
➡ ผู้ผลิตผลิต เครื่องสำอาง ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่			
➡ เครื่องสำอาง มีฉลากภาษาไทยหรือไม่			
➡ เครื่องสำอาง มีฉลากภาษาไทยที่มีข้อความบังคับครบถ้วนหรือไม่			
➡ การโฆษณา เครื่องสำอาง ทางสื่อสิ่งพิมพ์มีข้อความที่ถูกต้องไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือไม่			
➡ เครื่องสำอาง มีราคาสมปริมาณหรือไม่			
➡ เครื่องสำอาง มีราคาสมคุณภาพหรือไม่			
➡ ผู้บริโภคพอใจกับราคาของ เครื่องสำอาง ที่ซื้อหรือไม่			
➡ เครื่องสำอาง ที่จำหน่ายในชนบทมีความปลอดภัยเท่าเทียมในเมืองหรือไม่			

3.4 โปรดเลือกชนิดของเครื่องมือแพทย์หรือวัตถุอันตรายหรือวัตถุเสพติดแล้วแต่กรณีเพียงผลิตภัณฑ์ละ 3 ชนิด เพื่อเป็นตัวแทนของผลิตภัณฑ์ในระดับอำเภอเพื่อการพิสูจน์ต่อไปนี้

เพื่อพิสูจน์ว่า	ผลิตภัณฑ์ที่จะเลือกมาพิสูจน์		
	1	2	3
➡ เครื่องมือแพทย์มีราคาคู่ประโยชน์			
➡ เครื่องมือแพทย์มีราคาคู่ต้นทุน			
➡ ผู้บริโภคใช้ เครื่องมือแพทย์ ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่			
➡ ฉลาก วัตถุอันตรายมีข้อมูลบังคับถูกต้องครบถ้วนหรือไม่			
➡ วัตถุอันตรายที่จำหน่ายในชนบทมีประสิทธิภาพเท่าเทียมในเมืองหรือไม่			
➡ ผู้จำหน่ายจำหน่าย วัตถุเสพติด ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่			

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาสละเวลาทำความเข้าใจและตอบแบบสอบถามนี้ ข้อมูลที่ได้จากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำมาประกอบการพิจารณาหาเครื่องชี้วัดสถานการณ์ คุ่มครองผู้บริโภคต่อไป

อนึ่งหากท่านมีข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นประการใดเกี่ยวกับแบบสอบถามหรือการดำเนินงานคุ่มครองผู้บริโภค กรุณาแสดงความคิดเห็น

ข้อ เ ส น อ แ น ะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อผู้บริหารที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับดัชนีชี้วัด

1.	ศ.ดร.ภักดี โปธิศิริ	รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
2.	นพ.มงคล ณ สงขลา	เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
3.	กญ.ฉันทนา จุติเทพารักษ์	เภสัชกร 10 วช. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
4.	นพ.สุจิต ศรีประพันธ์	ผู้ตรวจราชการกระทรวงฯ
5.	นพ.บรรพต ตันธีรวงศ์	รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
6.	นพ.เฉลิมชัย ชูเมือง	รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
7.	นพ.ศิริวัฒน์ ทิพย์ธราดล	รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
8.	กก.วิศิษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ	เภสัชกร 9 วช. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
9.	กก.ปราณี ธนสิทธิ์	รักษาการ เภสัชกร 10วช. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
10.	นพ.ยงยุทธ ขจรธรรม	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
11.	นพ.สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ	ผู้ช่วยปลัดกระทรวงสาธารณสุข
12.	นพ.ทรงกิจ อติวานิชยพงศ์	นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการ
13.	นพ.สุริยะ วงศ์คงคาเทพ	นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดลพบุรี
14.	นพ.บุญชัย สมบูรณ์สุข	ผู้อำนวยการสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม
15.	นายอนุวัฒน์ ธรรมชัย	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัชมินตรี
16.	นพ.อำนาจ กาจันะ	รองผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข
17.	ดร.ปนัดดา ชิลวา	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ 9 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
18.	ผศ.กก.พงศ์เทพ สุธีรวุฒิ	คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คำถามเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับผู้ปฏิบัติงาน

1. ถ้าต้องการเก็บตัวอย่างสิ่งของเพียง 5 ชนิด มาเป็นตัวแทนเพื่อพิสูจน์ว่า ผลิตภัณฑ์สุขภาพในอำเภอใดอำเภอหนึ่งมีคุณภาพกลุ่มของท่านคิดว่าจะเก็บอะไร เก็บจากที่ใดและเอามาพิสูจน์หาคุณสมบัติอย่างไร นอกจากนี้ หากท่านสามารถให้เหตุผลได้ก็จะเป็นการดียิ่ง

ลำดับ ตัวอย่าง	สิ่งของ ปลาเค็ม	เก็บจาก ร้านข้าวต้ม	เพื่อหา บอแรกซ์	เหตุผล ปลาเค็มมีขายทั่วไป บอแรกซ์ ทำให้ไม่ปลอดภัย
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

2. ถ้าต้องการไปตรวจสอบสิ่งของเพียง 5 ชนิด เพื่อเป็นตัวแทนที่จะบอกว่าผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพในอำเภอใดอำเภอหนึ่งอยู่ในที่ที่ควรอยู่กลุ่มของท่านคิดว่าควรตรวจสอบอะไร ตรวจสอบที่ไหน ถ้าพบหรือไม่พบหมายความว่าอย่างไร และทำไมจึงเลือกตรวจสอบสิ่งของทั้ง 5 ชนิดนั้น

ลำดับ ตัวอย่าง	สิ่งของ เข็มฉีดยา	เก็บจาก ร้านขายของชำ	เพื่อหา ถ้าพบ-ผิด กม.	เหตุผล เข็มฉีดยาเป็นตัวแทนของ เครื่องมือแพทย์
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

โปรดตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. กลุ่มท่านคิดว่า “การพัฒนาตนเอง” ของผู้บริโภคหมายความว่าอย่างไร กรุณาเขียนให้ได้ภายใน 2 บรรทัด

.....

.....

.....

- ข. กลุ่มท่านคิดว่า พฤติกรรมต่อไปนี้ของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพ เป็นการพัฒนาตนเองหรือไม่ (สามารถตอบว่า ใช่ , ไม่ใช่ , ไม่แน่ใจ)

1. นาย ก. อ่านฉลากยาแก้ท้องเสียก่อนจะซื้อ
2. นาย ก. หาข้อมูลเกี่ยวกับยาแก้ท้องเสียเก็บเอาไว้เพื่อใช้ในการซื้อ
3. นาย ก. หาข้อมูลเกี่ยวกับโทษของผงชูรสเพื่อเอาไว้แนะนำเพื่อนบ้าน
4. นาย ก. เข้าร่วมกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อจะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริโภค
5. นาย ก. เข้าร่วมกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อร้องเรียนเกี่ยวกับการถูกเอาเปรียบ
6. นาย ก. ชอบฟังวิทยุรายการเพื่อสุขภาพ
7. นาย ก. ถกเถียงวิธีการใช้ยาเสพติดให้โทษกับเพื่อน
8. นาย ก. ชี้แจงและการขายยาผิดประเภทให้เจ้าหน้าที่

4. หากท่านต้องการพิสูจน์ว่าผู้บริโภคในอำเภอหนึ่งเป็นผู้บริโภคที่ดีหรือไม่ กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้
- 4.1 ถ้าท่านต้องเลือกสิ่งของเพียง 3 ชนิด เพื่อเป็นตัวแทนผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพทั้งหมด ในอำเภอ ท่านจะเลือกสิ่งใด (กรุณาระบุจนถึงชนิดด้วย) เพราะเหตุใด
 - 4.2 เมื่อเลือกสิ่งของ 3 ชนิดแล้ว หากท่านต้องไปสอบถามผู้บริโภคเกี่ยวกับการหาข้อมูลก่อนการซื้อ ท่านจะถามผู้บริโภคอย่างไร?
 - 4.3 หากท่านต้องไปสังเกตพฤติกรรมของผู้บริโภคในขณะเลือกซื้อสิ่งของทั้ง 3 ชนิดนั้นท่านคิดว่า พฤติกรรมอย่างไรบ้างที่แสดงว่าผู้บริโภคนั้นเป็นผู้บริโภคที่ดี
 - 4.4 หากท่านต้องไปสังเกตพฤติกรรมของผู้บริโภคตอนบริโภคของทั้ง 3 ชนิดนั้น ท่านคิดว่า พฤติกรรมอย่างไรบ้างที่แสดงว่าผู้บริโภคนั้นเป็นผู้บริโภคที่ดี

โปรดตอบคำถามต่อไปนี้

5. ถ้าต้องการหาความถูกต้องของการได้รับข้อมูลข่าวสารในอำเภอใดอำเภอหนึ่ง
1. เลือกสิ่งของ 3 ชนิด เป็นตัวแทนผลิตภัณฑ์
 2. ดูจากสิ่งอะไรบ้าง / เลือกผู้บริโภคประเภทใด
 3. พิจารณาข้อมูลอะไร
 4. ให้เหตุผลในการเลือกตามข้อ 1, 2, และ 3
6. กลุ่มท่านคิดว่าราคาของผลิตภัณฑ์สุขภาพสามารถใช้เป็นเครื่องชี้วัดความเป็นธรรมที่ผู้บริโภคในอำเภอใดอำเภอหนึ่งจะได้รับหรือไม่
- กรุณาให้เหตุผลสนับสนุน และถ้ากลุ่มท่านคิดว่าใช่เป็นเครื่องชี้วัดได้ กรุณาเลือกผลิตภัณฑ์ 3 ชนิดที่จะนำมาเพื่อการศึกษา
-
-
-
-
7. กลุ่มท่านคิดว่าความเสมอภาคของการได้รับการคุ้มครองของผู้บริโภคในอำเภอใดอำเภอหนึ่งคืออะไร (ให้ความหมายไม่เกิน 2 บรรทัด) จากความหมายดังกล่าวกรุณابอกสิ่งที่จะใช้ชี้วัดมา 8 อย่าง
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

**รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมองเพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัด
งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ
(กลุ่มผู้ประกอบการ)**

วันที่ 18 ธันวาคม 2540

ณ ห้องประชุมชั้น 6 อาคาร 4 ตึกสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

1. น.ส.สุมาลี	พรกิจประสาน	กองควบคุมเครื่องมือแพทย์
2. น.ส.ดวงทิพย์	หงษ์สมุทร	กองสารวัตร
3. นางเพ็ญศรี	หงษ์อร่าม	กลุ่มงาน คบ. กองสารวัตร
4. นายสมชาย	ปรีชาทวีกิจ	กองควบคุมวัตถุมีพิษ
5. นางจันทนา	ธรรมวีระพงษ์	กองควบคุมวัตถุเสพติด
6. นางยุพา	เตียงธวัช	กองควบคุมเครื่องสำอาง
7. นายปัญญา	จิตตานันท์	กองเผยแพร่และควบคุมการโฆษณา
8. นางศิริมา	ชัยภักดี	ศูนย์สารสนเทศฯ
9. นายไพโรจน์	แก้วมณี	กลุ่มนิติการ
10. นางชุตินา	วิศวโยธิน	กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
11. นางทัศนีย์	ศิธรกุล	กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
12. นางอารี	แวดวงธรรม	ผู้แทนสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข
13. นายไพโรจน์	อาจรักษา	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
14. นางพิกุล	เสียงประเสริฐ	สสจ.ปทุมธานี
15. นายเทพศักดิ์	อังคณาวิศลย์	สสจ.พระนครศรีอยุธยา
16. นางมยุรี	กล้านรงค์	สสจ.สมุทรสงคราม
17. นายจิระ	วิภาสวงศ์	สสจ.ลำพูน
18. นายนพคุณ	เอกรรณานนท์	สสจ.แพร่
19. นางภัทรา	นวบคำ	สสจ.แม่ฮ่องสอน
20. น.ส.หงนิตย์	จงจิระศิริ	สสจ.ปัตตานี
21. นายสุธรรม	ลิมปัทนกุลย์	สสจ.ชุมพร
22. นางอรุณี	ศิริกัณวาลกุล	สสจ.นครราชสีมา
23. นายณรงค์ชัย	จันทร์พร	สสจ.นครพนม
24. น.ส.อรนุช	รัตนศึกษา	สสจ.นนทบุรี
25. นายวราวุฒิ	เมฆเวียน	สสจ.อุดรธานี

**คำถามเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค
สำหรับผู้ประกอบการ ผู้บริโภค
และองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์**

1. โปรดตอบคำถามต่อไปนี้

ก. กลุ่มท่านคิดว่า “การพัฒนาตนเอง” ของผู้บริโภคหมายความว่าอย่างไร กรุณาเขียนให้ได้ภายใน 2 บรรทัด

.....

.....

.....

ข. กลุ่มท่านคิดว่า พฤติกรรมต่อไปนี้ของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพ เป็นการพัฒนาตนเองหรือไม่ (สามารถตอบว่า ใช่ , ไม่ใช่ , ไม่แน่ใจ)

1. นาย ก. อ่านฉลากยาแก้ท้องเสียก่อนจะซื้อ
2. นาย ก. หาข้อมูลเกี่ยวกับยาแก้ท้องเสียเก็บเอาไว้เพื่อใช้ในการซื้อ
3. นาย ก. หาข้อมูลเกี่ยวกับโทษของผงชูรสเพื่อเอาไว้แนะนำเพื่อนบ้าน
4. นาย ก. เข้าร่วมกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อจะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริโภค
5. นาย ก. เข้าร่วมกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อร้องเรียนเกี่ยวกับการถูกเอาเปรียบ
6. นาย ก. ชอบฟังวิทยุรายการเพื่อสุขภาพ
7. นาย ก. ถกเถียงวิธีการใช้ยาเสพติดให้โทษกับเพื่อน
8. นาย ก. ชี้เบาะแสการขายยาผิดประเภทให้เจ้าหน้าที่

2. ถ้าต้องการเก็บตัวอย่างสิ่งของเพียง 5 ชนิดมาเป็นตัวแทนเพื่อพิสูจน์ว่าผลิตภัณฑ์สุขภาพในอำเภอใดอำเภอหนึ่ง มีคุณภาพ กลุ่มของท่านคิดว่าจะเก็บอะไร เก็บจากที่ใด และเอามาพิสูจน์หาคุณสมบัติอย่างไร นอกจากนี้หากท่านสามารถให้เหตุผลได้ก็จะเป็นการดียิ่ง

ลำดับ ตัวอย่าง	สิ่งของ ปลาเค็ม	เก็บจาก ร้านข้าวต้ม	เพื่อหา บอแร็กซ์	เหตุผล ปลาเค็มมีขายทั่วไป บอแร็กซ์ ทำให้ไม่ปลอตกัย
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

3. ถ้าเจ้าหน้าที่ต้องการตรวจสอบสิ่งของ 5 ชนิดนี้ เพื่อเป็นตัวแทนที่จะบอกว่าผลิตภัณฑ์อยู่ในที่ที่ควรอยู่ เห็นด้วยหรือไม่ในแต่ละผลิตภัณฑ์นั้นจะใช้เป็นตัวแทน คือ

1. ยาชุด
2. ยาแก้ท้องเสีย
3. steroid
4. Diazepam
5. หวาน้ำส้ม

กรุณابอกผลิตภัณฑ์ที่เป็นตัวแทนอีก 5 ชนิด ให้เหตุผลว่าทำไมจึงควรตรวจสอบ ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ผู้บริโภคที่ดีควรมีลักษณะเช่นใด กรุณาบอกมา 10 ข้อ และให้เหตุผล

-
5. ถ้าต้องการหาความถูกต้องของการได้รับข้อมูลข่าวสารในอำเภอใดอำเภอหนึ่ง
1. เลือกสิ่งของ 3 ชนิด เป็นตัวแทนผลิตภัณฑ์
 2. ดูจากสิ่งอะไรบ้าง / เลือกผู้บริโภคประเภทใด
 3. พิจารณาข้อมูลอะไร
 4. ให้เหตุผลในการเลือกตามข้อ 1, 2, และ 3
6. กลุ่มท่านคิดว่าราคาของผลิตภัณฑ์สุขภาพสามารถใช้เป็นเครื่องชี้วัดความเป็นธรรมที่ผู้บริโภคในอำเภอใดอำเภอหนึ่งจะได้รับหรือไม่
- กรุณาให้เหตุผลสนับสนุนและถ้ากลุ่มท่านคิดว่าใช้เป็นเครื่องชี้วัดได้ กรุณาเลือกผลิตภัณฑ์ 3 ชนิดที่จะนำมาเพื่อการศึกษา
7. กลุ่มท่านคิดว่าความเสมอภาคของการได้รับการคุ้มครองของผู้บริโภคในอำเภอใดอำเภอหนึ่งคืออะไร (ให้ความหมายไม่เกิน 2 บรรทัด) จากความหมายดังกล่าว กรุณาบอกสิ่งที่จะใช้ชี้วัดมา 8 อย่าง
-
-

**รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมองเพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัด
งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ
(กลุ่มผู้ประกอบการผู้บริโภคและองค์กรเอกชนสาธารณสุขประโยชน์)**

วันที่ 19 ธันวาคม 2540

ณ ห้องประชุมชั้น 6 อาคาร 4 ตึกสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

1. คุณทัศนีย์	แฟ้มอุดร	คณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนเพื่อการ สสม.
2. นายประชุม	ศิริธรรมวัฒน์	สมาคมพิทักษ์สิทธิผู้บริโภคแห่งประเทศไทย
3. นายวิฑูรย์	ปัญญากุล	กลุ่มกรีนเน็ต
4. คุณวรรณภา	ศรีวิริยานุภาพ	กลุ่มศึกษาปัญหา
5. นายวิสุทธิ์	สุริยาภิวัฒน์	กลุ่มเภสัชกรชุมชน
6. น.ส.สารี	อ่องสมหวัง	มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค
7. นางจุฑามาศ	เทพชัยศรี	ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา ม.ศรีนครินทรวิโรฒ
8. นายสมชาย	ยุทธยานนท์	องค์การเภสัชกรรม
9. คุณอัจฉรา	บุญผสม	องค์การเภสัชกรรม
10. นายแก้ว	วิฑูรย์เอียร	มูลนิธิหมอชาวบ้าน
11. ภก.ยงศักดิ์	ตันติปิฎก	มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา
12. นายคณิง	ไกล่กลาง	ศูนย์เทคโนโลยีเพื่อสังคม
13. น.ส.รสนา	โตสิตระกุล	มูลนิธิสุขภาพไทย
14. นายชวน	ธรรมสุริยะ	สมาคมผู้ผลิตยาแผนโบราณแห่งประเทศไทย
15. นายปัญญา	วรรณสฤติย์	สมาคมไทยอุตสาหกรรมผลิตยาแผนปัจจุบัน
16. นางวรรณภา	พันธ์นรา	บริษัท โอซีซี จำกัด (มหาชน)
17. นายพิศาล	จันทฤทธิธรมี	สมาคมผู้ผลิตเครื่องสำอาง
18. คุณเกษมณี	เลิศกิจจา	สมาคมผู้ผลิตเครื่องมือแพทย์
19. คุณพรพิมล	อิทธิเมธีวุฒิ	สมาคมนำเข้าเครื่องมือแพทย์
20. คุณมัลลิกา	เล็กตระกูล	สมาคมผู้จำหน่ายเครื่องมือแพทย์
21. นายสงกรรต์	ภาคโชคดี	มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท
22. น.ส. ปัทมาวดี	กลีกรรรม	โครงการเกษตรธรรมชาติ
23. คุณวนิดา	บาลโสง	ศูนย์เทคโนโลยีเพื่อสังคม
24. คุณบาหยัน	แก้วศรีงาม	ศูนย์เทคโนโลยีเพื่อสังคม
25. นายอภิราษฏร์	ปรีชาจารย์	ฝ่ายนโยบายและแผน กองวิชาการ อย.
26. นายสันติสุข	โสภณสิริ	มูลนิธิสุขภาพไทย
27. น.ส.กุลวดี	ราชภักดี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
28. นายธเนศ	แมนอินทร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลงานคุ้มครองผู้บริโภค

1. ท่านคิดว่าประชาชนในพื้นที่อำเภอที่ท่านอยู่จำนวนมากหรือน้อยเพียงใด
ที่กระทำในสิ่งต่อไปนี้

	น้อยมาก	น้อย	ปานกลาง	มาก	เกือบทั้งหมด
1. อ่านฉลากน้ำปลาเมื่อซื้อใหม่ ๆ					
2. เมื่อซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดดูว่ามี เครื่องหมาย อย. หรือไม่					
3. ดูวันหมดอายุของนมเมื่อจะบริโภค					
4. พิจารณาลักษณะภายนอกของอาหาร กระป๋องเมื่อจะเปิดบริโภค					
5. สังเกตสีของกุ้งแห้งเมื่อจะซื้อ					
6. ดูวิธีการใช้ก่อนกินยาแก้ปวดชนิดซอง					
7. อ่านหรือถามสรรพคุณว่ายาสามัญ ประจำบ้านชนิดใดจึงจะเหมาะสม กับอาการที่เป็นอยู่					
8. อ่านวิธีรับประทานก่อนใช้ยาแก้ไอหวัด					
9. อ่านคำเตือนก่อนใช้ยาฆ่าแมลง					
10. ทดลองใช้ครีมทาหน้าเพียงเล็กน้อย ก่อนเพื่อดูว่าจะแพ้หรือไม่					
11. กินอาหารเสริมสำเร็จรูปเฉพาะ เมื่อถึงคราวจำเป็น					
12. รู้จักเก็บรักษายาที่ได้มาจากแพทย์ หรือโรงพยาบาลอย่างถูกต้อง					

2. ท่านคิดว่าประชาชนในพื้นที่อำเภอที่ท่านอยู่จำนวนมากหรือน้อยเพียงใดที่มีลักษณะดังนี้

	น้อยมาก	น้อย	ปานกลาง	มาก	เกือบทั้งหมด
1. คิดก่อนซื้อ					
2. ฉลาดในการเลือกซื้ออาหาร					
3. คำนึงถึงราคาเมื่อเลือกซื้อยา					
4. คำนึงถึงความสะดวกเมื่อเลือกซื้อยา					
5. มีหลักการที่ดีในการเลือกร้านขายยา					
6. ใช้เครื่องสำอางที่มีราคาสมตามฐานะของตน					
7. ไม่เกี่ยงราคาถ้ายานั้นจะทำให้หายได้					
8. ไม่เกี่ยงราคาถ้าพอใจในเครื่องสำอางชนิดนั้น					
9. เชื่อโฆษณามากกว่าคำแนะนำอย่างถูกต้องของทางสาธารณสุข					
10. รู้ว่าจะสอบถามผู้ใดเมื่อต้องการซื้อยา					
11. รู้ว่าจะค้นหาความหมายของเครื่องหมาย อย. จากที่ใด					
12. รู้ว่าตนเองมีสิทธิอย่างไรในฐานะผู้บริโภค					

3. กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้ในฐานะท่านเป็นเจ้าของร้านค้าที่คุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข
(มีทั้งเลือกตอบและเติมข้อความ)

3.1 เท่าที่ท่านทราบในอำเภอนี้มีการรวมกลุ่มของผู้บริโภคอย่างเป็นทางการ.....กลุ่ม
และอย่างไม่เป็นทางการ.....กลุ่ม 3.2

3.2 ประชาชนในอำเภอมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารกันในเรื่องอันตรายหรือข้อควรระวังของการ
ใช้อาหาร และเครื่องสำอางมากน้อยเพียงไร

- ☐ ก. ไม่มีเลย
☐ ข. มีน้อยมาก
☐ ค. มีในระดับปานกลาง
☐ ง. กระทำกันอย่างสม่ำเสมอ

3.3 ประชาชนในอำเภอมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารกันในเรื่องอันตรายหรือข้อควรระวังของการ
ใช้ยามากหรือน้อยเพียงใด

- ☐ ก. ไม่มีเลย
☐ ข. มีน้อยมาก
☐ ค. มีในระดับปานกลาง
☐ ง. กระทำกันอย่างสม่ำเสมอ

3.4 ในปีที่ผ่านมามีผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับผู้ผลิตหรือผู้ขายผลิตภัณฑ์สุขภาพให้กับที่ทำงาน
ของท่าน..... ราย
โดยตัวท่านเองเป็นผู้ได้รับการแจ้ง ราย

3.5 ในปีที่ผ่านมาผู้บริโภคยาหรืออาหารหรือเครื่องสำอางมาร้องเรียนเกี่ยวกับความเสียหายที่
เกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ กับที่ทำงานของท่าน..... ราย
ในจำนวนนี้ท่านเป็นผู้รับเรื่องร้องเรียนราย

3.6 จากการร้องเรียนในข้อ 3.5 ที่ทำงานของท่านดำเนินการให้ ราย
ส่งเรื่องต่อให้ผู้อื่นดำเนินการให้..... ราย
ไม่ได้ทำอะไรเลย..... ราย

3.7 จากการร้องเรียนในข้อ 3.5 มีผู้บริโภคซึ่งต้องการได้รับการชดเชยความเสียหายจากผู้ผลิต
หรือผู้ขาย ราย และผลสุดท้ายผู้บริโภคได้รับการชดเชย..... ราย

3.8 จากการร้องเรียนในข้อ 3.5 ท่านคิดว่าจำนวนผู้บริโภคที่พอใจในผลของการร้องเรียนมีเท่าใด

- ☐ ก. ไม่มีเลย
☐ ข. ส่วนน้อยของผู้ร้องเรียน
☐ ค. ประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ร้องเรียน
☐ ง. ส่วนใหญ่ของผู้ร้องเรียน
☐ จ. ทุกคน

4. กรุณาเปรียบเทียบเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้ในอำเภอของท่านกับอำเภอเมือง (ผู้ที่อยู่ในอำเภอเมือง กรุณาเปรียบเทียบกับกรุงเทพฯ) โดยหากคิดว่าจะแนสำหรับอำเภอเมืองในแต่ละข้อ = 10 อำเภอของท่านจะได้เท่าไร (มากกว่าหรือน้อยกว่า 10 ก็ได้)

คะแนนที่ได้

- 4.1 โอกาสที่ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีกินยาสามัญประจำบ้านที่ถูกต้อง
- 4.2 โอกาสที่ประชาชนจะรู้อันตรายของยาชุด
- 4.3 โอกาสที่จะได้รับความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากยาที่ถูกต้อง
- 4.4 โอกาสที่จะได้รับโฆษณาเกี่ยวกับยาบรรจสุเสร็จ
- 4.5 โอกาสที่จะได้ใช้ยารักษาโรคบางโรคที่เฉพาะเจาะจง
- 4.6 โอกาสที่จะได้รับยาที่เข้ามาตรฐาน
- 4.7 โอกาสที่จะได้ซื้อยาจากร้านขายยาที่มีคุณภาพ
- 4.8 โอกาสที่จะได้รับการแนะนำที่ดีในการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปจาก
เจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 4.9 โอกาสที่จะได้รับการตอบสนองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อร้องเรียนเกี่ยวกับ
- คุณภาพของขนมที่เด็กนักเรียนชอบซื้อทาน
- 4.10 โอกาสที่ผู้ผลิตอาหารพร้อมปรุงที่ไม่เข้ามาตรฐานจะถูกดำเนินการ
- โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

5. ท่านคิดว่าสิ่งต่อไปนี้ซึ่งมีขายอยู่ในอำเภอของท่านมีราคาเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับคุณภาพหรือผลที่จะได้รับ

(เลือกกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่เหมาะสม) และกรุณาให้เหตุผล

ข้อที่	ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	ถูกไป	พอดี	แพงไป	เหตุผล
1.	ยาแก้ไอ แก้ปวด				
2.	ยาปฏิชีวนะ				
3.	ปลากะป๋อง				
4.	น้ำปลา				
5.	เครื่องดื่มชูกำลัง				
6.	ซูปไก่สกัด				
7.	น้ำดื่มบรรจุขวด				
8.	ครีมทาฝ้า				
9.	แชมพูสระผม				
10.	ครีมรักษาสิว				
11.	ถุงยางอนามัย				
12.	ยาแผนโบราณ				
13.	ลิปสติก				
14.	กระบอกฉีดยา				
15.	นมข้นหวาน				

6. ท่านคิดว่าอำเภอของท่านมีปัญหาดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

	ไม่มีปัญหา	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ร้านขายของชำขายอาหารกระป๋องที่ไม่มีคุณภาพ					
2. ร้านขายขนม ขายขนมเด็กใส่สี					
3. ร้านอาหารขายน้ำดื่มบรรจุขวดที่ไม่ได้มาตรฐาน					
4. ร้านขายก๋วยเตี๋ยวใช้น้ำส้มสายชูที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ					
5. โรงพยาบาลจ่ายยา NSAID (ยาแก้อักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์)					
6. ร้านขายยาปฏิชีวนะ (Amoxycillin) ที่หมดอายุ					
7. ร้านขายยาขายถุงยางอนามัยที่เสื่อมคุณภาพ					
8. น้ำดื่มบรรจุขวดผลิตโดยโรงงานที่ไม่ได้มาตรฐาน					
9. สถานที่ผลิตยาแผนโบราณยังขาดสุขลักษณะที่ดี					
10. ชาวบ้านใช้ซอสผสมสี					
11. ประชาชนเก็บยาที่แพทย์สั่งแล้วเหลือเอาไว้ให้ผู้อื่นในครอบครัวใช้					
12. น้ำดื่มที่ประชาชนมีไว้ดื่มยังไม่มีมาตรฐานเท่าที่ควร					
13. ประชาชนใช้ปลาคุณภาพต่ำ					
14. โรงงานผลิตเครื่องสำอางปลอม					
15. ประชาชนใช้น้ำมันหวนเลียงการก					

7. ท่านคิดว่าในอำเภอของท่านปัญหากับเรื่องเหล่านี้มากน้อยเพียงใด

		ไม่มีปัญหา	มีบ้าง	ปานกลาง	มีมาก	มีมากที่สุด
1.	การขายยาชุด					
2.	การขาย Steroid เช่น เพรอนิโซโลนในร้านขายของชำ					
3.	การขาย Diazepam ในร้านขายยาบรรจุเสร็จ					
4.	การจ่ายยาลดความอ้วน ในคลินิกแพทย์					
5.	การขายยาลดความอ้วน โดยวิธีขายตรง					
6.	ร้านค้าเก็บนมพาสเจอร์ไรส์ไว้ ขายในอุณหภูมิที่ไม่เหมาะสม					
7.	ประชาชนสามารถ ซื้อบอแรกซ์ได้ง่าย					
8.	ชั้นทสกรมีขายอยู่ทั่วไป					
9.	ร้านขายยายังขาย Lomotil (โลโมติว)					
10.	ร้านขายยาบรรจุเสร็จ ขายยาแก้ไอผสม Codeine					
11.	ประชาชนได้รับคำโฆษณา ชวนเชื่อเกี่ยวกับยาฆ่าแมลง					
12.	มีบริการรับกำจัดปลวก ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน					

ตำแหน่ง.....

จังหวัด.....

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

เนื่องจากแบบสอบถามนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการคุ้มครองผู้บริโภคจึงขอได้โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพราะไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ขอขอบพระคุณในความร่วมมือด้วยดี

1. พฤติกรรมเหล่านี้ท่านทำมากน้อยเพียงใด

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ต้องการเพียง 1 ช่อง เท่านั้น

	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	น้อยครั้ง	ไม่เคยเลย
1. อ่านฉลากน้ำปลาเมื่อจะซื้อ				
2. เมื่อซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดดูว่ามีเครื่องหมาย อย.หรือไม่				
3. ดูวันหมดอายุของนมเมื่อจะบริโภค				
4. ดูลักษณะภายนอกของอาหารกระป๋องเมื่อจะเปิด				
5. สังเกตสีของกุ้งแห้งเมื่อจะซื้อ				
6. ดูวิธีการใช้ก่อนกินยาแก้ปวดชนิดซอง				
7. อ่านฉลากหรือถามสรรพคุณว่ายาสามัญประจำบ้านชนิดใด จึงจะเหมาะสมกับอาการที่เป็นอยู่				
8. อ่านวิธีรับประทานก่อนใช้ยาแก้ไอหวัด				
9. อ่านคำเตือนก่อนใช้ยาฆ่าแมลง				
10. ทดลองใช้ครีมทาหน้าเพียงเล็กน้อยก่อนเพื่อดูว่าจะแพ้หรือไม่				
11. เก็บรักษายาที่ได้มาจากแพทย์หรือโรงพยาบาลตามคำแนะนำในฉลาก				

2. ท่านคิดว่าสิ่งต่อไปนี้ซึ่งมีขายอยู่ในอำเภอของท่านมีราคาเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับคุณภาพหรือผลที่จะได้รับ

(เลือกกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่เหมาะสม) และกรุณาให้เหตุผล

ข้อที่	ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	ถูกไป	พอดี	แพงไป	เหตุผล
1.	ยาแก้ไอ แก้ปวด				
2.	ปลากกระป๋อง				
3.	ซูปไก่สกัด				
4.	น้ำดื่มบรรจุขวด				
5.	แชมพูสระผม				
6.	ครีมรักษาสิว				
7.	ลิปสติก				
8.	นมข้นหวาน				

3. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านต้องการ

1) หากท่านต้องการซื้อแชมพูสระผม ท่านมักตัดสินใจอย่างไรก่อนซื้อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ซื้อทันทีเมื่อชอบ
- ☐ ซื้อของที่มีราคาถูกไว้ก่อน
- ☐ เมื่อมีแชมพูสระผมที่มีราคาถูกกับมีราคาแพง ท่านมักเลือกที่มีราคาแพงไว้ก่อน
- ☐ เมื่อมีแชมพูสระผมที่ผลิตในประเทศและต่างประเทศท่านมักเลือกแชมพูสระผมจากต่างประเทศไว้ก่อน
- ☐ ซื้อเมื่อผู้ชายชักชวนให้ซื้อ
- ☐ ดูราคาและคุณภาพก่อนซื้อ
- ☐ อ่านข้อมูลในฉลากก่อนซื้อ
- ☐ ซื้อเมื่อมีเครื่องหมาย อย. / มอก.
- ☐ ซื้อเมื่อเพื่อนแนะนำบอกว่าดี
- ☐ ซื้อเมื่อมีของแถมหรือลดราคา

2) เมื่อท่านจะซื้อปลากะป๋อง ท่านจะพิจารณาจากอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ดูฉลากก่อนซื้อ
- ☐ ดูลักษณะผลิตภัณฑ์ หีบห่อ ของ
- ☐ ดูคนขายสะอาด น่าเชื่อถือ
- ☐ ดูจากการโฆษณาบ่อย ๆ
- ☐ ดูเครื่องหมาย อย. / มอก.
- ☐ ดูจากสีสรรที่สวยงาม

3) เมื่อท่านจะซื้อยาจากร้านขายยาท่านมีหลักในการเลือกร้านขายยาอย่างไร
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ร้านใกล้บ้าน
- ☐ ร้านที่รู้จักคุ้นเคย
- ☐ ร้านที่สะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ
- ☐ ร้านที่เจ้าของร้านพูดจาไพเราะ มีอัธยาศัย
- ☐ ร้านที่มีเภสัชกรประจำร้าน
- ☐ ร้านที่จ่ายยากินแล้วหายไว
- ☐ ร้านที่ให้ยาเยอะ ๆ ราคาถูก
- ☐ ร้านที่มีขนาดใหญ่ โอ้โถง
- ☐ ร้านที่มีคนรู้จักแนะนำ

4) ถ้าฟังการโฆษณาทางวิทยุ/โทรทัศน์ว่าเครื่องสำอางยี่ห้อหนึ่งทำให้ผิวสวยแต่ทางราชการบอกว่าเครื่องสำอางชนิดนั้น อาจทำให้เกิดอันตราย ท่านคิดอย่างไร
(ตอบเพียง 1 ข้อ)

- ☐ ท่านเชื่อคำแนะนำของทางราชการอย่างเต็มที่
- ☐ คิดว่าจะลองใช้ดูก่อน หากพบว่ามีอันตรายจึงจะเชื่อ
- ☐ ต้องหาข้อมูลจากแหล่งอื่นประกอบก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อฝ่ายใด
- ☐ ไม่สนใจคำแนะนำของราชการเพราะบ่อยครั้งที่ไม่เป็นจริงตามที่ทางราชการบอก
- ☐ ถ้าทางราชการยอมให้โฆษณาได้ แสดงว่าเครื่องสำอางนั้นดีจริง

5) เมื่อท่านจะซื้อยารับประทาน ท่านจะขอคำแนะนำจากใครก่อนซื้อ

- ☐ ซื้อเลย ไม่ถามใคร
- ☐ หมอ / พยาบาล
- ☐ คนขายยา
- ☐ เพื่อน / คนรู้จัก
- ☐ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข / อนามัย
- ☐ เกษัชกร
- ☐ อสม.
- ☐ ครู
- ☐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

6) เมื่อท่านใช้เครื่องสำอางแล้วแพ้มาก ท่านจะอย่างไร
(เลือกตอบเพียงข้อเดียว)

- ☐ ไม่บอกใครเลย เพราะอาย
- ☐ บอกเพื่อนบ้าน / คนรู้จัก
- ☐ แจ้งร้านค้า
- ☐ บอกเพื่อน และแจ้งร้านค้า
- ☐ แจ้งเจ้าหน้าที่ทันที
- ☐ ขอเปลี่ยน ถ้าร้านค้าไม่ให้เปลี่ยนแจ้งเจ้าหน้าที่

7) เมื่อท่านใช้เครื่องสำอางแล้วแพ้อย่างมาก ท่านจะไปร้องเรียนที่ไหน

- ☐ ร้านค้าที่ซื้อมา
- ☐ สถานีตำรวจ
- ☐ โรงพยาบาล / สถานีอนามัย
- ☐ อสม.
- ☐ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- ☐ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

4. โปรดเติมข้อความตามความคิดเห็นของท่าน

- 1) ถ้าท่านต้องการสอบถามว่าเครื่องหมาย ☒ นผด.41/38 หมายความว่าอย่างไรท่าน
คิดว่าจะสอบถามจากแหล่งใดบอกมา 5 แห่ง

1.
2.
3.
4.
5.

- 2) ท่านคิดว่าท่านมีสิทธิอย่างไรบ้างในฐานะผู้บริโภค กรุณาตอบสั้นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 1

แบบสำรวจข้อมูลการวัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในอำเภอ.....

1. อาหารกระป๋อง

No.	ที่อยู่ ร้าน	ชนิด อาหาร	รายละเอียดบนฉลาก								ลักษณะ ภายนอก
			ชื่อ	ทะเบียน	ผู้ผลิต	ปริมาณ	ส่วน ประกอบ	Mfd	Exp	วัตถุ กันเสีย	

2. ขนมใส่สีเด็ก

No.	ที่อยู่ ร้าน	ชนิด อาหาร	รายละเอียดบนฉลาก									
			ชื่อ	ทะเบียน	ผู้ผลิต	ปริมาณ	ส่วน ประกอบ	Mfd	Exp	วัตถุ กันเสีย	เจือสี	อื่นๆ

3. น้ำดื่มบรรจุขวด

No.	ที่อยู่ร้าน	ยี่ห้อ	สถานที่ผลิต	เลขที่ อย.	หมายเหตุ

4. ยา Amoxycillin

No.	ที่อยู่ร้าน	ชื่อการค้า	รูปแบบ/ความแรง	ผู้ผลิต	Mfd	Exp	หมายเหตุ

5. พฤติกรรมการเก็บยาที่แพทย์สั่งแล้วเหลือไว้ให้ผู้อื่นในครอบครัวใช้

No.	ที่อยู่ร้าน	เก็บ	ไม่เก็บ	หมายเหตุ

6. การใช้น้ำปลาคุณภาพต่ำ

No.	ที่อยู่ร้าน	แท้	ปลอม	ยี่ห้อ	ผู้ผลิต	เลขที่อ.ย.	หมายเหตุ

ส่วนที่ 2

แบบบันทึกข้อมูลการวัดความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในอำเภอ.....

1. การจ่ายยา NSAID ของแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชน

ระดับยา	1	2	3	4	5
โรงพยาบาล					

2. ผลการวิเคราะห์น้ำดื่มบรรจุขวด

เก็บข้อมูลจากหน่วยงาน.....

วันที่.....

ผลการวิเคราะห์เมื่อวันที่.....

No.	ชื่อ	เลขที่ อ.บ.	ผู้ผลิต	ผลการตรวจวิเคราะห์		หมายเหตุ
				ผ่าน	ไม่ผ่าน	

แบบสำรวจข้อมูลการวัดความถูกต้องของการกระจายของผลิตภัณฑ์ในอำเภอ.....

การสำรวจในร้านขายของชำ

1. การขายยาชุดในร้านขายของชำ

No.	ที่อยู่	พบ	ไม่พบ	หมายเหตุ

2. การขายยา steroid ในร้านขายของชำ

No.	ที่อยู่	พบ	ไม่พบ	หมายเหตุ

3. การซื้อบอแรกซ์ในร้านขายของชำในตลาด

No.	ที่อยู่	พบ	ไม่พบ	หมายเหตุ

4. การซื้อชิ้นทศกรในร้านขายของชำในตลาด

No.	ที่อยู่	พบ	ไม่พบ	หมายเหตุ

5. การเก็บนมพาสเจอร์ไรส์ไว้ขายในอุณหภูมิที่ไม่เหมาะสม

No.	ที่อยู่	พบ	ไม่พบ	หมายเหตุ

การสำรวจในร้านขายยา

6. การขายยา Diazepam ในร้านขายยาบรรจุเสร็จ (ขย.2)

No.	ที่อยู่	พบ	ไม่พบ	หมายเหตุ

7. การขายยา Lomotil ในร้านขายยา

No.	ที่อยู่ร้าน	ประเภทร้าน	พบ	ไม่พบ	หมายเหตุ

8. การขายยา Codeine ในร้านขายยาบรรจุเสร็จ (ขย.2)

No.	ที่อยู่	พบ	ไม่พบ	หมายเหตุ

การสอบถามจากเจ้าหน้าที่

9. การจ่ายยาลดความอ้วนจากคลินิกแพทย์

ระดับปัญหา	1	2	3	4	5
คลินิก					

10. การขายยาลดความอ้วนโดยวิธีขายตรง

ระดับปัญหา	1	2	3	4	5
ร้าน					